

Leidimas
lietuvių kalba

Informacija ir pranešimai

61 metai

2018 m. spalio 5 d.

Turinys

I Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės

NUOMONĖS

Regionų komitetas

129-oji RK plenarinė sesija, 2018 5 16–2018 5 17

2018/C 361/01	Europos regionų komiteto rezoliucija dėl Jungtinės Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos poveikio ES vietos ir regionų valdžios institucijoms	1
2018/C 361/02	Europos regionų komiteto nuomonė. ES miškų strategijos laikotarpio vidurio peržiūra	5
2018/C 361/03	Gamtos išteklių komisijos nuomonė. Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas (EJRŽF) po 2020 m. Investicijos į Europos pakrančių bendruomenes	9
2018/C 361/04	Europos regionų komiteto nuomonė „Inovacijų stiprinimas Europos regionuose: atsparus, integracinis ir tvarus teritorinio lygmens ekonomikos augimas“	15
2018/C 361/05	Europos regionų komiteto nuomonė „Europos tapatybės stiprinimas per švietimą ir kultūrą“	19
2018/C 361/06	Europos regionų komiteto nuomonė. Kultūros paveldas kaip strateginis darnesnių ir tvaresnių ES regionų išteklius	31

III Parengiamieji aktai

REGIONŲ KOMITETAS

129-oji RK plenarinė sesija, 2018 5 16–2018 5 17

2018/C 361/07	Europos regionų komiteto nuomonė „ES civilinės saugos mechanizmo peržiūra“	37
---------------	--	----

2018/C 361/08	Europos regionų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl žmoniems vartoti skirto vandens kokybės	46
2018/C 361/09	Europos regionų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių . .	72

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

NUOMONĖS

REGIONŲ KOMITETAS

129-OJI RK PLENARINĖ SESIJA, 2018 5 16–2018 5 17**Europos regionų komiteto rezoliucija dėl Jungtinės Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos poveikio ES vietos ir regionų valdžios institucijoms**

(2018/C 361/01)

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

- atsižvelgdamas į 2017 m. gruodžio 8 d. Europos Sąjungos (ES) ir JK Vyriausybės derybininkų bendrą ataskaitą dėl derybų pagal Europos Sąjungos sutarties 50 straipsnį dėl JK išstojimo iš ES pirmajame etape padarytos pažangos, ir į Europos Komisijos 2018 m. vasario 28 d. susitarimo dėl išstojimo projektą,
 - atsižvelgdamas į 2018 m. kovo 23 d. Europos Vadovų Tarybos (50 straipsnis) gaires dėl būsimų ES ir JK santykių pagrindinių principų supratimo,
 - atsižvelgdamas į Europos Parlamento 2018 m. kovo 14 d. rezoliuciją dėl būsimų ES ir JK santykių pagrindinių principų,
1. palankiai vertina tai, kad, patvirtinus pereinamojo laikotarpio sąlygas, neturėtų būti jokios diskriminacijos tarp ES piliečių, atvykusių į JK, ir JK piliečių, atvykusių į ES 27 iki pereinamojo laikotarpio pabaigos; palankiai vertina tai, kad pagal susitarimą dėl išstojimo ES liekančių gyventi JK piliečių teisės ir ES piliečių, liekančių gyventi Jungtinėje Karalystėje, teisės bus išsaugotos visą gyvenimą ir prašo patikinimo, kad dėl būsimų ES valstybių narių arba Jungtinės Karalystės politikos pokyčių šioms teisėms neiškils grėsmė. Šios teisės apima teisę į sveikatos priežiūrą ir socialinio draudimo įmokų tarpusavio pripažinimą;
 2. teigiamai vertina pažangą, padaryta dėl klausimų, kuriuos reikės aptarti ruošiant būsimą ES ir Jungtinės Karalystės santykių pagrindą, ir ragina derybų šalis kiek galima greičiau aiškiai nustatyti svarbiausius bendradarbiavimo pagrindo elementus (jo struktūrą, valdymą, aprėptį, ginčų sprendimo mechanizmus, vykdymo užtikrinimą ir dalyvavimą), suteikiant gaires ir aiškumą vietos ir regionų valdžios institucijoms;
 3. pabrėžia reglamentavimo suderinimo tarp Airijos ir Šiaurės Airijos, taigi ir su ES (vadinamosios „stabilumo garantijos“) svarbą; primena, kad būtina rasti optimalų, konstruktyvų ir teisiškai veiksmingą sprendimą dėl Šiaurės Airijos ir Airijos sienos, ir tikisi tolesnės pažangos iki birželio mėn. vykstančio Europos Vadovų Tarybos susitikimo;
 4. atkreipia dėmesį į tai, kad JK išstojimas neišvengiamai turės pasekmių ir, priklausomai nuo ES ir JK sudaryto susitarimo, nauji santykiai gali apsunkinti prekių ir paslaugų mainus, taip pat asmenų ir kapitalo judėjimą, palyginti su dabartine padėtimi muitų sąjungoje ir bendrojoje rinkoje, kuriai JK šiuo metu priklauso. Todėl ragina laikytis pragmatiško požiūrio, kad abi šalys išvengtų neigiamų pasekmių, gerbdamos muitų sąjungos ir bendrosios rinkos vientisumą;

5. vis dėlto pažymi, jog, nepaisant to, kad yra įvairių būsimų JK santykių su ES alternatyvų, nepakankamai dėmesio skiriama tam, kokie turėtų būti būsimi santykiai vietos ir regionų valdžios institucijų lygmeniu; pabrėžia, kad sprendžiant daugelį svarbių klausimų būtini vietos ir regioniniai veiksmai, taigi būtinas ir nuolatinis bendradarbiavimas, dalijantis geriausia praktika vietos ir regionų valdžios institucijų lygmeniu;

6. primena, kad nuo tada, kai įvyko referendumas, RK suteikė platformą nuolatiniam dialogui su JK vietos ir regionų valdžios institucijomis, kartu vykdė konsultacijas ir išsamius JK išstojimo poveikio subnacionaliniu lygmeniu vertinimus. Šie vertinimai rodo, kad ekonominis ir socialinis JK išstojimo iš ES poveikis greičiausiai bus nevienodas ne tik įvairiuose ekonomikos sektoriuose, bet ir *regionuose* ir šalyse, o kai kurie regionai ir valstybės narės bus labiau pažeidžiami dėl savo prekybos ryšių su JK pobūdžio ir masto;

7. pažymi, kad iš RK atlikto analitinio darbo matyti, jog daugumai regionų iki šiol nepavyko tinkamai įvertinti galimo JK išstojimo iš ES poveikio, visų pirma dėl su derybomis ir būsimais santykiais susijusio neapibrėžtumo; atkreipia dėmesį į tai, kad, neturint duomenų apie JK išstojimo iš ES poveikį, neišvengiamai bus apribotos galimybės veiksmingai pasirengti ir imtis poveikio švelninimo priemonių.

8. Atsižvelgiant į neaiškumus, susijusius su Jungtinės Karalystės išstojimu iš Europos Sąjungos, ir konkrečius jo padarinius, visi valdymo lygmenys, tiek JK, tiek ES 27, turi toliau rengtis *visiems baigties variantams*, kaip pabrėžė Europos Vadovų Taryba. Ypač svarbu, kad vietos ir regionų valdžios institucijos pasirengtų visiems scenarijams; pabrėžia, kad svarbu išlaikyti aukštą skaidrumo lygį visais sprendimų priėmimo etapais; tai būtina sąlyga, kad vietos ir regionų valdžios institucijos galėtų prisitaikyti prie visų galimų baigties variantų;

9. ragina dėti didesnes pastangas informuoti visuomenę apie būsimų santykių pokyčius; ypač pabrėžia, kad informuotumo didinimas ir dalijimasis informacija padės įmonėms, visų pirma MVĮ, geriau pasirengti struktūrinėms reformoms ir ekonominiams koregavimams, ir ragina vietos ir regionų valdžios institucijas parengti konkrečias strategijas, pritaikytas prie jų poreikių, siekiant sušvelninti Jungtinės Karalystės išstojimo poveikį, kai tai yra būtina ir pateisinama;

10. primygtinai ragina ES valstybes nares ir ES institucijas užtikrinti, kad vietos ir regionų valdžios institucijos nebūtų paliktos šių problemų spręsti vienos ir kad šie sunkumai būtų kuo labiau sumažinti užmezgus konstruktyvius būsimus santykius. Šiomis aplinkybėmis labai susirūpinęs atkreipia dėmesį į pastaruosius Europos Komisijos pasiūlymus dėl DFP ir pakartoja savo įsitikinimą, kad stipri sanglaudos politika, įskaitant tvirtesnes Europos teritorinio bendradarbiavimo programas, pavyzdžiui, Interreg, yra esminė ES vietos ir regionų valdžios institucijoms skirta politika, siekiant sušvelninti neigiamus JK išstojimo padarinius; be to, pabrėžia, kad reikėtų pasitelkti ir kitas ES politikos sritis, pavyzdžiui, bendrą žemės ūkio politiką ir bendrą žuvininkystės politiką, siekiant sumažinti šį neigiamą poveikį – apie tai reikėtų pagalvoti priimant sprendimus dėl jų būsimo finansavimo; ragina Europos Komisiją iki 2019 m. kovo 29 d. įvertinti galimą labiausiai dėl Jungtinės Karalystės išstojimo iš ES nukentėjusiems regionams skirtą stabilizavimo fondo poreikį;

11. atkreipia dėmesį į tai, kad gali prireikti ir pakankamai lanksčių valstybės pagalbos taisyklių, kad vietos ir regionų valdžios institucijos galėtų suvaldyti konkrečias kritines situacijas;

12. primena, kad, nors JK kaip trečioji šalis negalės dalyvauti ES sprendimų priėmimo procese, geriausias būdas sušvelninti JK išstojimo iš ES poveikį būtų plataus užmojo susitarimas, kuriame būtų numatyta tikra ES ir JK partnerystė, neapsiribojanti tik prekybos ir ekonominiiais santykiais; pabrėžia, kad net jei toks susitarimas gali būti galutinai parengtas ir sudarytas tik tada, kai JK išstos ES, turėtų būti dedamos pastangos jį sudaryti kuo skubiau; be to, pabrėžia, kad būtina numatyti konkrečius susitarimus užsienio ir gynybos politikos srityje, kad būtų išlaikytas ryšys tarp JK ir ES, taip pat keičiamasi žvalgybine informacija;

13. ragina Europos Sąjungą pirmenybę teikti žmonių ir prekių judėjimo tarp Europos Sąjungos regionų ir tarp ES ir JK junglumui; ypač pabrėžia nepaprastai svarbų uostų, oro uostų, kelių ir geležinkelio tinklų vaidmenį užtikrinant šį junglumą ir pageidautų, kad šiuo tikslu būtų naujai orientuojamos politika ir investicijos;

14. primena apie būtinybę Jungtinei Karalystei ir toliau saugoti Europos kilmės vietos nuorodas ir geografines nuorodas ir pripažinti Europos teisės aktus sanitarijos, fitosanitarijos ir aplinkos srityse, kad neatsirastų naujos eksporto kontrolės, kuri trukdytų siųsti prekes į šią šalį;

15. palankiai vertina tai, kad preliminarus susitarimas dėl pereinamojo laikotarpio, kuris numatytas susitarimo dėl išstojimo projekto ketvirtoje dalyje ir per kurį Sąjungos teisė būtų taikoma Jungtinei Karalystei ir joje, suteikia daugiau teisinio tikrumo ir laiko deryboms dėl būsimų ES 27 ir Jungtinės Karalystės santykių;

16. primena, kad 27 valstybių narių Europos Sąjungos vietos ir regionų valdžios institucijos yra suinteresuotos, kad JK, atitinkamai finansiskai prisidedant, kaip trečiajai šaliai būtų leista dalyvauti tam tikrose Sąjungos programose, visų pirma švietimo, kultūros, mokslinių tyrimų, inovacijų srityse ir atitinkamų agentūrų veikloje, taip pat užmezgant glaudžius santykius, susijusius su saugumu, sienų ir migracijos valdymu;

17. palankiai vertina keturis pagrindinius susitarimo dėl išstojimo projekto principus, t. y. užtikrinti, kad būtų apsaugotos piliečių teisės, kad būtų laikomasi finansinių įsipareigojimų, kuriuos prisiėmė 28 valstybių narių ES, kad nenutrūktų Šiaurės ir Pietų bendradarbiavimas Airijos saloje ir kad būtų išvengta realios sienos tarp Šiaurės Airijos ir Airijos;

18. mano, kad labai svarbu, jog būsimame partnerystės susitarime būtų numatytos nuostatos dėl fizinių asmenų judėjimo, remiantis visišku abipusiškumu ir valstybių narių nediskriminavimu ir pasibaigus visiems pereinamiesiems laikotarpiams; kad ateityje būtų užtikrintas judumas, susitarimas turi garantuoti profesinių ir akademinį kvalifikacijų tarpusavio pripažinimą;

19. pabrėžia, kad itin svarbu užtikrinti, kad nebūtų įrengta jokia reali siena Airijos saloje ir kad nekiltų pavojus Didžiojo penktadienio susitarimui; todėl ragina JK ir ES toliau ieškoti sprendimų, kurie leistų toliau judėti prekėms, paslaugoms ir asmenims tarp jų teritorijų, nedarant neigiamo poveikio Europos muitų sąjungos ir bendrosios rinkos vientisumui arba Airijos teisėms ir pareigoms pagal Sąjungos teisę, be kita ko, siekiant sudaryti sąlygas laisvam Europos Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių, neatsižvelgiant į jų pilietybę, judėjimui; pabrėžia, kad reikia išsaugoti ES PEACE ir Interreg programas, kuriose JK dalyvautų kaip partnerė;

20. primena savo anksčiau išreikštas viltis, kad Andalūzijos regionas ir konkrečiai tūkstančiai septynių Kampo de Gibraltaro apskrities savivaldybių darbuotojų, kurie kasdien kerta Gibraltaro sieną keliaudami į darbą, *ir piliečiai abipus sienos* nenukentėtų dėl JK išstojimo iš ES, atsižvelgiant į didelį socialinės ir ekonominės tarpusavio priklausomybės mastą šioje teritorijoje, ypač su La Línea de la Concepción besiribojančiu miestu;

21. primena, kad Europos Sąjungos atokiausi regionai turi struktūrinių trūkumų, kurie nurodyti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 349 straipsnyje. Dėl didelės kai kurių iš šių regionų ekonominės priklausomybės nuo Jungtinės Karalystės kyla būtinybė imtis specialių ES apsaugos priemonių siekiant kompensuoti galimą neigiamą poveikį jų silpnai ekonomikai;

22. ragina šalis aiškiai numatyti, kad bendros institucijos, nurodytos susitarimo dėl išstojimo projekte, sprendimų teritorinės dimensijos klausimus, ir pabrėžia, kad Komitetas svarstys, kokia būtų tinkama jo tolesnio bendradarbiavimo su JK vietos ir regionų valdžios institucijomis pereinamuoju laikotarpiu ir vėliau forma, pavyzdžiui, įsteigiant jungtinį komitetą, panašų į komitetus, kuriuos RK yra sudaręs su ES nepriklausančiomis valstybėmis.

23. Po 2020 m. reikėtų imtis atitinkamų priemonių siekiant užtikrinti, kad JK vietos ir regionų valdžios institucijoms būtų lengva bendradarbiauti su kolegomis ES, panašiai, kaip šiuo metu yra tokių šalių kaip Norvegija ir Islandija atveju, dalyvaujant ES bendradarbiavimo programose, o taip pat įgyvendinant makroregionines strategijas, Interreg ir ETBG programas;

24. atsižvelgdamas į tai, primena, kad, nors RK derybose neatlieka jokio oficialaus vaidmens, kai kurie jo nariai ir jų atstovaujamos valdžios institucijos turės galimybę patvirtinti oficialias pozicijas vykdydami savo atitinkamas funkcijas skirtingų šalių teisinėse sistemose; todėl prašo, kad būsimos derybos dėl būsimos partnerystės susitarimo vyktų skaidriai ir įtraukiai, kad vietos ir regionų valdžios institucijos galėtų tinkamai ir laiku reaguoti bei numatyti visus padarinius, ypač ekonominius, ir taip apsaugoti savo teritorijas; pakartoja savo įsitikinimą, kad RK gali geriausiai parengti ir įgyvendinti institucinius mechanizmus, skatinančius po išstojimo reguliariai konsultuotis ir bendradarbiauti su Jungtinės Karalystės vietos valdžios institucijomis ir decentralizuotais parlamentais ir asamblėjomis ir sutinka pradėti vidinius pasiruošimus, kad dėl išstojimo būtų išvengta santykių atotrūkio;

25. pabrėžia, kad derybų dėl Jungtinės Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir būsimų santykių su Jungtine Karalyste procesas atskleidžia Europos masto veiksmų nebuvimo kainą ir pavojus ir parodo, kokią pridėtinę vertę duoda Europos Sąjunga, – bendrą ateitį ir vertybes turinti bendruomenė, paremta tikru solidarumu ir konkrečiais piliečių gerovę didinančiais laimėjimais, visų pirma judėjimo laisve; be to, mano, kad derybų kontekstas suteikia galimybę atnaujinti Europos integraciją kaip atvirą procesą, siekiant kurti teisingesnę ir įtraukesnę Europos Sąjungą, paremtą bendromis vertybėmis ir daugiapakopio valdymo skatinimu Europos Sąjungos ir nacionaliniu, regionų ir vietos lygmenimis;

26. paveda savo pirmininkui šią rezoliuciją perduoti Europos Komisijos vyriausiajam derybininkui, Europos Parlamento ir Europos Vadovų Tarybos „Brexit'o“ koordinatoriams, JK Vyriausybei, Jungtinės Karalystės decentralizuotų administracinių vienetų asamblėjoms bei Vyriausybėms ir vietos valdžios institucijoms, taip pat ES Tarybai pirmininkaujantčiai Bulgarijai.

2018 m. gegužės 17 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Karl-Heinz LAMBERTZ

Europos regionų komiteto nuomonė. ES miškų strategijos laikotarpio vidurio peržiūra

(2018/C 361/02)

Pranešėjas: Ossi MARTIKAINEN (FI / ALDE), Lapinlahčio savivaldybės tarybos pirmininkas

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

I. ĮŽANGA**Pagrindiniai faktai apie ES miškų strategiją**

1. Europos Sąjungoje kompetencija dėl miškų politikos tenka valstybėms narėms.
2. Tačiau kelete sričių, kurios daro poveikį miškams ir jų naudojimui, Europos Sąjunga turi išimtinę kompetenciją arba pasidalijamąją kompetenciją su valstybėmis narėmis. Tai, visų pirma, bendra prekybos politika ir bendra žemės ūkio politika, vystymosi politika, klimato politika, aplinka, energetika, bioekonomika ir žiedinė ekonomika.
3. Todėl reikia užtikrinti, kad ES lygmeniu būtų koordinuojamos tos ES politikos sritys, kurios turi poveikio su miškininkyste susijusiems reikalams, ir įvertinti ES pasaulinių išipareigojimų poveikį tvariam miškų naudojimui. Miškų strategijoje vertėtų atsižvelgti į bendrus valstybių narių tikslus ir tarp jų esančius skirtumus. Kai ES derasi dėl klausimų, turinčių poveikio miškams (žr. 2 punktą), pavyzdžiui, Jungtinėse Tautose ir Pasaulio prekybos organizacijoje, ji turi atsižvelgti į valstybių narių ir jų regionų nuomonę dėl miškų. Miškų strategija yra veiksminga priemonė siekiant suderinti įvairias politikos sritis ir skirtingus valstybių narių ir jų regionų požiūrius. Be to, jos vaidmuo – atkreipti dėmesį į naujus tikslus ir priemones, kurie turėtų būti svarstomi ES lygmeniu.
4. Europos Sąjungoje pripažįstami tvarios miškotvarkos principai, kurie buvo patvirtinti visos Europos lygmeniu ir sukurti vykdant procesą „Forest Europe“. Šie principai, kurie užtikrina tvarią miškotvarką ir į kuriuos taip pat turėtų būti įtrauktas pakopinio naudojimo principas, taikomi rengiant nacionalinius miškų ir gamtos apsaugos teisės aktus ir rinkos principais grindžiamus sertifikatus.
5. 43 % ES valstybių narių sausumos teritorijos užima miško plotai, kurie yra labai įvairūs ir pagal miškų tipą (įskaitant miško plotus, kuriuose nėra medžių), ir pagal galimybes jais naudotis. Daugiau kaip 60 % miškų valdo privatūs asmenys, o likusioji dalis pagal įvairių rūšių nuosavybės teises priklauso viešajam sektoriui. Vietos valdžios institucijoms taip pat tenka svarbus vaidmuo kaip miškų savininkėms. Trečia dažniausia miškų nuosavybės forma Europoje – vietos ir regionų valdžios institucijoms priklausanči nuosavybė.
6. Vietos ir regionų valdžios institucijos yra ir miškų savininkės, ir miškų valdytojos bei su jais susijusių teisės aktų įgyvendintojos. Tai reiškia, kad šioje srityje jos turi sukaupusios didelę patirtį ir kompetenciją. Vietos ir įvairioms regionų valdžios institucijoms miškai yra svarbus aspektas užtikrinant ekonominiu, aplinkos ir socialiniu požiūriu darnų vystymąsi, todėl jau daugiau kaip šimtmetį rengiant ir įgyvendinant valdymo planus vadovaujamosi ilgalaikiškumo, stabilumo ir tvarios įvairių miško produktų gamybos principais ir yra laikomasi griežtų miškininkystės teisės aktų, kuriais užtikrinamas miškų puoselėjimas ir apsauga. Dėl visų šių priežasčių su minėtomis valdžios institucijomis turėtų būti konsultuojamasi ES miškų strategijos atnaujinimo atvejais. Vietos ir regionų valdžios institucijos yra ne tik svarbūs suinteresuotieji subjektai sprendžiant su miškininkyste susijusius klausimus, bet ir būdamos miškų savininkėmis jos yra tiesiogiai suinteresuotos šalys.

II. TVARI MIŠKŲ POLITIKA IŠ VIETOS IŠ REGIONŲ VALDŽIOS INSTITUCIJŲ PERSPEKTYVOS

7. Ekonomiškai tvari miškų politika

7.1. Miškų sektorius sukuria 7 % Europos ekonomikos augimo ir 3,5 mln. darbo vietų – netgi iki 4 mln., jeigu įtrauksime ir miškų bioenergetikos sektorių. 2011 m. ES miškų pramonės produkcijos vertė buvo 460 mlrd. EUR. Miškų ūkio veikla ir darbo vietos yra itin svarbios kaimo vietovėse ir retai apgyvendintuose regionuose, tačiau jos taip pat skatina ekonomikos augimą miestuose bei miesteliuose ir kaimo vietovių bei miesto teritorijų bendradarbiavimą. Miškų strategijoje turėtų būti pabrėžiamas ekonomikos augimas, užimtumas bei Europos investicijos ir įvardijamos jų suteikiamos naujos galimybės, visų pirma remiant atokiausių regionų miškininkystės sektoriaus veiklos vykdytojų ekonominę vystymąsi.

7.2. Vietos ir regionų valdžios institucijos gali atlikti svarbų vaidmenį skatindamos įmones naudoti vietos medienos išteklius ir pereiti prie bioekonomikos. Pavyzdžiui, naudingos priemonės, kurios gali padėti stiprinti ekonomiką ir didinti užimtumą regionuose, yra, visų pirma, statybos medžiagų pasirinkimas ir energijos gamyba bendruomenių poreikiams tenkinti ir valstybei priklausantiems pastatams šildyti ir, antra, didesnis pažangiųjų biodegalų naudojimas viešajame transporte arba viešųjų patalpų oro kondicionavimo sistemose. Pažangiųjų biodegalų, gaminamų iš miškų ir kitų išteklių, kūrimas ir naudojimas yra svarbus ES klimato politikos aspektas pagal Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvą. Šiuo tikslu reikės didelių investicijų į technologijas, bandomuosius įrenginius bei didelio masto gamybą ir ilgalaikės reguliavimo sistemos, kuri suteiktų stabilų pagrindą reikalingoms didelėms investicijoms.

7.3. 90 % Europoje sunaudojamos medienos žaliavos yra pagaminama Europoje. Vietos ir regionų lygmens užimtumo ir ekonomikos požiūriu, turėtų būti dedamos pastangos siekti dar didesnio vidaus suvartojimo, kartu atsižvelgiant į miškų išteklių ir medienos naudojimo tvarumą. Šiuo tikslu būtina dėmesį skirti mūsų miškuose esančioms tam tikroms rūšims, kurios šiuo metu neturi paklausos rinkose, ir ištirti naujas panaudojimo ir technologijų galimybes.

7.4. Miškų strategijos peržiūra turi būti suderinta su Europos bioekonomikos strategijos atnaujinimu. Plėtojant miškų bioekonomiką ir skatinant inovacijas reikia užtikrinti įvairių ES politikos sričių nuoseklumą.

7.5. Vykdamas bendros žemės ūkio politikos reformą svarbu įtraukti priemones, kuriomis remiamas miškų sektorius kaimo vietovėse, kaip antai skirtas miškų naikinimo prevencijai, miško atkūrimui ir miškų žemės paskirties keitimui, miškų atnaujinimui ir tvarkymui, prastos kokybės žemės ūkio paskirties žemės apsodinimui mišku ir agrarinės miškininkystės sistemų kūrimui ir atnaujinimui, miškų, kaip neatsiejamos ekstensyvos gyvulininkystės produkcijos sistemos dalies, išsaugojimui, taip pat verslumo ir mokymų šiame sektoriuje skatinimui.

7.6. Ekonominis tvarumas taip pat priklauso nuo veiksmingo ir skaidraus miško produktų naudojimo; šioje srityje labai svarbų vaidmenį gali atlikti technologijos.

7.7. Be to, reikėtų kurti ir diegti integruotas ir dinamiškas su miškais susijusios informacijos ir miškų kartografijos sistemas, kuriomis remiantis sprendimus priimtų ir miškų savininkai, ir valdytojai.

8. Ekologiškai tvari miškų politika

8.1. Europos miškuose apsaugoma biologinė įvairovė, teikiamos ekosisteminės paslaugos ir kaupiamas iš atmosferos sugertas anglies dioksidas. Šiuo metu maždaug 10 % ES išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų sukaupia miškai. Sėkmingai laikantis ilgalaikio požiūrio, priklausomai nuo konkrečių regioninių ypatumų, iki 90 % Europos miškų galėtų tapti natūraliais arba pusiau natūraliais miškais, pasižyminčiais labai didele rūšių įvairove. Investicijos į tvarų miškų ūkį toliau užtikrins tvaresnius ir sveikesnius miškus.

8.2. Miškų naudojimas yra tvarus, jei miškai auga sparčiau negu yra iškertami ir jei tenkinami biologinės įvairovės reikalavimai. Reikėtų pažymėti, kad nuo praėjusio šimtmečio paskutiniojo dešimtmečio padidėjo Europos miškų užimamas plotas ir jų augimo tempas. Be įvairovės, vienas iš pagrindinių ekologiškai tvarios miškininkystės politikos tikslų yra sustabdyti miškų naikinimą pasaulio mastu ir tuose Europos regionuose, kuriuose kyla problemų. Vertinant miškų naudojimo tvarumą reikia atsižvelgti į miškų ekosistemų įvairovę ir skirtingą jų poveikį juos supančioms vietovėms įvairiuose Europos regionuose.

8.3. Daugeliui augmenijos ir gyvūnijos rūšių ir rekreaciniam miškų naudojimui labai svarbu miškotvarkoje atsižvelgti į miškų ekosistemų įvairovę ir daugialypį pobūdį.

8.4. Miškų strategijos laikotarpio vidurio peržiūroje turėtų būti išsamiau apsvaistyta daugialypė miškų svarba klimato politikos srityje, įgyvendinant Paryžiaus susitarimo tikslus siekiant Aičio biologinės įvairovės tikslų ir stengiantis įvykdyti JT darnaus vystymosi tikslus, kad tvari miškotvarka būtų vertinama taip pat, kaip ir kitos priemonės, skirtos išmetamam CO₂ kiekiui mažinti. Vietos ir regionų valdžios institucijos galėtų veiksmingiau siekti bendrų tikslų, be kita ko, miškų sektoriuje, įeigu laikotarpio vidurio peržiūroje būtų pateikti konkretūs, specialūs ir išbandyti pasiūlymai dėl veiksmų, taip pat jų pavyzdžiai.

8.5. Europoje vyksta aktyvi diskusija dėl miškų aplinkos būklės bei plėtos ir dėl to kartais kyla ginčų vietos ir regionų lygmeniu. Svarbu Europos miškų ir jų valdymo bei plėtos moksliniams tyrimams skirti reikiamų išteklių ir iš viešųjų šaltinių valdžios institucijoms ir pilietinei visuomenei teikti patikimų duomenų apie miškus, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas dialogui.

8.6. Parengta daug iniciatyvų, kuriomis remiama ES miškų įvairovė, pavyzdžiui, tinklas „Natura 2000“, Paukščių ir Buveinių direktyvos, parama žaliajai infrastruktūrai ir 2020 m. biologinės įvairovės strategija. Jas įgyvendinti padeda vietos ir regionų valdžios institucijos ir joms turėtų būti suteikta daugiau galimybių prisidėti kuriant priemonių turinį.

8.7. Daugelyje ES valstybių narių ir regionų pagrindinį pavojų miškų ekosistemų išsaugojimui kelia miškų gaisrai⁽¹⁾. Vietos bendruomenių veiksmai yra sparčiausias ir veiksmingiausias būdas miškų gaisrų keliamai žalai sumažinti. ES turi imtis veiksmų, kad dėmesys būtų skirtas pagalbai vykdamas techninį mokymą, kad būtų galima sustiprinti bendruomenių gebėjimą padėti sau, įskaitant geresnį gaisrų gesinimo tarnybų ir kitų viešosios saugos specialistų pasirengimą imtis pirmųjų reagavimo veiksmų ir sumažinti nelaimės padarinius⁽²⁾.

8.8. Atsižvelgiant į tai, reikėtų pabrėžti, kad kai kuriuose atokiausiuose ES regionuose yra atogrąžų ir subtropinių miškų. Šie pirminiai miškai yra unikali mokslinių tyrimų ir inovacijų laboratorija (pvz., farmacijos ir augalų ekstraktų mokslinių tyrimų ir technologinės plėtos). Atokiausių regionų biologinė įvairovė sudaro beveik 80 % Europos biologinės įvairovės ir atlieka labai svarbų vaidmenį užtikrinant planetos ekologinę pusiausvyrą. Vietos ir regionų valdžios institucijos yra svarbios šio turto saugotojos, todėl joms turėtų būti skiriama derama parama šio turto valdymui ir išsaugojimui.

9. Socialiai tvari miškų politika

9.1. Miškai teikia daug ekosisteminių paslaugų ir be medienos tiekia kitus gamtinius produktus. Tvari miškotvarka užtikrins, kad tokia padėtis išliktų ir būsimoms kartoms. Miškų tiekiami gamtiniai produktai ir teikiamos laisvalaikio galimybės labai naudingos sveikatai.

9.2. Miškai teikia daug naudos visuomenei, visų pirma žmonių gyvenimo kokybei ir gerovei, kurios yra itin svarbios piliečių gyvenimo pusiausvyrai. Todėl siūloma skatinti naujų miško erdvių kūrimą įgyvendinant viešojo ar privačiojo sektoriaus iniciatyvas ir remiant Europos Sąjungai.

9.3. Socialiai tvariam miškų naudojimui būtinas ilgalaikis teritorijų planavimas. Sprendžiant su miškų naudojimu ir apsauga susijusius klausimus, privaloma konsultuotis su vietos ir regionų valdžios institucijomis, regionų gyventojais ir miškų savininkais.

9.4. Pagal ES miškų strategiją turėtų būti formuojama ES prekybos ir vystymosi politika pasaulio mastu: ES visuotinėje darbotvarkėje daug dėmesio būtina skirti aplinkosaugos požiūriu tvariam miškų naudojimui besivystančiose šalyse, biologinei įvairovei ir socialiniam miškų politikos tvarumui (žemės nuosavybė, teisės naudotis miškais, vietos gyventojų teisės).

9.5. Su miškų plėtra ir naudojimu susiję mokslinių tyrimų duomenys turi būti lengvai prieinami piliečiams ir vietos ir regionų valdžios institucijoms, kad būtų lengviau priimti sprendimus. Todėl reikia plačiai paskelbti Komisijos 2018 m. Europos miškų tyrimą ir nuodugnai jį pristatyti sektoriaus suinteresuotiesiems subjektams bei plačiai visuomenei.

⁽¹⁾ Europos regionų komiteto nuomonė „ES miškų politika atsižvelgiant į 20/20/20 tikslus“ (OL C 141, 2010 5 29, p. 45).

⁽²⁾ Europos regionų komiteto nuomonė „ES civilinės saugos mechanizmo peržiūra“ (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 37).

9.6. Visi pirmiau nurodyti veiksmai bus galimi tik tuo atveju, jei bus išsaugota miškų priežiūros kultūra, kuri turi būti stiprinama ir plėtojama, pirma, vidaus lygmeniu, t. y. keičiantis patirtimi ir praktika, taikoma visose Europos miškų teritorijose, antra, išorės lygmeniu, t. y. skatinant miesto gyventojų paramą, o tai užtikrinti galima juos informuojant apie miškų ir jų valdymo naudą.

9.7. Visose miškų strategijose, įskaitant regionines, nacionalines ir ypač Europos lygmens, pirmasis ir svarbiausias uždavinys turėtų būti siekti, kad gyventojai liktų teritorijose, nes taip galima užtikrinti miškų išteklių valdymą ir naudojimą.

2018 m. gegužės 16 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Karl-Heinz LAMBERTZ

**Gamtos išteklių komisijos nuomonė. Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas (EJRŽF) po
2020 m. Investicijos į Europos pakrančių bendruomenes**

(2018/C 361/03)

Pranešėjas Alberto NÚÑEZ FEIJÓO (EPP / ES), Galisijos regioninės Vyriausybės pirmininkas

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

1. palankiai vertina diskusijas dėl pagrindinio fondo, skirtą socialiniu, aplinkos ir ekonominiu požiūriu stiprinti Europos pakrančių teritorijas ir vystyti jūrų ir žuvininkystės sektorių bei mėlynąją ekonomiką, susijusią su pakrančių ir jūrų teritorijomis, ypač kaimo vietovėmis;
2. palankiai vertina tai, kad ši diskusija dėl EJRŽF ateities pradedama jūrinei Europai itin svarbiu momentu, nes ji susiduria su tokiais svarbiais iššūkiais kaip daugiamečių finansinės programos (DFP) peržiūra ir „Brexit’as“; taip pat palankiai vertina tai, kad ši diskusija suteikia galimybę ištaisyti nustatytas dabartinio fondo veikimą ribojančias kliūtis, nors tenka tai daryti ankstyvuoju etapu, praktiškai iškart po jo įsteigimo;
3. atkreipia dėmesį į jūrinės ir žvejybos veiklos Europoje svarbą, kadangi šiame sektoriuje veiklą vykdo daugiau nei 85 000 laivų, visoje grandinėje dirba daugiau kaip 340 000 žmonių ir iš žvejybos ir auginimo veiklos gaunama daugiau kaip 6 000 000 tonų žuvies ir jūros gėrybių; pabrėžia šio sektoriaus socialinį ir ekonominį poveikį daugeliui pakrančių regionų, kurie yra labai nuo jo priklausomi ir kuriuos su juo sieja svarbūs kultūriniai ir etnografiniai saitai;
4. pabrėžia bendros žuvininkystės politikos (BŽP) ir integruotos jūrų politikos (IJP) įtaką formuojant šios veiklos ateitį Europoje, kadangi šia veikla siekiama aplinkos, socialinio ir ekonominio tvarumo tikslų;
5. pripažįsta svarbų ankstesnių finansinių programų vaidmenį sklandžiai pertvarkant sektorių, kuris, reikia pripažinti, įdėjo daug pastangų, kad prisitaikytų, ir prisidėjo kuriant pažangų ir pasaulio mastu konkurencingą perdirbimo sektorių;
6. atkreipia dėmesį į su BŽP įgyvendinimu susijusias problemas, pavyzdžiui, į jūrą išmetamų žuvų kiekio mažinimą arba didžiausią galimą tausios žvejybos laimikį (DTL), taip pat problemas, sukeltas „Brexit’o“ proceso ir atsiradusias dėl naujų iššūkių, kuriuos kiekvieną dieną lemia rinka ir pasaulinė jūrinės kilmės baltymų gamyba, atsižvelgiant į būtinybę mūsų rinkas aprūpinti sveikais ir saugiais maisto produktais, ribojant galimybes patekti nepakankamai tikrinamiems išorės produktams;
7. primena visuomeninę žuvininkystės naudą visai Europos Sąjungai ypač dvejose srityse: maisto ir klimato. Žuvininkystė prisideda prie Europos Sąjungos piliečių aprūpinimo maistu savarankiškumo užtikrinant piliečiams, taigi vartotojams, maisto saugos reikalavimus atitinkantį produktą, gautą tvirtai laikantis tinkamo žuvininkystės ir akvakultūros valdymo taisyklių. Komitetas primena, kad maisto aspektas yra viena iš pagrindinių ES kompetencijos sričių, kaip tai apibrėžta SESV, ir kad ES rinka yra priklausoma nuo jūros produktų importo. Komitetas pabrėžia, kad maistas yra antrasis Jungtinių Tautų Darnaus vystymosi tikslas, palankiai vertina pranešimą „Maistas iš vandenynų“ (angl. *Food from the oceans*) ir ragina vadovautis jame pateiktomis rekomendacijomis. Investicijos į laivus ir uostus sudaro žuvininkystės sektoriui galimybę prisidėti prie šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo ir geresnio iškastinio kuro naudojimo valdymo;

Potencialo ir dinamikos nestokojantis sektorius, kuris vertas paramos vykstant nuolatiniams pokyčiams

8. mano, kad svarbu užtikrinti reikiamą biudžetą, skirtą remti pokyčius, kuriuos lėmė BŽP, ir įveikti šiam jūrų ir žuvininkystės sektoriui kylančius iššūkius;

9. ragina Europos Komisiją naujoje daugiametėje finansinėje programoje (DFP) pateikti pakankamai išsamų pasiūlymą dėl EJŖŽF, kuris atitiktų bendros žuvininkystės politikos (BŽP) tikslus ir uždavinius ir sudarytų galimybes investuoti į permainas patiriančias pakrančių bendruomenes ir atsižvelgti į išorės aspektą;

10. prašo EJŖŽF tikslus orientuoti į jūrinę, žvejybos ir tvarios akvakultūros jūroje ir gėlame vandenyje veiklą ir jos svarbą, o ne, kaip ne kartą buvo pažymėta, pirmenybę teikti jos pakeitimui kitomis veiklos rūšimis, kadangi visų rūšių jūrinė veikla gali būti suderinama; mano, kad galima išsaugoti tradicinį žvejybos veiklos pobūdį ir suteikti jai naują postūmį vadovaujantis ateities perspektyva, todėl svarbu padidinti žvejo profesijos patrauklumą; konkrečiai prašo EJŖŽF orientuoti į žvejybos sektorių ir tvarios akvakultūros jūroje ir gėlame vandenyje veiklą ir stengtis siekti bendros žuvininkystės politikos tikslų, visų pirma remti smulkiąją priekrantės žvejybą, teikti paskatas jaunajai kartai, didinti žvejo profesijos patrauklumą ir stiprinti Sąjungos pakrantės bendruomenes; pasisako už tai, kad būtų kuriamas toks EJŖŽF, kuriuo būtų remiamos naujos šios ūkio šakos formos ir jos plėtra, ir ši parama būtų suderinama su valstybės pagalbos taisyklėmis;

11. pakartoja, kad suinteresuotieji subjektai pritaria prašymui sukurti Europos lygmens finansinės paramos jūrų ir aplinkos srityje priemonę, skirtą paskolų ir banko garantijų forma remti naujas ir jau veikiančias įmones; teigiamai vertina tai, kad žuvininkystė yra vienas iš antrosios kartos J.-C. Junckerio plano prioritetinių veiksmų, ir ragina šio principo laikytis ir po 2020 m.;

12. prašo, kad EJŖŽF po 2020 m. apimtų ir sustiprintų politikos teritorinį aspektą ir jo lėšomis būtų remiamos permainas patiriančios Europos pakrančių bendruomenės padedant joms galbūt įvairinti savo tradicinius jūrų sektorius, paremiant investicijas į tokias papildomas veiklos rūšis kaip žuvų restoranai, tiekiantys vietas gaminiams, ir žuvininkystės sektoriaus aplinkosaugos, kultūros ir švietimo paslaugos;

13. pabrėžia, kad reikia išsaugoti ir sustiprinti turimas vietas plėtros priemones, kadangi bendruomenės inicijuotos vietos plėtros strategijos (BIVP) pasirodė esą sėkmingos mažose bendruomenėse, teikiant finansinę paramą bendruomenės įgalėjimui ir ekonominės veiklos įvairinimui, neapsiribojant vien tik žuvininkystės sektoriumi;

Dabartinis EJŖŽF, svarbi parama siekiant prieštarigų tikslų ir vėlyvas įgyvendinimas

14. pripažįsta dabartinio EJŖŽF svarbą ir palankiai vertina jo struktūrą ir specializaciją dviejose pagrindinėse srityse, susijusiose su BŽP ir IJP, joms viena kitai netrukdam;

15. ragina naujose ES programose numatyti specialias priemones ir valdymo taisykles, skirtas atokiausiems regionams, kad būtų remiamas tvarus žuvininkystės ir kitų mėlynosios ekonomikos sektorių vystymasis šiuose regionuose laikantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 349 straipsnio nuostatų. Šios priemonės turėtų būti įtrauktos į specialią priemonę, kuri, be kita ko, apimtų su žvejybos ir akvakultūros produktais susijusių papildomų išlaidų atokiausiuose regionuose kompensavimo sistemą, šiuo metu reguliuojamą EJŖŽF;

16. apgailestauja dėl vėlyvo fondo įsigaliojimo ir dėl to atsiradusio didelio vėlavimo skiriant ir panaudojant lėšas; laikosi nuomonės, kad šis vėlavimas susidarė dėl vėlyvo fondo patvirtinimo, lėto veiklos programų patvirtinimo proceso ir painios ir neaiškos finansuotinių aspektų apibrėžties;

17. ragina tobulinti skiriamų EJŖŽF lėšų panaudojimo ir taikymo procesą siekiant kompensuoti vėlavimą; ragina dėti daugiau pastangų teikti finansinę paramą, siekiant daryti pažangą ir padidinti žemą bendro fondo įgyvendinimo lygį, kuris 2017 m. lapkričio mėn. buvo 2,7 %;

18. pabrėžia, kad ateityje būtina užtikrinti nuoseklesnį planavimą ir struktūravimą, dėl kurių kyla laikinų prieštaravimų tarp tikslų ir lėšų, susijusių su BŽP; šiuo klausimu pabrėžia, kad, prieš imantis spręsti tokias problemas kaip DTL tikslai ar į jūrą išmetamų žuvų kiekio mažinimas, būtina parengti aiškią strategiją, kaip lėšos bus panaudojamos;

19. palankiai vertina bendruomenės inicijuotoms vietos plėtros strategijoms (BIVP) suteiktą didelę finansinę paramą ir mano, kad lėšų skyrimas priemonėms, skirtoms didinti aplinkos tvarumą ir jūrų ir žuvininkystės sektoriaus konkurencingumą, būtų tinkamas ir teisingas žingsnis;

Svarbu turėti naują specifinį horizontalaus pobūdžio fondą

20. atkreipia dėmesį, kad Europa, rengdama biudžetą, neturėtų nepaisyti „mažiau svarbios“ politikos, pavyzdžiui, BŽP; pabrėžia, kad EJŖŽF yra svarbus pakrančių bendruomenėms, kadangi padeda joms įvairinti savo ekonomiką, žvejams padeda pereiti prie tausios žvejybos ir jo lėšomis finansuojami projektai, skirti naujoms darbo vietoms kurti ir gyvenimo kokybei Europos pakrančių teritorijose gerinti;

21. pritaria bendram prašymui, kad naujasis EJŖŽF pasiektų minimalią 1 % DFP po 2020 m.⁽¹⁾ ribą prie šiuo metu žuvininkystei ir akvakultūrai skiriamų 0,53 % pridėjus 0,47 % padidinimą IJP; yra įsitikinęs, kad Jungtinės Karalystės sprendimu išstoti iš ES neturėtų būti naudojamas kaip dingstimi sumažinti būsimą EJŖŽF finansavimą atsižvelgiant į šio proceso sukeltus didelius sunkumus aplinkos apsaugos, gavybos ir prekybos srityje;

22. pabrėžia, kad būtina nustatyti naujus tikslus, kurie padėtų stiprinti jūrinę ir žvejybos veiklą ir užtikrinti jos gyvybingumą. Reikia pabrėžti, kad būtina skatinti ir užtikrinti tinkamą perdavimą ateities kartoms ir pirmenybę teikti biudžeto paramai mokymui ir galimybėms patekti į šį sektorių perkant arba pakeičiant laivus, nes tai nepadidina žvejybos pastangų;

23. prašo užtikrinti, kad jūrininkų saugos ir gyvenimo sąlygų gerinimas taptų vienu svarbiausių būsimą EJŖŽF prioritetų, juo siekiant prisidėti prie dvidešimties Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimo;

24. pakartoja bendrą raginimą remti ir skatinti žvejybos laivyno atnaujinimą siekiant išvengti jo senėjimo daromos žalos, nes vidutinis žvejybos laivų ES amžius yra 22,6 m. Šis atnaujinimas turi būti skatinamas nedidinant žvejybos pastangų ir daugiausia dėmesio skiriant saugos (pvz., priešgaisrinės apsaugos), darbo ir gyvenimo sąlygų laivuose gerinimui;

25. EJŖŽF turėtų padėti žuvininkystės ir akvakultūros sektoriams prisidėti prie ES klimato kaitos tikslų, plačiu mastu vykdant novatoriškas investicijas (varikliai, aerodinamika ir t. t.). Komitetas atkreipia dėmesį į dabartiniame EJŖŽF reglamente nustatytas ribojamąsias sąlygas, kuriomis labai varžomas jo poveikis švelninant klimato kaitos padarinius. EJŖŽF po 2020 m. turi atlikti esminį vaidmenį mažinant šio sektoriaus energijos balansą;

26. pabrėžia, kad reikia išlaikyti ir iki ne mažiau kaip 10 % padidinti finansinę paramą duomenų rinkimui ir sisteminiui, taip pat taikomiesiems tyrimams ir sektoriaus dalyvavimui šiame procese skatinant žvejų ir mokslininkų ryšius;

27. šias pastangas sieja su tinkamesnių jūrų išteklių apsaugos priemonių nustatymu ir tinkamesnių žvejybos pastangų pritaikymu; pažymi, kad bet kuriuo atveju būtina toliau remti dėl priimtų aplinkosaugos priemonių, pavyzdžiui, draudimo žvejoti, laikino žvejybos sustabdymo ir kitų žvejybos veiklą ribojančių veiksmų, laivyno patirtos socialinės ir ekonominės žalos atlyginimo priemones;

28. ragina toliau taikyti priemones, kurios padėtų geriau organizuoti sektorių ir didinti jo vidaus sanglaudą, skatintų bendrą sektoriaus valdymą ir pabrėžtų jo svarbą tinkamam taisyklių nustatymui ir laikymuisi⁽²⁾;

29. ragina padidinti patariamosioms taryboms ir jų veiklai skiriamas lėšas siekiant toliau plėtoti bendros žuvininkystės politikos regionavimą ir sudarant galimybę taryboms priklausantiems regionams visapusiškai dalyvauti atliekant bendros žuvininkystės politikos reformą;

⁽¹⁾ Kaip pažymėta Periferinių pajūrio regionų konferencijos (CPMR) generalinės asamblėjos sesijoje Helsinkyje. Reikia priminti kad CPMR dalyvauja dauguma pagrindinių jūrų ir žuvininkystės regionų, gaunančių lėšų iš EJŖŽF. Toks požiūris leistų užtikrinti nuolatinį biudžetą BŽP ir remti platesnio masto priemones, įgyvendinamas pagal IJP.

⁽²⁾ Reikia išskirti pakankamai sėkmingas formules, kurios galėtų būti pavyzdžiu kitiems paramos gavėjams. Šiuo atveju tokie pavyzdžiai gali būti bendrai valdomi komitetai, kuriuose dalyvauja įvairūs suinteresuotieji subjektai: žvejai, mokslininkai, NVO, valdžios institucijos ir kiti subjektai, Katalonijoje arba vėžagyvių valdymo sistemos Galisijoje.

30. ragina toliau remti perdirbimo ir prekybos pramonę siekiant didinti jos konkurencingumą ir užtikrinti vienodas sąlygas. ES turėtų vengti prieštaravimų su kitomis politikos sritimis, pavyzdžiui, rinkų arba muitinių mokesčių politika;

31. ragina skatinti įvairinti ir papildyti pakrančių ekonominę veiklą propaguojant bendruomenės inicijuotas vietos plėtros strategijas (BIVP), ypač tose ne miestų pakrančių teritorijose, kurios turi didelį pajėgumą išlaikyti vietos gyventojus, ir dėl šios priežasties reikėtų stiprinti BIVP finansavimo iš keleto fondų principą;

32. siūlo EJŖŽF lėšomis remti su jūrine ir žvejybos praktika susijusias iniciatyvas ir veiklą, kuriai jis gali daryti tiesioginę įtaką; šiuo tikslu rekomenduoja sukurti ES lygmens finansinę priemonę ⁽³⁾, pagal kurią būtų teikiamas rizikos kapitalas ir banko paskolų garantijos, jei investicijos padeda gerinti jūrinės ir žvejybos veiklos, vėžiagyvių žvejybos, jūrinės ir gėliųjų vandenų akvakultūros ir jūrų pramonės grandinės aplinkosauginį tvarumą;

33. ragina parengti baltąją knygą „Jūros svarba Europai“, kurioje būtų pateiktas jūrų veiksmų planas kiekvienai ES politikos sričiai;

Koordinavimo galimybės ir sąveika su kitais fondais

34. pabrėžia galimybę sukurti sinergiją ir įtraukti kitų sektorių fondus siekiant skatinti socialinį ir ekonominį pakrančių teritorijų vystymąsi nebūtinai pertvarkant jų struktūrą, nes nustatyta kiekvieno iš jų organizacinė struktūra ir tikslai leidžia išvengti dubliavimosi; pakartoja savo prašymą sudaryti galimybę finansuoti baseinų ir pažangiosios specializacijos strategijas atitinkančius tarpvalstybinius, nacionalinius ir tarpregioninius projektus sutelktomis regioninių, nacionalinių ir europinių fondų lėšomis taikant supaprastintą sistemą ir numatyti galimybę gauti ES pagalbą neskelbiant naujų kvietimų teikti projektus;

35. pabrėžia, kad integruota ir finansavimu iš keleto fondų paremta dabartinių Europos struktūrinių ir investicijų fondų, tarp kurių yra ir EJŖŽF, strategija turėtų būti plečiama po 2020 m., pašalinant dabartinius reguliavimo skirtumus, kurie šiuo metu riboja galimybes naudoti šiuos fondus vietos lygmeniu, taip pat ir per BIVP;

36. mano, kad ši sinergija turi būti nukreipta į EŽŪFKP taikymą ne miesto pakrančių teritorijose pagal bendruomenės inicijuotas vietos plėtros strategijas (BIVP) įgyvendinamiems projektams; be to, reikia išnagrinėti galimybes šiuos fondus susieti siekiant skatinti įvairių rūšių akvakultūrą, visų pirma nurodant gėliųjų vandenų akvakultūrą, kuri vykdoma žemyninėse valstybėse narėse, kaip ne kartą aiškiai nurodė šios valstybės ir regionai;

37. pasisako už tai, kad ERPF lėšos būtų skiriamos tai su jūrine ir žvejybos veikla susijusiai infrastruktūrai, įskaitant uostus, kuri prisideda prie periferinių ir izoliuotų vietovių regioninės plėtros; siūlo tam tikrą su perdirbimu susijusią veiklą priskirti paramos MVĮ priemonėms, numatytoms pagal ERPF;

38. ragina sustiprinti mokymą, visų pirma susijusį su veiklos perdavimu naujosios kartoms, teikiant finansinę paramą, susijusią su Europos socialiniu fondu (ESF);

39. mano, kad mėlynoji ekonomika dar turi neišnaudotų galimybių kurti papildomas darbo vietas ir skatinti ekonomikos augimą Europos lygmeniu vykdant pažangias investicijas į novatoriškas ir į ateitį orientuotas įmones, kaip nurodyta rekomendacijose, pateiktose RK nuomonėje dėl mėlynojo augimo ⁽⁴⁾; siūlo sumažinti EJŖŽF ir „Horizontas 2020“ dubliavimąsi žuvininkystės, akvakultūros ir jūrų mokslinių tyrimų srityje;

Naujas supaprastintas, lankstesnis, pritaikytas ir BŽP apibrėžtas fondas

40. primygtinai ragina iš esmės supaprastinti EJŖŽF įgyvendinimą ES nustatant bendras gaires, o baseinams ir regionams jį priderinti, kad jo įgyvendinimas atitiktų vietos realijas ir nebūtų padidintas reguliavimo sudėtingumas kiekvienu kompetencijos ir administravimo lygmeniu; mano, kad siekiant šio supaprastinimo turėtų būti nustatyta mažiau ir paprastesnių reikalavimų bei formų finansavimui gauti, ir pabrėžia, kad prašymų pateikimo procedūra turėtų būti valdoma vieno subjekto be specializuotos pagalbos ir trečiųjų šalių konsultacijų;

⁽³⁾ Fondas, kurio pageidauja dauguma mėlynosios ekonomikos MVĮ, asociacijų ir naujų įmonių, su kuriomis konsultuotasi.

⁽⁴⁾ Žr. RK nuomonę „Naujas mėlynojo augimo Europos politikos etapas“, NAT-VI/019.

41. pritaria prašymui, kad fondas būtų pritaikytas prie BŽP ir sektoriaus aplinkybių; primena, kad pagal bendros žuvininkystės politikos (BŽP) tikslus ir uždavinius EJRR turėtų būti įvardytas kaip speciali finansavimo programa, o ne atvirkščiai; pabrėžia, kad būtina lėšų skyrimą suderinti su vykdoma veikla ir užtikrinti, kad nebūtų vėluojama išmokėti lėšas paramos gavėjams, siekiant išvengti įtampos jiems vykdamant ekonominę veiklą;

42. pabrėžia, kad svarbu aiškiai nustatyti aspektus, kurie turi būti remiami greitai ir teisingai įgyvendinant fondą. Būtina nustatyti bendras tinkamumo gaires ir pagal baseiną ir regioną priderinti remtinus aspektus; visų pirma prašome Europos Komisijos parengti smulkiosios priekrantės žvejybos apibrėžtį atsižvelgiant į naujus kriterijus ir ES laivyno realybę bei įvairovę;

43. mano, kad, atsižvelgiant į mažą vidutinį žvejybos įmonių dydį, tiesioginė viešoji parama dotacijos forma yra geriausias pasirinkimas; pabrėžia, kad toks modelis užtikrina lėšų paskirties ir panaudojimo kontrolę, daro tiesioginį svėrto poveikį ekonomikai, skatina iniciatyvas, kelia pasitikėjimą ir užtikrina finansavimo gavimą, kartu yra lėšų investicijoms suteikimo garantas;

44. laikosi nuomonės, kad kartu su mažomis ir vidutinėmis įmonėmis reikėtų aktyviau bendradarbiauti ir užtikrinti didesnę sinergiją bei steigti daugiau centrų, kurie skatintų mokslinius tyrimus ir inovacijas ir kuriuose būtų išbandomos naujos inovacijos;

45. tęsia diskusiją dėl to, ar reikėtų palikti galimybę gauti tiesioginę finansinę paramą, nors ir dalinę, daug darbuotojų ar didelę apyvartą turinčioms įmonėms; mano, kad jų gebėjimas skatinti mokslinius tyrimus, technologinę plėtrą ir inovacijas, gerinti darbo standartus ir kurti pridėtinę vertę pakrančių kaimo vietovėse gali būti neišnaudotas dėl paramos trūkumo;

46. pabrėžia, jog svarbu užtikrinti, kad visi jūrų ir žuvininkystės sektoriai galėtų gauti paramą pagal jų tikslus ir ypatumus; mano, kad fondo parama turėtų pasiekti visas pakrančių teritorijas, net ir su jūrų ir žuvininkystės sektoriumi glaudžiai susijusius didžiuosius miestus, kurie turėtų turėti galimybę gauti EJRR paramą;

47. pritaria, kad turi būti stiprinama fondo teritorinė kryptis įgyvendinant jūrų baseino strategijas, kad sprendimai būtų pritaikyti prie įvairių Europos regionų aplinkybių ir problemų ir būtų vengiama taikyti principą „vienas dydis tinka visiems“;

48. ragina suteikti regionams svarbesnį vaidmenį ir didesnę autonomiją nustatant tikslus ir išlaidų sritis. Nors EJRR šiuo metu administruojamas valstybių narių lygmeniu, kai kuriose valstybėse narėse yra sėkmingų pavyzdžių, kada jo valdymas buvo deleguotas kompetentingoms regionų valdžios institucijoms. Naujasis EJRR reglamentas turėtų tai aiškiai skatinti; pabrėžia, kad vieningai pritariama šiam prašymui ir teigiamai patirčiai, įgytai valdant EJRR daugelyje regionų; mano, kad prašymas dėl pritaikymo yra ypač svarbus atokiausiems regionams, dėl kurių taip pat turėtų būti peržiūrėtos ir patobulintos EJRR taikymo sąlygos, susijusios su tinkamumu finansuoti, bendro finansavimo procentiniu dydžiu ir pagalbos intensyvumu. Be to, atsižvelgiant į atokiausių regionų tikslus ir ypatumus, pagal žuvininkystės ir akvakultūros produktų papildomų išlaidų kompensavimo planus turi būti didinama jiems skiriama parama ir nustatytos įgyvendinimo taisyklės, panašios į taikomas atitinkamai žemės ūkio sektoriui skirtai paramai;

Naujas fondas siekiant įveikti ateities iššūkius

49. norėtų, kad nauja ES jūrų politika būtų remiamos pastangos plėtoti naujas technologijas ir priimti poreikiams pritaikytus sprendimus siekiant švelninti klimato kaitą; primena, kad šiuo metu dėl klimato kaitos, taršos ir pernelyg intensyvaus išteklių naudojimo yra pažeistas jūrų ekosistemų veikimas;

50. pabrėžia JVP svarbą ir būtinybę skirti jai daugiau lėšų siekiant skatinti darbo vietų kūrimą ir užtikrina gerovę jūrų srityje; pabrėžia, kad reikia turėti konkrečių lėšų ir numatyti tarpvalstybinį, tarptautinį ir tarpregioninį bendradarbiavimą kaip pagrindinį šios srities elementą, ypač tokiose srityse kaip jūrų erdvės planavimas, duomenų rinkimas, saugumo, priežiūros didinimas ir žuvų ištekliams atnaujinti skirtų vietų kūrimas;

51. ragina sukurti mėlynosios ekonomikos investicijų Europos mechanizmą arba fondą (J.-C. Junckerio plano 2.0 dalis), kuris galėtų vykdyti veiklą dviejose papildomose veiklos srityse: Europos lygmeniu tiesiogiai finansuoti struktūrinius ir labai rizikingus projektus ir kurti regionines investavimo platformas;

52. atkreipia dėmesį į BŽP ir IJP išorės aspektą ir pabrėžia, kad svarbu remti ES indėlį į vandenynų valdymo gerinimą; remia šias pastangas kaip būdą didinti mūsų jūrų ir žuvininkystės sektoriaus konkurencingumą užtikrinant vienodas konkurencijos sąlygas ir didesnę mūsų vandenynų tvarumą;

53. mano, kad jūrų sektorius turi papildomų darbo vietų kūrimo ir ekonomikos augimo potencialą; atkreipia dėmesį į tai, kad kai kurie regionai jau parengė išsamius jūrų ekonomikos vystymo planus ir daugelis kitų yra įsitraukę į šį procesą;

54. primena, kad jūrų klausimams skiriamas vis didesnis tarptautinis dėmesys tiek COP 21 ir COP 22 išvadose, tiek laisvosios prekybos susitarimuose ir kad ES jūrų įmonės susiduria su didele užsienio konkurencija visuose mėlynosios ekonomikos sektoriuose, pavyzdžiui, transporto, energetikos, inovacijų, laivų statybos, žvejybos ir akvakultūros; todėl pasisako už nuoseklią ir tinkamai finansuojamą Bendrijos politiką kaip optimalų sprendimą ES jūrų regionams ir ragina ES investuoti į šiuos sektorius, visų pirma į atsinaujinančiųjų jūros išteklių energiją ir jūrų biotechnologijas, kad šiuose sektoriuose taptumėme pasaulio lyderiais;

55. įspėja, kad „Brexit“ yra didelis iššūkis jūrų ir žuvininkystės sektoriui tiek trumpuoju, tiek ilguoju laikotarpiu, ir pabrėžia, kad reikia numatyti ir sušvelninti jo poveikį regionams⁽⁵⁾; įspėja, kad šis procesas gali turėti neigiamą poveikį žvejybai ir žuvininkystės produktų pardavimui, ir prašo finansinės paramos jam sumažinti;

56. pritaria tam, kad BIVP būtų įtrauktos į bendrą finansinį paketą, kadangi šios priemonės veiksmingumas pasitvirtino mažose pakrančių bendruomenėse; siūlo integruoti į jas naujus darbo metodus, kuriais siekiama stiprinti jūrų ir žuvininkystės sektoriaus socialinį ir ekonominį vaidmenį ir didinti jo patrauklumą jaunimui, kad būtų užtikrinta kartų kaita; pabrėžia galimą tinklo FARNET vaidmenį koordinuojant šias pastangas.

2018 m. gegužės 16 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

KARL-HEINZ LAMBERTZ

⁽⁵⁾ Žr. RK tyrimą dėl Jungtinės Karalystės išstojimo iš ES poveikio ES vietos ir regionų valdžios institucijoms.

Europos regionų komiteto nuomonė „Inovacijų stiprinimas Europos regionuose: atsparus, integracinis ir tvarus teritorinio lygmens ekonomikos augimas“

(2018/C 361/04)

Pranešėjas: Mikel IRUJO AMEZAGA (ES / EA), Navaros Vyriausybės delegacijos Briuselyje vadovas

Pamatiniai dokumentai: „Inovacijų stiprinimas Europos regionuose: atsparus, integracinis ir tvarus teritorinio lygmens ekonomikos augimas“

COM(2017) 376 final

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Pažangiosios specializacijos strategijos, kaip inovacijų ir ekonomikos augimo politikos katalizatorius

1. Europos Sąjunga išlieka didžiausia pasaulio bendrąja rinka; tačiau kituose žemynuose atsiranda naujų aplinkybių, skatinančių mus laikytis naujo požiūrio įgyvendinant inovacijų ir augimo politiką. Europos konkurencingumo didinimui itin svarbus pramonės modernizavimas;
2. pažymi, jog svarbu, kad bendradarbiautų visi valdymo lygmenys (ES, nacionalinis, regionų ir vietos) ir kad subnacionaliniam lygmeniui būtų suteikta pakankamai galimybių ir lėšų pačiam priimti atsakomybę už savo vystymosi potencialą;
3. pabrėžia, kad pažangiosios specializacijos strategijos (toliau – S3) yra inovacijų ir augimo politikos katalizatorius ir svarbus sėkmingos sanglaudos politikos veiksnys;
4. primena, kad S3 vystymui reikalingos patikimos, veiksmingos ir tikslingos priemonės regionų lygmeniu, o ES lygmuo, papildydamas su tuo susijusias valstybių narių priemones, gali skatinti tam palankias sąlygas;
5. taip pat pabrėžia, kad S3 regionuose sukūrė naują bendradarbiavimo kultūrą, nes jų pagrindas yra mokslinių tyrimų ir inovacijų subjektų dalyvavimo ir bendradarbiavimo su pramonės atstovais procesas, kuris sudaro sąlygas inovacijas orientuoti į paklausą ir ieškoti bendrų sprendimų;
6. atkreipia dėmesį į tai, kad S3 paskatino kurti tikras regioninių inovacijų ekosistemas. Regioninės inovacijų ekosistemos daro didelį poveikį regionų ekonomikai ir konkurencingumui, taip pat skatina aukšto lygio ir piliečių poreikius labiau tenkinančias inovacijas;
7. pabrėžia, kad S3 yra platesnio masto nei atskiros regionų strategijos ir kad jas reikėtų naudoti siekiant skatinti veiksmingesnę inovacijų politiką bei remti tarpregioninį bendradarbiavimą;
8. yra įsitikinęs, kad S3 pagrįstas tarpregioninis bendradarbiavimas padės kurti ir performuoti ES vertės grandines skatindamas investicijų sąveiką tarp viešojo ir privataus sektorių ir tokiu būdu prisidedamas prie visos ES ekonomikos vystymosi;

Tarpregioniniu bendradarbiavimu pagrįstos pažangiosios specializacijos strategijos 2.0

9. mano, kad būsimos S3 2.0 turėtų būti grindžiamos strateginiu tarpregioniniu bendradarbiavimu ir tvariais regioninių ekosistemų ryšiais pažangiosios specializacijos prioritetinėse srityse, kaip svarbi priemonė didinti regionų konkurencingumą ir atsparumą. Šiuo tikslu pagal Interreg turėtų būti galima finansuoti bendrus projektus, demonstracinę veiklą, naujas vertės grandines, susijusias su pažangiosios specializacijos sritimis – tai padėtų regionams inovacijų ekosistemoms suteikti europinę dimensiją ir taip paremti bendrosios rinkos konkurencingumą;
10. yra įsitikinęs, kad tarpregioninio ir tarpvalstybinio aspekto propagavimas kuriant tarpregioninių investicijų galimybes padės išplėsti regionų ir vietos inovacijas. Įvairių regionų technologinės, pramoninės ir žmogiškosios infrastruktūros derinys atsižvelgiant į jos privalumus ir pajėgumus padeda sukurti kritinę masę ir masto ekonomiją, todėl gali padidinti mokslinių tyrimų ir inovacijų sistemų veiksmingumą;

11. mano, kad bendradarbiavimas ir tarpregioninių vertės grandinių kūrimas padės užtikrinti lengvesnę ir paprastesnę prieigą prie suderintų ir susietų technologijų infrastruktūros, taip pat sumažinti technologinę riziką ir netikrumą pramonės sektoriuje;
12. ES darant pažangą derybose dėl naujos daugiametės finansinės programos (DFP) 2021–2027 m., atėjo tinkamas metas apsvarstyti, kokias priemones ES turi įgyvendinti siekiant skatinti S3 pagrįstą tarpregioninį bendradarbiavimą;
13. mano, kad atsižvelgiant į būtinybę bendradarbiauti visais lygmenimis nuo vietos iki Europos, reikia spręsti šias problemas:
- kiek įmanoma sumažinti fondų valdymo sudėtingumą ir padidinti sinergiją bei nuoseklumą, kad būtų galima sukurti ekosistemą, kuri sudarytų sąlygas regionų ir Europos finansavimo sąveikai;
 - įgyvendinti patrauklių finansinių priemonių, kurios padėtų sukurti regionų bendradarbiavimo ekosistemą;
 - išsaugoti principą „iš apačios į viršų“, kuriuo atsižvelgiama į vietos poreikius ir susijusius S3 prioritetus, siekiant sustiprinti ES fondų sinergiją;
14. rekomenduoja, kad kitu finansiniu laikotarpiu ES, pasitekusi Komisiją ir Jungtinį tyrimų centrą, pradėtų naują S3 2.0 etapą, pagrįstą regioninių atradimų proceso kūrimu, kurio metu regionai bendrai sutelktų savo S3, įskaitant pagal „tarpregioninės trigubos spiralės“ principą įgyvendinamas strategijas;
15. regioninių atradimų procesas turi būti pagrįstas principu „iš apačios į viršų“; jo metu regionų valdžios institucijos dalytųsi savo vystymosi tikslais su kitais ES regionais, rengtų pagrindinių savo regioninių vystymosi dalyvaujančių subjektų sąrašus, kartu nagrinėtų trūkumus arba problemas ir turimas paramos priemones;
16. mano, kad regionai turėtų būti raginami į savo S3 nustatytus regioninius prioritetus ir įvairias regionų, nacionalinio ir ES lygmens („Horizontas 2020“, COSME ir kt.) finansines arba investicijų programas įtraukti informacijos žvalgybą. S3 strategijas, į kurias įtraukta ši praktika, turėtų registruoti Europos Komisija ir jomis reikėtų pasinaudoti regionų bendradarbiavimo supaprastinimui ir tinkamų finansinių priemonių plėtojimui; Tai turėtų prisidėti prie galimo fondų derinimo visais lygmenimis (vietos, regionų, nacionaliniu ir ES) siekiant remti tarpregioninį aspektą turinčius projektus;
17. rekomenduoja taikyti principą „iš apačios į viršų“, kuris suteikia regionams galimybę steigti S3 kontaktinius centrus. Šie S3 informaciniai centrai būtų atsakingi už regioninių atradimų proceso plėtoją siekiant skatinti tarpregioninį bendradarbiavimą pasinaudojant „tarpregioninėmis trigubos spiralės“ strategijomis;
18. mano, jog itin svarbu S3 platformai suteikti pakankamai išteklių, kad ji galėtų kurti paramos priemones pažangiosios specializacijos politikai įgyvendinti, pavyzdžiui, EYE@RIS3, IRT stebėsenos priemonė, Mokslinių tyrimų ir inovacijų regioninė apžvalga (angl. R&I Regional Viewer) arba skaitmeninių inovacijų centrai; kartu primena, kad reikalinga platesnė ir veiksmingesnė regioninio lygmens informacijos ir statistinių duomenų surinkimo sistema;

ES fondų, iniciatyvų ir regioninio finansavimo sąveika

19. palankiai vertina tai, kad Komisija į programos „Horizontas 2020“⁽¹⁾ tarpinį vertinimą įtraukė punktą dėl sąveikos su kitomis ES finansavimo programomis ir politikos sritimis, visų pirma nuorodą į Europos struktūrinių ir investicijų fondų ir S3 sąveikos kūrimą;
20. mano, kad S3 turėtų siekti dvejopo tikslo – užtikrinti regioninės inovacijų, vystymosi ir finansinių priemonių politikos sąveiką ir išvengti dubliavimosi. Todėl reikėtų siekti skatinti Europos struktūrinių ir investicijų fondų (ESI fondų) ir kitų fondų, pavyzdžiui, būsimos devintosios bendrosios programos, nacionalinių ir regioninių fondų sąveiką;
21. mano, kad į devintąją bendrąją programą reikėtų įtraukti regioninių atradimų procesą ir remti regioninių inovacijų ekosistemų kūrimą, stiprinimą ir tarptautinimą. Parama bendrai atliekamiems moksliniams tyrimams, inovacijoms ir tarptautinimui yra kuriama tikra ES pridėtinė vertė ir šią paramą reikėtų didinti kitu programavimo laikotarpiu. Be to, būsimuose ES mokslinių tyrimų ir inovacijų fonduose didesnę dėmesį reikėtų skirti mokslinių tyrimų ir inovacijų priemonių poveikiui regionų lygmeniu;

⁽¹⁾ COM(2018) 2 final.

22. nurodo, kad yra esminių kliūčių, kurios trukdo naudoti ES struktūrinius ir investicijų fondus tarpregioniniam ir tarpvalstybiniam bendradarbiavimui, pavyzdžiui, išteklių arba administracinių gebėjimų trūkumas, geriausios praktikos pavyzdžių nebuvimas, nežinojimas, kaip priemonės įgyvendinti iki galo, rodiklių ir metodinės sistemos nebuvimas, tikslų neaiškumas, nevienodas politinės kompetencijos lygmuo, reguliavimo kliūtys ir finansinės sistemos šiam darbui palengvinti nebuvimas;

23. siūlo užmegzti struktūrinę Europos Komisijos tarnybų ir regioninių inovacijų ekosistemos atstovų dialogą siekiant užtikrinti (esamos ir naujos) finansavimo politikos ir priemonių, skirtų remti regionines inovacijų ekosistemas ir jų tarpregioninį bendradarbiavimą, gyvybingumą;

24. taip pat mano, kad reikia atlikti inovacijų partnerysčių (ERA-NET, JPI, ETP ir kt.) vertinimą. Partnerystės gali būti veiksmingas būdas spręsti susiskaidymo klausimą, išvengti pastangų dubliavimo, gerinti inovacijas ir atremti socialinius iššūkius, tačiau reikia skelbti tyrimus, kurie parodytų šių partnerysčių poveikį;

25. pripažįsta, palankiai vertina ir palaiko Europos Komisijos pastangas ir laimėjimus, visų pirma naudojantis S3 platforma, rengiant sklaidos tyrimus taip pat remiant tarpregioninio bendradarbiavimo metodikos patobulinimus; todėl pripažįsta, kad teminių platformų kūrimas ir tarpregioninio bendradarbiavimo bandomųjų projektų įgyvendinimas yra labai vertingos priemonės;

26. tačiau nepaisant to, kas pirmiau išdėstyta, primena, kad reguliavimo kliūtys ir finansinės programos nebuvimas ir toliau riboja tikros tarpregioninio bendradarbiavimo ekosistemos vystymąsi. remiantis „Vanguard“ iniciatyvos įgyvendinimo patirtimi, iššūkius, su kuriais susiduria regionai imdamiesi tarpregioninio bendradarbiavimo projektų, galima apibendrinant suskirstyti į tris lygmenis. Pirmasis lygmuo apima pradinę veiklą, susijusią su parodomosios infrastruktūros konfigūracija (regioninių subjektų tinklų kūrimas, veiklos sąveikos paieška ir kt.). Antrasis lygmuo apima demonstracinės veiklos, pagrįstos konkrečių projektų rengimu, išlaidas. Trečiasis, paskutinis lygmuo, apima išlaidas, susijusias su galima pramonės gamyba arba prieiga prie ankstesniame etape įgyvendinant tarpregioninio bendradarbiavimo projektus sukurtų produktų ar paslaugų rinkos, jei demonstracinė veikla buvo sėkminga, t. y. ji buvo patvirtinta ir sertifikuota;

27. rekomenduoja imtis skubių priemonių siekiant kurti tinkamas ir lanksčias *ad hoc* finansavimo priemones tarpregioniniam bendradarbiavimui remti, kurios patenkintų pirmesniame punkte minėtų trijų lygmenų poreikius. Šios priemonės galėtų derinti įvairias finansavimo formas (įskaitant kreditų ir paskolų derinimą, viešąjį ir privatųjį finansavimą įvairiais lygmenimis) ir novatoriškus lėšų panaudojimo būdus, kad būtų galima paremti tarpregioninio bendradarbiavimo tinklų bandomuosius projektus siekiant užmegzti tiesiogines sąsajas su pramone ir daryti poveikį rinkai;

— kalbant apie veiklos, susijusios su parodomosios infrastruktūros konfigūracija (pirmasis lygmuo), išlaidas, pasisako už tai, kad esami ES fondai papildytų viešojo ir privataus sektorių investicijas į inovacijas pagal tarpregioninio bendradarbiavimo projektus; be to, rekomenduoja lanksčiau naudotis Interreg siekiant remti pramonės vertės grandinių kūrimą; taip pat rekomenduoja išplėsti skaitmeninių inovacijų centrų koncepciją į kitas pramonės šakas ir technologijas;

— kalbant apie demonstracinės veiklos plėtojant konkrečius projektus išlaidas (antrasis lygmuo), rekomenduoja šalims arba regionams, kurie to pageidauja, atidėti lėšų obligacijų sistemos, kuri galėtų remti įmonių dalyvavimą tarpregioniniuose bendradarbiavimo projektuose, kūrimui. Šių obligacijų tikslas būtų kompensuoti tarpregioninio bendradarbiavimo projektų rengimo išlaidas (apsilankymai parodomuosiuose objektuose kituose regionuose, papildomumo tyrimai, tyrimų ir projektų planų rengimas ir kt.). Tarpregioninių obligacijų sistemą būtų galima papildyti bendro finansavimo priemonėmis (pvz., Europos investicijų fondas) siekiant sudaryti palankesnes sąlygas įmonėms naudotis už regiono ribų teikiamomis paslaugomis ir veikiančia infrastruktūra. ES atliktų katalizatoriaus vaidmenį ir remtų regionų valdymo institucijas (pvz., bendrai sutartos sertifikavimo arba išlaidų už regiono ribų vertinimo ir audito sistemos);

— kalbant apie investicijas arba reikalingas išlaidas, susijusias su galima pramonės gamyba arba prieiga prie sukurtų produktų ar paslaugų rinkos (trečiasis lygmuo), rekomenduoja išplėsti priemones, pavyzdžiui, „InnovFin“;

28. labai teigiamai vertina Struktūrinių fondų pagrindų reglamento 65 straipsnio 1 dalies ir 70 straipsnio dalinius pakeitimus ir supaprastinimą ir yra įsitikinęs, kad naudojimasis ERPF tarpregioniniam bendradarbiavimui yra itin svarbus būsimoms S3 2.0.; tačiau nepaisant to, kas anksčiau išdėstyta, Komitetas ragina kitam programavimo laikotarpiui sukurti palankų teisinį pagrindą, kad būtų galima skatinti sąveiką ir galimą fondų derinimą visais lygmenimis (vietos, regionų, nacionaliniu ir ES) siekiant remti tarpregioninio lygmens projektus.

Briuselis, 2018 m. gegužės 16 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Karl-Heinz LAMBERTZ

Europos regionų komiteto nuomonė „Europos tapatybės stiprinimas per švietimą ir kultūrą“

(2018/C 361/05)

Pranešėja: Tanya HRISTOVA (BG/EPP), Gabrovo savivaldybės merė

Pamatiniai dokumentai: Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europinės tapatybės stiprinimas per švietimą ir kultūrą. Europos Komisijos įnašas Geteborgo vadovų susitikime, 2017 m. lapkričio 17 d.“

COM(2017) 673 *final*

Pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos dėl bendrų vertybių, įtraukaus švietimo ir europinio mokymo aspekto

COM(2018) 23 *final*

I. SIŪLOMI PAKEITIMAI

1 pakeitimas

Pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos dėl bendrų vertybių, įtraukaus švietimo ir europinio mokymo aspekto
2 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
(2) šių vertybių įkvėptai Sąjungai pavyko suburti šalis, bendruomenes ir žmones į unikalų politinį projektą, užtikrinusį ilgiausią per Europos istoriją taiką, kuri savo ruožtu atnešė socialinį stabilumą ir ekonominę gerovę. Bendros Sutartyje nustatytos vertybės, kuriomis vadovaujasi valstybės narės, pakloja bendrą pagrindą, kuris yra europinio gyvenimo būdo ir identiteto skiriamasis požymis, ir apibrėžia Sąjungos vietą globalioje arenoje;	(2) šių vertybių įkvėptai Sąjungai pavyko suburti šalis, jų regionus, miestus bei kaimo vietas , bendruomenes ir žmones į unikalų politinį projektą, užtikrinusį ilgiausią per Europos istoriją taiką, kuri savo ruožtu atnešė socialinį stabilumą ir ekonominę gerovę. Bendros Sutartyje nustatytos vertybės, kuriomis vadovaujasi valstybės narės, pakloja bendrą pagrindą, kuris yra europinio gyvenimo būdo ir identiteto skiriamasis požymis, ir apibrėžia Sąjungos vietą globalioje arenoje;

Paiškinimas

Savaime suprantama.

2 pakeitimas

Pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos dėl bendrų vertybių, įtraukaus švietimo ir europinio mokymo aspekto

3 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
(3) Sąjungai ir jos valstybėms narėms tenka spręsti pačias įvairiausias – populizmo, ksenofobijos, nesantaiką kurstančio nacionalizmo, diskriminacijos, melagingų naujienų ir dezinformacijos sklaidos ir radikalizacijos – problemas. Šie reiškiniai gali kelti rimtą pavojų mūsų demokratijos pamatams, mažinti pasitikėjimą teisine valstybe ir demokratinėmis institucijomis, menkinti bendrą priklausymo Europos visuomenei jausmą;	(3) Sąjungai, jos valstybėms narėms ir vietos bei regionų valdžios institucijoms tenka spręsti pačias įvairiausias – populizmo, ksenofobijos, nesantaiką kurstančio nacionalizmo, diskriminacijos, melagingų naujienų ir dezinformacijos sklaidos ir radikalizacijos – problemas. Šie reiškiniai gali kelti rimtą pavojų mūsų demokratijos pamatams visais valdymo lygmenimis , mažinti pasitikėjimą teisine valstybe ir demokratinėmis institucijomis, menkinti bendrą priklausymo Europos visuomenei jausmą.

Paiškinimas

Savaime suprantama.

3 pakeitimas

Pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos dėl bendrų vertybių, įtraukaus švietimo ir europinio mokymo aspekto

4 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	(5) vietos ir regionų valdžios institucijoms, esančioms arti europiečių, tenka svarbus vaidmuo švietimo ir kultūros politikos srityse, nes šis valdymo lygmuo vietoje suvokiamas kaip esantis arčiausiai piliečių. Todėl vietos ir regionų valdžios institucijos turi toliau atlikti pagrindinį vaidmenį įgyvendinant ir pritaikant siūlomas priemones bei reformas ir jos turi būti ankstyvuoju etapu įtrauktos į sprendimų priėmimo procesus siekiant garantuoti veiksmingus ir efektyvius rezultatus ir užtikrinti, kad ES švietimo ir kultūros politikos pridėtinė vertė būtų jaučiama vietoje;

Paiškinimas

Savaime suprantama.

4 pakeitimas

Pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos dėl bendrų vertybių, įtraukaus švietimo ir europinio mokymo aspekto
12 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	(13) <i>tokiomis aplinkybėmis taip pat verta pabrėžti, kad rengiant švietimo ir mokymo sistemų reformas nepaprastai svarbu įvertinti regionų skirtumus bei ekonomines ir socialines pasekmes, kurios susijusios su gebėjimų trūkumu ir įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktimi ES;</i>

Paiškinimas

Savaime suprantama.

5 pakeitimas

Pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos dėl bendrų vertybių, įtraukaus švietimo ir europinio mokymo aspekto
13 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
(13) tokiomis aplinkybėmis labai svarbu, kad valstybės narės dėtų dar daugiau pastangų siekdamos visų 2015 m. Paryžiaus deklaracijos tikslų. Labai svarbu toliau propaguoti bendras vertybes kaip sanglaudos ir įtraukties veiksnius, siekti visuose švietimo lygmenyse puoselėti aktyvią mokymosi aplinką, gerinti mokytojų rengimą pilietiškumo ir įvairovės temomis, ugdyti visų besimokančių asmenų gebėjimus naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir kritinį mąstymą;	(13) tokiomis aplinkybėmis labai svarbu, kad valstybės narės dėtų dar daugiau pastangų siekdamos visų 2015 m. Paryžiaus deklaracijos tikslų ir suteiktų vietos ir regionų valdžios institucijoms reikalingų priemonių, kad būtų užtikrintas veiksmingas įgyvendinimas vietos lygmeniu. Labai svarbu toliau propaguoti bendras vertybes kaip sanglaudos ir įtraukties veiksnius, siekti visuose švietimo lygmenyse puoselėti aktyvią mokymosi aplinką, gerinti mokytojų rengimą pilietiškumo ir įvairovės temomis, ugdyti visų besimokančių asmenų gebėjimus naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir kritinį mąstymą;

Paiškinimas

Savaime suprantama.

6 pakeitimas

Pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos dėl bendrų vertybių, įtraukaus švietimo ir europinio mokymo aspekto
15 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
(15) programa „Erasmus+“ įrodė, kad judumas ir tarpvalstybiniai kontaktai yra veiksmingiausias Europos identiteto formavimo būdas. Būtina užtikrinti, kad pagal šią programą būtų suteikta vienodų galimybių visiems besimokantiems asmenims, visų pirma rengiant tarpvalstybinius mokyklų mainus. Virtualusis judumas (pirmiausia per tinklą „eTwinning“) – puiki galimybė moksleiviams užmegzti tiesioginį kontaktą, todėl ateinančiais metais jį reikėtų dar labiau išnaudoti ir derinti su fiziniu judumu;	(15) programa „Erasmus+“ įrodė, kad judumas ir tarpvalstybiniai kontaktai yra veiksmingiausias Europos identiteto formavimo būdas. Būtina užtikrinti, kad pagal šią programą būtų suteikta vienodų galimybių visiems besimokantiems asmenims, visų pirma rengiant tarpvalstybinius ir nacionalinius mokyklų mainus. Virtualusis judumas (pirmiausia per tinklą „eTwinning“) – puiki galimybė moksleiviams ir studentams užmegzti tiesioginį kontaktą, todėl ateinančiais metais jį reikėtų dar labiau išnaudoti ir derinti su fiziniu judumu. Tokiomis aplinkybėmis taip pat siūloma kurti naujas ir plačiau taikyti jau esamas kultūrinio mobilumo galimybes;

Paaiškinimas

Savaime suprantama.

7 pakeitimas

Pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos dėl bendrų vertybių, įtraukaus švietimo ir europinio mokymo aspekto
2 straipsnis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	3. naudotis vietos ir regionų valdžios institucijų artumu Europos piliečiams ir tuo, kad jos yra strategiškai geriausioje padėtyje, kad galėtų savo teritorijoje analizuoti ir tenkinti konkrečius įvairių kultūrinių grupių poreikius ir padėti pagrindus veiksmingam kultūrų dialogui bei bendrų vertybių skatinimui;

Paaiškinimas

Savaime suprantama.

8 pakeitimas

Pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos dėl bendrų vertybių, įtraukaus švietimo ir europinio mokymo aspekto
4 straipsnis

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Įtraukaus švietimo užtikrinimas	Įtraukaus švietimo užtikrinimas
4. remti visų besimokančių asmenų įtraukų švietimą, visų pirma:	4. remti visų besimokančių asmenų įtraukų švietimą, visų pirma:

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
a) visiems vaikams nuo mažens suteikiant prieigą prie kokybiško švietimo; b) teikiant reikiamą ir prie individualių poreikių pritaikytą paramą moksleiviams ir studentams, įskaitant esančius nepalankioje socialinėje ir ekonominėje padėtyje, migrantų kilmės, specialiųjų poreikių turinčius ir pačius talentingiausius moksleivius ir studentus; c) sudarant palankesnes sąlygas pereiti iš vieno švietimo lygmens į kitą ir užtikrinant adekvatų švietimo ir profesinį orientavimą.	a) visiems vaikams nuo mažens suteikiant prieigą prie kokybiško švietimo ir užtikrinant, kad lygios galimybės bei galimybė gauti kokybišką išsilavinimą būtų suteikta kiekvienam besimokančiam asmeniui, įskaitant asmenis, priklausančius kalbinėms, religinėms, etninėms ar kitoms mažumoms; b) teikiant reikiamą ir prie individualių poreikių pritaikytą paramą ir orientavimą moksleiviams ir studentams, įskaitant esančius nepalankioje socialinėje ir ekonominėje padėtyje, migrantų kilmės, įskaitant pabėgėlius, norinčius integruotis kaip Europos Sąjungos piliečiai, specialiųjų poreikių turinčius ir geriausiai besimokančius moksleivius bei studentus; c) atsižvelgiant į konkrečius besimokančių asmenų poreikius geografinių ir demografinių sunkumų patiriančiuose ES regionuose, įskaitant atokiausius regionus; d) sudarant palankesnes sąlygas pereiti iš vieno švietimo lygmens į kitą ir užtikrinant adekvatų švietimo ir profesinį orientavimą, taip pat suteikiant visą gyvenimą trunkančio mokymosi ir profesinio ugdymosi galimybių visiems besimokantiems asmenims; e) suteikiant reikiamą paramą tam, kad kalbų mokymui būtų skirta daugiau vietos jau pradinės mokyklos programose, nes ne tik manoma, jog tai – veiksmingiausia jauname amžiuje, bet prastas kalbų mokėjimas taip pat laikomas viena pagrindinių kliūčių laisvam žmonių judėjimui ir Europos ekonomikos poreikius atitinkančios darbo jėgos formavimui; f) suteikiant galimybę jauniems žmonėms formaliojo ir neformaliojo mokymosi būdais įgyti papildomų įgūdžių ir juos tobulinti, kadangi tai ne tik didina jaunimo įsidarbinimo galimybes geriau suderinant jaunuolių įgūdžius ir darbo rinkos poreikius, bet ir leidžia jaunimui aktyviau įsitraukti į solidarumo projektus ir formuoti Europos ateitį ⁽¹⁾. ⁽¹⁾ CdR 851/2017 – Investicijos į Europos jaunimą ir Europos solidarumo korpusą.

Paaiškinimas

Tam tikrais aspektais labiau akcentuojami konkretūs mokymosi poreikiai ir lygios galimybės, kartu pridodant visą gyvenimą trunkančio orientavimo ir profesinio ugdymosi matmenį, nes švietimas neturėtų būti skirtas tik tam tikro amžiaus besimokantiems asmenims.

9 pakeitimas

Pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos dėl bendrų vertybių, įtraukaus švietimo ir europinio mokymo aspekto

6 straipsnis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Europinio mokymo aspekto propagavimas	Europinio mokymo aspekto propagavimas
6. propaguoti europinį mokymo aspektą skatinant:	6. propaguoti europinį mokymo aspektą skatinant:
a) Europos konteksto ir bendro paveldo supratimą ir informuotumą apie Sąjungos valstybių narių įvairovę;	a) Europos konteksto ir bendro paveldo supratimą ir informuotumą apie Sąjungos valstybių narių įvairovę, įskaitant turtingą jų subnacionalinių struktūrų įvairovę, siekiant skatinti bendro Europos kultūros paveldo supratimą;
b) Sąjungos kilmės ir veikimo išmanymą;	b) Sąjungos kilmės ir veikimo, įskaitant savo kaip ES piliečių teisių, išmanymą;
c) moksleivių ir mokytojų dalyvavimą tinkle „eTwinning“ ir tarpvalstybinio judumo veikloje, visų pirma mokyklų mainuose;	c) moksleivių ir mokytojų dalyvavimą tinkle „eTwinning“ ir tarpvalstybinio judumo veikloje, visų pirma mokyklų mainuose;
d) įgyvendinti vietos projektus, kuriais švietimo įstaigose didinamas informuotumas apie Europos Sąjungą, visų pirma tiesioginio bendravimo su jaunimu priemonėmis;	d) įgyvendinti vietos projektus, kuriais švietimo įstaigose didinamas informuotumas apie Europos Sąjungą, visų pirma tiesioginio bendravimo su jaunimu priemonėmis vietos ir regionų lygmeniu, kuris yra jiems arčiausias valdymo lygmuo;
	e) mokymosi visą gyvenimą požiūrį, apimančią suaugusiųjų švietimą, bet juo neapsiribojantį, ir skatinantį nuolatinį domėjimąsi ir žinių bei kompetencijos siekimą, ir kurį galima pradėti ugdyti dar ankstyvuojuoju pradinio (arba ikimokyklinio) ugdymo etapu ir kuris turėtų būti integruotas į visus švietimo etapus;
	f) didesnį dėmesį su Europos visuomenės skaitmeninimu susijusioms temoms, kad besimokantys asmenys būtų supažindinti su kodavimo sąvokomis ir jiems būtų suteiktos kompetencijos kibernetinio saugumo ir medijų raštingumo srityje;
	g) tikslą kiekvienam besimokančiam asmeniui Europoje suteikti bent vieną galimybę įgyti verslumo patirties siekiant tiek formaliajame, tiek neformaliajame švietime suteikti daugiau verslumo ir projektais bei tyrimais paremtos mokymosi praktikos;

Paaiškinimas

Subnacionalinių struktūrų įvairovė ES valstybėse narėse yra esminis ES politinio ir kultūrinio paveldo elementas ir svarbus atskaitos taškas ugdant aktyvų pilietiškumą, grindžiamą ES piliečių teisėmis.

10 pakeitimas

Pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos dėl bendrų vertybių, įtraukaus švietimo ir europinio mokymo aspekto

7 straipsnis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Mokytojų ir mokymo rėmimas	Mokytojų ir mokymo rėmimas
7. sudaryti sąlygas mokytojams, mokyklų vadovams ir dėstytojams puoselėti bendras vertybes ir įtraukų švietimą:	7. sudaryti sąlygas mokytojams, mokyklų vadovams ir dėstytojams puoselėti bendras vertybes ir įtraukų švietimą:
a) imantis priemonių, kuriomis mokytojams, mokyklų vadovams ir dėstytojams suteikiama daugiau galių propaguoti bendras vertybes, ir skatinti aktyvų pilietiškumą ir drauge ugdyti priklausymo jausmą, reaguoti į įvairius besimokančių asmenų poreikius;	a) imantis priemonių, kuriomis mokytojams, mokyklų vadovams ir dėstytojams suteikiama daugiau galių propaguoti bendras vertybes, ir skatinti aktyvų pilietiškumą ir drauge ugdyti priklausymo jausmą, reaguoti į įvairius besimokančių asmenų poreikius;
b) skatinti mainų ir tarpusavio mokymosi programas, taip pat mokytojų ir dėstytojų orientavimo ir mentorystės galimybes;	b) <i>skatinant geriausios praktikos</i> mainų ir tarpusavio mokymosi programas, taip pat mokytojų ir dėstytojų orientavimo ir mentorystės galimybes <i>ir judumą pagal programą „Erasmus+“⁽¹⁾; ir</i>
	c) <i>skatinant kurti priemones, kurios palengvintų mokytojų ir tėvų ar globėjų bendravimą, kad būtų stiprinami mokyklos ir šeimos ar namų aplinkos ryšiai ir puoselėjamas nuolatinis dialogas, kuris yra labai svarbus, kad besimokantys asmenys sėkmingai integruotųsi mokykloje ir apskritai gebėtų socializuotis.</i>
	⁽¹⁾ COR-2017-03139 – SEDEC-VI/029, Mokyklinio ugdymo ir aukštojo mokslo modernizavimas.

Paaiškinimas

—

11 pakeitimas

Pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos dėl bendrų vertybių, įtraukaus švietimo ir europinio mokymo aspekto

11 straipsnis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	12. užtikrinti, kad visose ES viešosiose institucijose, mokyklose ir švietimo įstaigose būtų įdiegta būtina didelės spartos plačiąjuosčio ryšio infrastruktūra ir skaitmeninė įranga, ypač geografinių, demografinių ir socialių sunkumų patiriančiose teritorijose, kad skaitmeniniame amžiuje nedidėtų švietimo ir kultūros skirtumai;

Paaiškinimas

Savaime suprantama.

12 pakeitimas

Pasiūlymas dėl Tarybos rekomendacijos dėl bendrų vertybių, įtraukaus švietimo ir europinio mokymo aspekto

15 straipsnis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
15. stebėti ir vertinti veiksmus, kurių imtasi įgyvendinant šią rekomendaciją, visų pirma pagal programą „ET 2020“, be kita ko, Švietimo ir mokymo stebėsenos biuletenyje.	15. kasmet per Europos semestro procesą ir pagal programą „ET 2020“, be kita ko, Švietimo ir mokymo stebėsenos biuletenyje , stebėti ir vertinti veiksmus, kurių imtasi įgyvendinant šią rekomendaciją.

Paaiškinimas

Įtraukus šį aspektą į Europos semestro procesą būtų galima veiksmingai stebėti ir vertinti pažangą šioje srityje.

II. POLITINĖS REKOMENDACIJOS**EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS****Bendrosios pastabos**

1. pritaria bendrajai Europos švietimo erdvės vizijai ir sutinka, kad švietimas ir kultūra yra svarbūs veiksniai kuriant atsparesnę Europą spartėjančios globalizacijos ir dabartinių geopolitinių tendencijų fone;
2. taip pat sutinka, kad reikia labiau remti pagrindines vertybes, kuriomis grindžiama Europos Sąjunga ir kurioms, stodamos į ES, pritarė visos ES valstybės narės; atsižvelgdamas į tai, pabrėžia nuolatinio ir bendro išipareigojimo puoselėti šias vertybes svarbą, nes tai esminis europinės tapatybės elementas, o tam reikia aktyvaus Europos pilietiškumo, pagrįsto kultūrų įvairovę;
3. pabrėžia, kad švietimas ir kultūra daro didelį poveikį visoms gyvenimo sritims ir ypač prisideda prie visuomenės stiprinimo, todėl yra svarbios priemonės didesnei europiečių tarpusavio kultūrinei integracijai, tuo skatinant socialinę įtrauktį, pasiekti ir pažymi, kad šiuo požiūriu itin svarbus pilietinis ugdymas, o plačiosios visuomenės informuotumo apie ES pilietybę didinimas visų pirma turi būti orientuotas į jaunimą ⁽¹⁾;
4. pabrėžia, kad už švietimo ir kultūros politiką pirmiausia yra atsakingos valstybės narės ir jų regionų ir vietos valdžios institucijos ir kad pagal SESV sutarties 6 straipsnį ES savo veiksmais turėtų tik papildyti, remti arba koordinuoti valstybių narių veiksmus ir užtikrinti regioninio ir teritorinio bendradarbiavimo iniciatyvas šioje srityje; pabrėžia, kad bet kokie ES veiksmas šioje srityje turi būti visiškai pagrįsti subsidarumo ir proporcingumo požiūriu;
5. pabrėžia kultūros, kaip svarbaus tapatybės formavimo veiksnio, vaidmenį, taigi ir būtinybę europinę tapatybę stiprinti per kultūrą, siekiant išlaikyti demokratinių struktūrų legitimumą Europos lygmeniu, todėl remia iniciatyvas, kuriomis siekiama didinti tikrąją meninės ir kultūrinės raiškos vertės tarpusavio pažinimą ir supažindinti su ja europiečius, siekiant stiprinti bendrus mūsų europinės tapatybės kultūrinius elementus;
6. pažymi, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms, kaip esančioms arti europiečių, tenka svarbus vaidmuo švietimo ir kultūros politikos srityse, ir teigia, kad jos ir toliau atlieka lemiamą vaidmenį įgyvendinant ir pritaikant siūlomas priemones ir reformas;

⁽¹⁾ CDR 1319/2017.

7. laikosi nuomonės, kad pagal dabartinę redakciją siūloma priemonė neatrodo kelianti kokių nors problemų dėl subsidiarumo, ir pabrėžia, kad svarbu taikyti proporcingumo principą užtikrinant, kad neatsirastų naujos finansinės ar administracinės naštos, kartu suteikiant tvirtą finansinę paramą švietimo ir kultūros paveldo politikai ir programoms būsimoje daugiametėje finansinėje programoje;

Europos darbotvarkė

8. sutinka, kad išvardyti pagrindiniai pokyčiai yra svarbūs, pažymėdamas, kad jie nėra pavieniai, ir ragina ištirti, kokiais būdais jie yra vieni nuo kitų priklausomi;

9. reikėtų pabrėžti tinklo „Europe Direct“ svarbą didinant informuotumą ir skleidžiant informaciją apie Europos integracijos projektą, kadangi vienas iš šio tinklo tikslų – informuoti apie šį projektą ES piliečius;

10. visiškai pritaria tam, kad Europos socialinių teisių ramstyje, kaip pagrindinė socialinė ir žmogaus teisė, būtų įtvirtinta teisė į švietimą ⁽²⁾;

Europinė tapatybė ir informuotumas apie kultūros paveldą

11. pabrėžia Pagrindinių teisių chartijoje išdėstytą ES vertybių – orumo, laisvės, lygybės ir solidarumo – svarbą siekiant bendros gerovės, todėl ragina siekti didesnės įtraukties, gerbti Europos tautų dvasinį ir moralinį paveldą ir skatinti iniciatyvas, kuriomis siekiama geresnio sambūvio;

12. pakartoja, kad svarbu skirti dėmesio ir išteklių informavimo apie Europos kultūrą, istoriją ir tapatybę ir jų sklaidos veiklai; todėl siūlo išplėsti programą „Europa piliečiams“, kad paramą galėtų gauti daugiau su šiuo tikslu susijusių iniciatyvų;

13. pabrėžia, jog svarbu, kad piliečiai dalyvautų ES politikos veiksmuose, kaip nurodyta pranešime „Stiprinti ryšį su ES piliečiais. Nauja galimybė“, ir akcentuoja esminį vaidmenį, kurį atlieka bendruomenės sąvoka, apimanti vietos, regioninę, nacionalinę ir tarptautinę aplinką, kurioje gyvena privatūs asmenys, kad būtų sukurta bendra viešoji erdvė, kurioje asmenys gali veikti kartu remdamiesi vertybėmis pagrįstu pagrindu ⁽³⁾. Todėl esamą regioninio ir nacionalinio bendrumo sampratą reikėtų papildyti Europos tapatybe ir bendromis vertybėmis, siekiant skatinti daugialygmenę pilietybę, kaip nustatyta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje ir Lisabonos sutarties 2 straipsnyje;

14. pakartoja, kad didinant informuotumą apie kultūros paveldą ir kultūros vaidmenį stiprinant Europos tapatybę ir remiant įtrauktį, svarbūs bus Europos kultūros paveldo metai (2018 m.);

15. ragina vykdyti tvirtesnę bendradarbiavimą su valstybėmis narėmis bei jų regionais ir miestais siekiant sukurti Europos viziją ir skatinti didesnę informuotumą apie ES projektus ir iniciatyvas, nes tam dažnai kenkia ES pasiekimų nacionalizavimas ir nesėkmių sueuropinimas, kaip savo 2016 m. pranešime apie Sąjungos padėtį pabrėžė Komisijos pirmininkas J.-C. Junckeris;

16. ragina imtis konkrečių priemonių siekiant išsaugoti, plėtoti ir populiarinti tradicines Europos menų ir amatų formas, gyvąjį paveldą ir istoriją, taip pat įgyvendinti kitas kultūrines ir menines iniciatyvas ir veiklą, kurios yra šiuolaikinės Europos visuomenės kultūros dalis ir kurios puoselėja bendrą tapatybę, nes interaktyvus jų pobūdis skatina praktinį mokymąsi ir kultūrinę veiklą;

17. todėl ragina įtraukti Europos kultūros paveldo metus (2018 m.) į strategines iniciatyvas, skirtas regionų kultūriniam vystymuisi remti, tarpusavio pažinimui didinti ir atveriančias naujas galimybes darniam kultūriniam turizmui. Šios iniciatyvos galėtų būti parengtos ir finansuojamos pagal programą „Kūrybiška Europa“, taip remiant Europos kultūros paveldo sklaidą po 2018 m.;

⁽²⁾ CDR 3141/2017.

⁽³⁾ „Reaching out to ES Citizens: a new opportunity“ (p. 10), Luc Van den Brande, RK narys ir Pirmininko Jeano-Claude'o Junckerio specialusis patarėjas ryšio su piliečiais klausimais (https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reaching-out-to-citizens-report_en.pdf).

18. prašo, kad Europos paveldo ženklas būtų naudojamas įgyvendinant šią europinės tapatybės stiprinimo iniciatyvą stiprinant jo saitus su regionais, aiškiau apibrėžiant naujų vietovių, siekiančių gauti šį ženklą, atrankos procedūras, didinant jo žinomumą ir numatant veiksmingas informacijos sklaidos priemones;
19. todėl siūlo įvesti naujas ir plačiau taikyti jau turimas kultūrinio mobilumo galimybes visiems regionams, įskaitant atokesnes vietas, pavyzdžiui, atokiausius ir salų regionus;
20. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijos yra strategiškai geriausioje padėtyje, kad galėtų savo teritorijoje analizuoti ir tenkinti konkrečius įvairių gyventojų grupių poreikius, padėti pagrindus veiksmingam kultūrų dialogui, išplėsti žinias apie bendrą Europos kultūrą ir pagerinti žmonių prieigą prie jos;
21. atkreipia dėmesį į tai, kad svarbu rasti naujų kultūros paveldo panaudojimo ir pritaikymo būdų, plėtoti kultūros ir kūrybos pramonę ir rengti būsimus kultūros srities specialistus;
22. pabrėžia kultūros, kaip tautų suartinimo priemonės, leidžiančios užmegzti kultūrinius ir kalbinius ryšius, vaidmenį. Be to, tai priemonė, padedanti skatinti politinį ir ekonominį dialogą, kadangi didina tarpusavio supratimą ir kuria valstybių tarpusavio pasitikėjimą, susidomėjimą ir pagarbą;
23. pažymi, kad svarbu Europos kultūrą ir su ja susijusias vertybes perduoti Europos jaunimui;

Švietimas

24. atkreipia dėmesį į tai, kad Europoje visuomenės skaitmeninimas gali tapti, taip pat ir švietimo srityje, labiausiai transformuojančiu ES dabarties procesu. Tai – laipsniškas ir daugialypis procesas, kuris turi pagerinti ne tik bet kokio amžiaus besimokančiųjų patirtį klasėje, bet ir komunikaciją, vertinimą, valdymą ir administravimą, duomenų rinkimą ir analizę visais švietimo etapais;
25. atkreipia dėmesį į piktnaudžiavimo skaitmeniniais ištekliais, kuris antidemokratinė jėgų rankose gali tapti destruktivia priemone, pasekmes; todėl teigiamai vertina Europos Komisijos komunikatą „Europos kova su internetine dezinformacija“⁽⁴⁾, kuriame apskritai pakartojami pranešime „Stiprinti ryšį su ES piliečiais. Nauja galimybė“⁽⁵⁾ nurodyti keturi pagrindiniai principai – skaidrumas, principingumas, dalyvavimas ir bendradarbiavimas;
26. nerimauja, kad, Komisijos teigimu, „daug mokyklų dar neturi prieigos prie didelės spartos ryšio ir skaitmeninės įrangos“. Šią situaciją dar labiau apsunkina faktas, kad daugelis tokių mokyklų yra regionuose, kurie susiduria su demografiniais, geografiniais ir socialiniais sunkumais, įskaitant salų, atokius ir atokiausius regionus, ir jeigu nebus imtasi skubių priemonių, tai dar labiau padidins išsilavinimo atotrūkį, o ne jį sumažins;
27. pabrėžia, kad skaitmeninimas kelia papildomų reikalavimų mokytojų įgūdžiams ir kompetencijai ir kad suinteresuotieji subjektai turi tinkamai pasirūpinti švietimo srities darbuotojų švietimu ir tolesniu mokymusi; taip pat pažymi, kad tai gali suteikti galimybių taikyti inovatyvius ir interaktyvius mokymo metodus;
28. be to, perspėja, kad plintantis skaitmeninimas taip pat didina galimų kibernetinių išpuolių perimetrą ir grėsmių poveikį, o šią problemą dar labiau gilina tai, kad mokyklų renkami ir tvarkomi duomenys yra itin svarbūs ir privataus pobūdžio;
29. atsižvelgdamas į ankstesnį punktą primygtinai rekomenduoja *integratojo saugumo* koncepciją taikyti tiek mokomajai programinei įrangai, tiek bet kokiai švietimo įstaigų naudojamai programinei įrangai ar duomenų bazėms; reikėtų nustatyti skaidrią asmens duomenų rinkimo ir saugojimo politiką;

⁽⁴⁾ COM(2018) 236 final.

⁽⁵⁾ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reaching-out-to-citizens-report_en.pdf

30. pripažindamas, kad didelė dalimi pradinės nuostatos, vertybės ir tapatybė formuojamos šeimoje ir apskritai platesnėje namų aplinkoje, ragina sukurti priemones, kurios būtų naudojamos aktyviam darbui su tėvais, stiprinant tėvų ir mokyklų ryšius ir apskritai „visuminės mokyklos metodą“;

31. pažymi, kad prastas kalbų mokėjimas tebėra didelė kliūtis laisvam darbuotojų judėjimui, ir pabrėžia, kad mokymosi visą gyvenimą iniciatyvos ir įvadinio bei tęstinio kalbų mokymosi programos padeda darbo jėgai ir specialistams Europos Sąjungoje geriau tenkinti darbo rinkos poreikius;

32. atkreipia dėmesį į faktą, kad kalbos mokymasis ankstyvame amžiuje laikomas daug efektyvesniu, ir ragina siekti, kad kalbų mokymuisi pradinį mokyklų mokymo programose būtų skiriama daugiau vietos;

33. siūlo, kad už mokyklų mokymo programas atsakingas valdymo lygmuo skirtų papildomą dėmesį kultūriniais ir etnografiniams istorijos aspektams, kurie apimtų kritinę ir filosofinę visuotinių vertybių analizę atsižvelgiant į įvairovę, ir įtrauktų į mokymo programą Europos Sąjungai skirtą skyrių, kuriame būtų išskirtas žmogaus teisių, Europos pilietybės kaip idealo ir kosmopolitizmo vaidmuo jos struktūroje; todėl siūlo toliau bendradarbiauti su kultūros subjektais vietos lygmeniu, pavyzdžiui, rengiant kultūrinio švietimo planus, kuriais būtų remiamas su mokyklos mokymo programomis susijęs darbas, ir sudarant kultūros maršrutus, kuriuose būtų pristatytos vietos kultūros ir meno vertybės;

34. be to, ragina daugiau svarbos teikti su visuomenės skaitmeninimu susijusioms temoms, kad besimokantys asmenys būtų supažindinti su kodavimo sąvokomis ir jiems būtų suteiktos ne tik praktinės, bet ir etinės, kritinės bei mąstymo kompetencijos kibernetinio saugumo, socialinių tinklų ir medijų raštingumo srityje;

35. pritaria ketinimui kiekvienam besimokančiam asmeniui ar pameistriui Europoje suteikti bent vieną galimybę įgyti verslumo patirties, galbūt kitoje ES valstybėje, ir rekomenduoja tiek formaliajame, tiek neformaliajame švietime, taip pat įmonėse, asociacijose, fonduose ar bet kokiose kitose privačiose ar viešosiose įstaigose siekti daugiau verslumo ir projektais bei tyrimais paremtos mokymosi praktikos ir taip puoselėti verslumo ir kūrybiškumo dvasią; todėl ragina mokyklas, privatųjį sektorių ir trečiojo sektoriaus subjektus toliau bendradarbiauti, taip pat parengti švietimo programas, kuriomis būtų siekiama suderinti besimokančiųjų įgūdžius su darbo rinkos poreikiais;

36. pritaria priemonėms, kuriomis siekiama suteikti lygias galimybes visiems besimokantiems ir gamybinę praktiką atliekantiems asmenims ir sumažinti nelygybę, ir pataria atlikti nuodugnų tyrimą, skirtą pagrindinėms šios nelygybės priežastims nustatyti, kad būtų galima padidinti šioje srityje vykdomų Europos iniciatyvų veiksmingumą;

37. pataria aiškiai nurodyti, kad frazė „nesilaikyti lygių galimybių“ reiškia „visiems užtikrinti teisingas galimybes“, nes tai būdas užtikrinti įtrauktį, kuriam įgyvendinti reikia ryžtingų veiksmų. Tokie veiksmai neturi apsiriboti tokių problemų, kaip nelygybė, nepakankamas atstovavimas ir atskirtis, šalinimu išlyginant švietimo galimybes. Vietoje to valdžios institucijos savo priemonėmis turėtų ieškoti giluminių priežasčių ir padėti paveiktiems piliečiams ir bendruomenėms įveikti kliūtis. Vietos ir regionų valdžios institucijos, būdamos arčiausiai Europos piliečių, turėtų būti įgalios ieškoti tokių priemonių, jas kurti ir įgyvendinti, atsižvelgiant į konkrečius vietos bendruomenių poreikius;

38. pabrėžia, kad rengiant švietimo ir mokymo sistemų reformas nepaprastai svarbu įvertinti regionų skirtumus, kuriais grindžiamos ES valstybių narių švietimo sistemos, ir taip išvengti ekonominių ir socialinių pasekmių, kurios susijusios su gebėjimų trūkumu ir įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitiktimi ES; be to, nurodo, kad norėdama atkurti ryšį su vietos lygmens organizacijomis, ES turi visiškai pripažinti ir išnaudoti pilietinės visuomenės atstovų praktinę patirtį⁽⁶⁾;

39. pakartoja, kad svarbu sukurti bendrą neformaliojo ir savaiminio mokymosi rezultatų pripažinimo sistemą, kad būtų lengviau nustatyti atitinkamas nacionalines procedūras;

40. labai pritaria programos „Erasmus+“ stiprinimui siekiant padvigubinti dalyvių skaičių, iki 2025 m. pasiekiant palankių sąlygų neturinčius besimokančius asmenis ir išplečiant programą mokymosi visą gyvenimą ir pedagogų judumo kryptimis, taip užtikrinant visų besimokančių asmenų judumą vienodomis sąlygomis nepriklausomai nuo jų gyvenamosios vietos, įskaitant asmenis iš atokių, salų ir atokiausių regionų;

⁽⁶⁾ Luc Van den Brande, „Reaching out to ES Citizens: a New Opportunity“, p. 14.

41. rekomenduoja, kad siekiant kovoti su dezinformacijos kampanijomis ir plintančiomis netikromis naujienomis reikia ES institucijas skatinti ir sudaryti joms palankias sąlygas greitai reaguoti ir iniciatyviai pateikti atitinkamus duomenis suprantama forma. Naudojantis šiuolaikinėmis interneto technologijomis taip pat būtų galima įdiegti geresnius mechanizmus, skirtus pateikti atsakymus į piliečių klausimus ir reaguoti į jiems susirūpinimą keliančius dalykus;

42. pabrėžia, kad, siekiant užtikrinti vienodas sąlygas naudotis programos „Erasmus+“ ištekiais, visiems Europos Sąjungos piliečiams turėtų būti sudarytos vienodos galimybės gauti informaciją ir paramą. Todėl reikia numatyti specialią tvarką, kad būtų pasiekti nepalankioje padėtyje esantys besimokantys asmenys. Jeigu vietos ir regionų valdžios institucijoms būtų suteikta galimybė padėti savo bendruomenės gyventojams ir organizacijoms dalyvauti šioje programoje, tai galėtų prisidėti prie tvartos ir veiksmingos programos „Erasmus+“ plėtros;

43. pritaria veiklai, kuria siekiama didinti esamų programos „Erasmus+“ biurų administracinius gebėjimus, pavyzdžiui, trumpalaikiams darbuotojų mainams, administracinėms informavimo dienoms ir kitoms būtinomis laikomoms priemonėms, siekiant sumažinti programą „Erasmus+“ administruojančių asmenų gebėjimų trūkumą skirtingose švietimo įstaigose, nes tai savo ruožtu sudaro nelygias galimybes tose įstaigose besimokantiems studentams;

44. siūlo į programos „Erasmus+“ sritį įtraukti veiklą, priklausančią piliečių mokslo ir su juo susijusio filosofinio mąstymo sričiai, nes ji aktuali mokymuisi visą gyvenimą, gali kurti paveikius tarpusavyje sektinus pavydžius ir yra svarbi skatinant studijuoti humanitarinius ir socialinius mokslus ir gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos dalykus (angl. STEM);

45. pažymi, kad mokymasis visą gyvenimą apima suaugusiųjų švietimą, tačiau nėra jam tolygus. Suaugusiųjų švietimas atliepia švietimo poreikius, kurie susiję su darbo pokyčiais didėjant suaugusių gyventojų skaičiui, jis taip pat teikia kitų žinių ir visuomeninių įgūdžių mokantis visą gyvenimą. Jis priklauso nuo nuolatinio domėjimusi ir žinių troškimu bei kompetencijos siekimu paremto mąstymo, kurį galima ugdyti jau pradinio (ar net ikimokyklinio) ugdymo etapu ir kurį reikėtų integruoti į visus mokymosi etapus;

46. supranta, kad norint sustiprinti programą „Erasmus+“ reikės didesnio finansavimo ir paprastesnių procedūrų, nes tai padėtų pasiekti programos tikslus; šiuo požiūriu pripažįsta, kad Jungtinė Karalystė šiuo metu yra svarbus programos dalyvis, taigi reikėtų paraginti, kad šiuo metu vykstančiose derybose būtų numatyta, kad šios šalies regionai ir vietos valdžios institucijos galėtų ir toliau dalyvauti Europos bendradarbiavimo programose po 2020 m. taip, kaip jose jau dalyvauja kitos ES nepriklausančios valstybės;

47. labai pritaria prioritetinėms priemonėms, skirtoms įtraukti ir susieti aukštojo mokslo sistemoms kurti, ir ragina ypatingą dėmesį skirti periferiniams ir atokiausių regionų universitetams ir tarpvalstybiniam bendradarbiavimui. Pagrindinė prielaida turėtų būti įsitikinimas, kad nė vienas universitetas nėra periferinis ir kad visi universitetai yra arba turėtų būti ir regioniniai;

Pagrindinės politikos priemonės

48. apskritai teigiamai vertina Europos Komisijos pateiktus siūlymus dėl pagrindinių politikos priemonių ir pabrėžia, kad rengiant švietimo ir kultūros politikos reformas svarbu įtraukti visą Europos visuomenę, ypač jaunus žmones, ir išsiklausti į jų nuomonę;

49. perspėja, kad, nors kanalo „Euronews“ europinio matmens stiprinimas yra žingsnis teisinga kryptimi, tai gali būti tik viena dalis daug platesnės žiniasklaidos ir informavimo politikos ir strategijos, skirtos reaguoti į pastarojo meto visuomeninius ir geopolitinius poslinkius.

Briuselis, 2018 m. gegužės 17 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Karl-Heinz LAMBERTZ

Europos regionų komiteto nuomonė. Kultūros paveldas kaip strateginis darnesnių ir tvaresnių ES regionų išteklius

(2018/C 361/06)

Pranešėja: Babette WINTER, už Europos reikalus ir kultūrą atsakinga Tiuringijos žemės valstybės kanceliarijos valstybės sekretorė

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Kultūrų įvairovė ir bendras Europos paveldas

1. pažymi, kad įvairios kultūros paveldo formos yra didelė Europos vertybė, tai – instrumentas, galintis daryti didelį svėrto poveikį ES regionų tvarumui ir sanglaudai didinti ir padėti sustiprinti regiono ir visos Europos tapatybę ir ypač atitinkantis ES šūkį „suvienijusi įvairovę“ bei papildantis ES pagrindinių teisių chartijos 22 straipsnyje įtvirtintą Europos Sąjungos įsipareigojimą gerbti kultūrų įvairovę;
2. šioje nuomonėje remiamasi Europos Komisijos ⁽¹⁾, ⁽²⁾, Europos Vadovų Tarybos ⁽³⁾ ir Europos regionų komiteto (RK) ⁽⁴⁾ dokumentais, kuriuose nagrinėjami Europos ateities, taip pat europinės tapatybės stiprinimo per švietimą ir kultūrą klausimai;
3. pabrėžia Pagrindinių teisių chartijoje įtvirtintų ES vertybių – orumo, laisvės, lygybės ir solidarumo – svarbą kuriant bendrą gerovę, todėl ragina remiant kultūros paveldą tam skirti daugiau dėmesio;
4. pabrėžia, kad kultūros paveldas ir kultūrinis tapatumas yra svarbi piliečių žinių ir sąmoningumo skatinimo priemonė, kad būtų galima užtikrinti Šviečiamojo amžiaus vertybes atspindinčių bendrų kultūrinių, dvasinių ir religinių šaknų Europoje įvairovę. Kultūros paveldas ir kultūrinis tapatumas gali padėti gerinti permainų ir visuomenės istorijos suvokimą ir didinti toleranciją ir skirtumų priėmimą kaip atsaką į euroskeptiškumą ir didėjančią Europai priešišką susiskaidymą;
5. akcentuoja, kad būtent žinios apie šimtametes glaudžias sąsajas Europoje turi prisidėti prie abipusio įvairovės ir skirtumų pripažinimo ir jokių būdu negali būti naudojamos atskyrimui ar net izoliavimui, todėl atmeta bet kokią piktnaudžiavimą kultūros paveldu siekiant paskatinti atskirtį ES ir už jos ribų;
6. atkreipia dėmesį į tai, kad Eurobarometro duomenimis ⁽⁵⁾, viena vertus, ES piliečiai kultūrą vertina kaip stipriausią jungiamąją grandį Europos Sąjungoje (netgi svarbesnę už Europos vertybes ir teisinę valstybę), tačiau, kita vertus, daugiau kaip 50 % apklausos dalyvių neigia bendros Europos kultūros egzistavimą ⁽⁶⁾;
7. mano, kad šie rezultatai tik iš pirmo žvilgsnio yra priešaringi, veikiau tai bendrų kultūrinių šaknų ir sąsajų skirtinguose regionuose sankirta, atspindinti ES šūkį „suvienijusi įvairovę“;
8. pažymi, kad su tuo yra susijusi ypatinga visų pirma regionų lygmens atsakomybė skatinti kultūrą kaip svarbią visuomenės jungiamąją grandį tiek atsižvelgiant į jos regioninius ypatumus, tiek ir į sąsajas ir mainus Europoje bei už jos ribų – tokiu būdu ES tampa geografinės Europos pagrindu;

⁽¹⁾ Baltoji knyga dėl Europos ateities. Kokia ES 27 bus 2025 m.? Apmatymai ir scenarijai (COM(2017) 2025 final).

⁽²⁾ Komunikatas „Europinės tapatybės stiprinimas per švietimą ir kultūrą. Europos Komisijos įnašas Geteborgo vadovų susitikime, 2017 m. lapkričio 17 d., Švedija (COM(2017) 673 final).

⁽³⁾ „Vadovų darbotvarkė. Pranešimas dėl švietimo ir kultūros“ anglų kalba pateikiama http://www.european-council.europa.eu/media/31544/en_leaders-agenda-note-on-education-and-culture.pdf.

⁽⁴⁾ RESOL-VI/014, CdR 4785/2016 fin.

⁽⁵⁾ Standartinė „Eurobarometro Nr. 88“ apklausa.

⁽⁶⁾ Specialioji „Eurobarometro“ Nr. 466 apklausa.

9. todėl ragina Sąjungą esamas regioninio ir nacionalinio bendrumo sąvokas papildyti savo tapatybe ir bendromis vertybėmis, siekiant skatinti daugialygmenės pilietybės koncepciją, kaip įtvirtinta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje ir Lisabonos sutarties 2 straipsnyje;

10. atkreipia dėmesį į valstybių ataskaitas dėl UNESCO konvencijos⁽⁷⁾, kurią, nors ir ne visos, tačiau daugelis ES valstybių narių yra pasirašiusios, įgyvendinimo;

11. pritaria Europos Komisijos tvirtinimui⁽⁸⁾, kad valstybėse narėse atsakomybė už švietimą ir kultūrą visų pirma tenka nacionaliniam, vietos ir regionų lygmeniui. Kadangi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 6 ir 167 straipsniuose ES įgaliojimai kultūros srityje apibrėžiami tik kaip remiantys, koordinuojantys ir papildantys valstybių narių veiksmus, RK remia šioje kompetencijos srityje vykdomas ES iniciatyvas, kuriomis pabrėžiamas svarbus tarpvalstybinis ir europinis šios politikos srities aspektas;

12. palankiai vertina tai, kad neformaliame kultūros ministrų tarybos susitikime „Kultūra – įtrauki ES vertybė“ ir Tarybos išvadose dėl darbo plano kultūros srityje⁽⁹⁾ pabrėžiama prieinamos kultūros svarba, kultūros paveldo išsaugojimas, menininkų judumas ir viešosios paramos didinimas;

Kultūros paveldas ir kultūros pasiūla susitapatinimui, socialinei sanglaudai ir visuomenės raidai

13. pabrėžia, kad kultūros paveldas gali sustiprinti bendros tapatybės regione suvokimą ir jos sąsają su savo tradicijomis ir istorija ir paremti tarpregioninio bendradarbiavimo poveikio plėtojimą. Tai gali paskatinti naujas kultūros ir švietimo iniciatyvas, kultūrų dialogą, taigi ir visuomenės aktyvumą;

14. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijos turi kultūrų dialogui propaguoti svarbių gebėjimų, visų pirma joms koordinuojant daugialypius kultūros srities vietos ir regionų tinklus, kuriuose dalyvauja visi svarbūs veikėjai. Atsižvelgiant į tai svarbu stiprinti viešojo ir privataus sektorių partnerystes;

15. džiaugiasi, kad ES vadovų Romos deklaracijoje⁽¹⁰⁾ pripažįstamas švietimas, kultūra ir jaunimui skirtos strategijos ir pritaria vertinimui, kad švietimas ir kultūra naudingi ne tik konkurencingumui, bet ir mūsų visuomenės įtraukčiai ir sanglaudai;

16. pabrėžia 2018-ųjų Europos kultūros paveldo metų kaip reikšmingos iniciatyvos svarbą ir palankiai vertina tai, kad Europos Komisija jau paskelbė atliksianti vertinimą; atsižvelgdamas į tai, pabrėžia, kad 2018-ųjų Europos kultūros paveldo metų teigiamą poveikį artimiausiais metais reikia stiprinti tolesnėmis priemonėmis. Tai turi atsispindėti įvairiose būsimos DFP paramos programose, kad ir po 2018 m. būtų galima remti Europos kultūros paveldo sklaidą;

17. primena, kad menininkų judumas, kuriam sudaromos sąlygos ir pagal programą „Kūrybiška Europa“, prisideda prie sėkmingos Europos integracijos, todėl mano, kad būtina šią programą tęsti ir išplėsti;

18. įsitikinęs, kad kultūros paveldas prisideda prie socialinės sanglaudos ir gyvenimo kokybės. Dėl istoriškai nulemtų kultūros paveldo vietų, esančių ne tik vietovėse, kurioms sudaromos palankios sąlygos ir kurios sulaukia daug lankytojų, bet ir vietovėse ir regionuose, kurie šiuo metu turi atremti ypatingus iššūkius, jis suteikia vystymosi galimybių, pavyzdžiui, dėl didžiulio darbo vietų kūrimo potencialo. Tai visų pirma taikytina nuo demografinių pokyčių ir gyventojų skaičiaus sumažėjimo nukentėjusiems regionams, atokiausiems regionams ir aglomeracijoms, kuriose kyla ypatingų integracijos sunkumų;

19. pabrėžia, kad dalyvaujantieji metodai gali būti tinkamos vietos ir regionų valdžios institucijų priemonės, suteikiančios platų visuomeninį pagrindą kultūros plėtojimo koncepcijoms ir užtikrinančios didesnę paramą investicijoms į kultūrą ir susitapatinimą su jomis. Dėl to tvariai sustiprėja socialinis sambūvis ir visuomenės atsakomybė už vietos kultūros paveldą;

⁽⁷⁾ Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo apsaugos konvencija, priimta 17-ojoje generalinės konferencijos sesijoje 1972 m. lapkričio 16 d. Paryžiuje.

⁽⁸⁾ COM(2017) 673 final.

⁽⁹⁾ Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių Vyriausybių atstovų išvados dėl darbo plano kultūros srityje (2015–2018 m.) (OL C 463, 2014 12 23, p. 4).

⁽¹⁰⁾ https://europa.eu/european-union/eu60_lt.

20. ragina vietos ir regionų valdžios institucijas įvertinti savo patirtį taikant tokius dalyvaujamuosius metodus ir jais keistis tarpusavyje;
21. pasisako už aktyvesnius įvairių dalyvių mainus įgyvendinant tokias galimas koncepcijas kaip bibliotekos, muziejai ir kitos kultūros vietos, pavyzdžiui, agora, „trečioji vieta“, skirtomis keistis nuomone ir dalyvauti diskusijose apie mūsų miestų ir regionų ateitį. Šiuo požiūriu pabrėžiama galimybė pasinaudoti Europos Sąjungos bendrosios informacijos tinklais, pavyzdžiui, „Europe Direct“;
22. kartu ragina ES lygmeniu intensyviau skatinti vietos ir regionų valdžios institucijų ir įvairių regionų bei valstybių narių kultūros įstaigų atstovų patirties mainus;
23. pažymi, kad didžiausia kliūtis vietos dalyviams yra kalbos barjeras, kuriam įveikti reikalinga parama Europos lygmeniu;
24. be to, pasisako už tai, kad kitoje daugiametėje finansinėje programoje (DFP) būtų tęsiamas su kultūros paveldu susijusios infrastruktūros finansavimas ypatingą dėmesį skiriant socialinei ir kultūrinei sanglaudai. Taip pat reikėtų stiprinti gamybos grandines, susijusias su tvarių kultūros paveldo valdymu ir remti keletą sektorių apimančius bendradarbiavimo projektus, pavyzdžiui, kultūros paveldą ir švietimą;
25. pabrėžia, kad kultūra yra bendra visų socialinių dalyvių – vietos ir regionų valdžios institucijų ir valstybių narių – užduotis, tačiau kartu jai būtinas specialus privačiojo sektoriaus finansavimas ir savanoriška arba pilietinės visuomenės veikla;
26. atkreipia dėmesį, kad ypač skaitmeninimas, tiek kultūros paveldo, tiek jo perteikimo formų, turi didelį potencialą, nes gali padėti sukurti, visų pirma jaunajai kartai, naujas prieigos formas ir peržengiant sienas visoje Europoje skleisti žinias apie kultūros įvairovę. Be to, skaitmeninimas yra savaime tarptautinis ir savo ruožtu yra labai naudinga priemonė vystant įvairų ir tvarų turizmą;
27. todėl ragina visus lygmenis tvirtai remti EUROPEANA kaip viešąją skaitmeninę mūsų paveldo erdvę;
28. remia tinklo „Culture Action Europe“ raginimą ⁽¹¹⁾ užtikrinti, kad kitoje DFP bent 1 % lėšų visose politikos srityse ir paramos programose būtų skirta kultūrai;

Kultūros paveldo poveikis turizmui ir ekonominis regionų vystymasis

29. pabrėžia kultūros paveldo vertę ekonominiam vystymuisi regionuose, kurį labiausiai skatina turizmas, nes 26 % visų ES keliautojų nurodė ⁽¹²⁾, kad kultūra yra vienas iš pagrindinių veiksnių renkantis kelionės tikslą, tačiau kartu jis yra patrauklių darbo vietų „minkštasis veiksnys“ renkantis vietą įmonei;
30. pažymi, kad kultūros ir kūrybos pramonės indėlis į BVP sudaro daugiau kaip 3 % ir maždaug tokio pat dydžio jos indėlis į užimtumą ES ⁽¹³⁾; ypač aglomeracijose ji tampa vis svarbesniu ekonomikos veiksmu;
31. atkreipia dėmesį į tai, kad vietos ir regionų valdžios institucijos kultūros ir kūrybos pramonę sėkmingai įtraukė į savo vystymosi strategijas ir kad tai suteikė postūmį vietos ekonomikai, taip pat paskatino kurti naujas profesionalias ir įvairiuose sektoriuose paslaugas teikiančias įmones. Siekiant dar geriau išnaudoti regionų kūrybos potencialą pageidautina išplėsti finansavimo scenarijus, kad jie apimtų ir ekonomikos bei kultūros sritis;
32. pažymi, kad greta kultūros paminklų atkūrimo ir išsaugojimo prioriteto itin svarbus yra kultūros įstaigų valdymo ir mokomosios veiklos klausimas, nes nuo jo priklauso, ar kultūros paminklas galės visapusiškai atskleisti savo poveikį kultūriniam turizmui, ekonomikai ir visuomenei;
33. pabrėžia, kad su kultūros paveldu susijusi kūrybiška menininkų veikla suteikia ypatingų ir inovatyvių galimybių visuomenei savo ateities labui pasimokyti iš istorijos;

⁽¹¹⁾ <https://cultureactioneurope.org/files/2018/03/CAE-Reflection-paper-Agenda-for-Culture-2018.pdf>.

⁽¹²⁾ Pasirinkimai, kurie labiausiai patinka europiečiams turizmo srityje – Greitoji „Eurobarometro Nr. 432“ apklausa (2016 m. kovo mėn.):

<http://ec.europa.eu/COMMFrontOffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/FLASH/surveyKy/2065>.

⁽¹³⁾ https://ec.europa.eu/culture/policy/cultural-creative-industries_en.

34. pažymi, kad ne tik finansinių išteklių trūkumas, bet ir iš dalies nepakankamas matomumas ir politinis kultūros išteklių suvokimas yra kliūtis tolesniam kultūros paveldo kaip regiono strateginio išteklių plėtojimui;

35. atsižvelgdamas į tai palankiai vertina Europos kultūros paveldo ženklo sukūrimą ir ragina Europos Komisiją imtis priemonių jo žinomumui didinti;

36. pabrėžia, kad po viešųjų paslaugų ir infrastruktūros, pavyzdžiui, būsto, vietos viešojo transporto ir vaikų mokyklinio lavinimo, kultūra yra labai svarbi vietos patrauklumui. Atsižvelgiant į dabartinius pokyčius migracijos, vidinio regioninio bei tarpregioninio judumo ir demografijos srityje jos svarba vietos ir regionų vystymosi strategijoms auga siekiant geriau išlaikyti darbo jėgą nepalankioje padėtyje esančiuose regionuose ir atkurti pusiausvyrą aglomeracijose;

37. atkreipia dėmesį į tai, kad kultūros paveldas ne tik užtikrina patrauklią šiuolaikinę kultūros pasiūlą, bet ir turi būti, ypač regionuose, tvarus turizmo veiksnys. Tai vienodai taikytina tiek vadinamiesiems kelrodžiams, pavyzdžiui, UNESCO pasaulio paveldo objektams arba vietoms, kurioms suteiktas Europos kultūros paveldo ženklas, tiek ir įvairialypėms vietinėms kultūros paveldo vietoms;

38. pabrėžia, kad vietos požiūriu plačiai pasklidęs kultūros paveldas užtikrinus platesnę turizmo pasiūlos sklaidą suteikia galimybę pakeisti kultūrinio turizmo poveikį ir jį geriau paskirstyti. Taip būtų galima sumažinti naštą vietovėms, kuriose dėl turistų skaičiaus jau pasiektos pajėgumų ribos ir jam toliau augant būtų daroma žala kultūros paveldui; pabrėžia, kad turizmas, susijęs su mažiau žinomu kultūros paveldu, yra naudinga priemonė įvairinti turizmo pasiūlą ir skatinti tvarų vystymąsi atokiuose regionuose, ypač tais atvejais, kai atskiri turizmo puoselėjimo projektai derinami su platesniais teritorinio vystymosi planais ir yra integruoti į vietos paslaugų, visų pirma skirtų tvariam judumui, sistemas. Tai visų pirma reikia vertinti atsižvelgiant į faktą, kad kultūrinis turizmas Europoje auga ir visų pirma kuriamos su vietove susijusios darbo vietos;

Būtinai kultūros paveldo galimybių plėtojimo ir naudojimosi jomis veiksmai

39. kritiškai vertina tai, kad tolesniam ES vystymui skirtoje strategijoje „Europa 2020“ neatsižvelgta į kultūrą;

40. todėl ragina, atsižvelgiant į įrodytą kultūros svarbą ES sanglaudai ir socialiniam bei ekonominiam vystymuisi daugelyje regionų, vėlesnėje strategijoje ir politikos planuose kultūrą, jos įstaigas ir paveldo vietas laikyti strategine sritimi;

41. primygtinai ragina kultūrą ir kultūros paveldą geriau integruoti į kitos DFP prioritetus, tiek susiejant juos su įvairių sričių politika, tiek ir nustatant daugiau kaip 2 mlrd. EUR biudžeto tikslą programai, pratęsiančiai programą „Kūrybiška Europa“;

42. pabrėžia, kad kuriamos visos valstybės nares apimančios kultūrinės partnerystės, todėl ragina labiau remti teminius kultūrinius maršrutus peržengiant valstybių narių sienas, pavyzdžiui, pagal programą Interreg;

43. mano, kad parama kultūros paveldo ištekliams siekiant regioninio vystymosi turi tapti svarbia sanglaudos politikos po 2020 m. dalimi. Asignavimai kultūros paveldo plačiąja prasme reikmėms turėtų būti didinami, o ne mažinami. Jei ir po 2020 m. išliks taisyklė paramą teikti pagal temas, reikėtų atsižvelgti į kultūrinius dalykus;

44. pabrėžia, jog svarbu, kad Europos Sąjunga vykdytų tikrą kultūrinės diplomatijos strategiją. Šiuo tikslu būtina skatinti kultūrinius ir meninius ryšius ir atitinkamus Europos regionų, ypač atokių regionų, mainus su trečiosiomis šalimis taip pat numatant priemones, kurios palengvintų menininkų ir jų kūrinių judėjimą į trečiąsias šalis ir atvirkščiai; šiuo požiūriu pakartoja savo raginimą Europos Komisijai prioritetą teikti tolesniam kultūros diplomatijos plėtojimui, kad ją būtų galima įtraukti į ES užsienio politiką⁽¹⁴⁾;

⁽¹⁴⁾ COR-2016-05110.

45. kritiškai vertina tai, kad dabartiniu struktūrinių ir sanglaudos fondų finansavimo laikotarpiu Europos Komisijos numatyta projekto biudžetui taikoma 5 mln. EUR ERPF investicijų į kultūros infrastruktūrą viršutinė riba trukdo plėtoti stambesnius kultūros infrastruktūros objektus;
46. todėl ragina Europos Komisiją atšaukti šią savavališką viršutinę ribą ir programas orientuoti pagal turinio kriterijus ir siektinus tikslus, visų pirma Europos pridėtinę vertę;
47. dar kartą prašo derybose dėl Didžiosios Britanijos išstojimo dalyvaujančių šalių atsižvelgti į galimą Didžiosios Britanijos išstojimo poveikį ES švietimo, kultūros ir jaunimo programoms ir ragina rasti tinkamą sprendimą, leidžiantį dalyvauti ir ne ES šalims;
48. mano, jog Taryba būtinai turi pratęsti ir išplėtoti 2015–2018 m. darbo planą kultūros srityje ⁽¹⁵⁾;
49. remia Europos Komisijos tikslą parengti ilgalaikį ES veiksmų kultūros paveldo srityje planą ⁽¹⁶⁾, taip užtikrinant 2018-ųjų Europos kultūros paveldo metų veiklos tvarumą;
50. ragina Europos Komisiją ir Tarybą į Tarybos išvadose dėl darbo plano kultūros srityje numatytas konferencijas ir tarpusavio mokymosi iniciatyvas daug aktyviau įtraukti tiesioginės patirties turinčius regionų atstovus;
51. remia Kultūros ir kūrybos sektoriaus garantijų priemonės finansinio pajėgumo stiprinimą ir primygtinai ragina išplėsti jos taikymo sritį įtraukiant mažąsias ir vidutines įmones (MVĮ), nes tai tinkamai atspindi kultūros ir kūrybos sektorių;
52. ragina valstybes nares pagal Europos regioninės plėtros fondą (ERPF) labiau remti taip pat kultūros infrastruktūros, švietimo, profesinio perkvalifikavimo, inovacijų ir bendradarbiavimo projektus;
53. ragina vietos ir regionų valdžios institucijas, taip pat ir LEADER darbo grupėse, atsižvelgti į kultūros infrastruktūrą kaimo vietovėse kaip į socialinės sanglaudos veiksnį, plėtoti tvaraus judumo formas, kurios leistų lankytojams grožėtis kraštovaizdžiu darant kuo mažesnę poveikį aplinkai, pavyzdžiui, tiesti dviračių takus, pėsčiųjų takelius ar vandens kelius;
54. be to, ragina kultūros ir kūrybos srities verslininkus aktyviai dalyvauti plėtojant bendruomenę ir visuomenę, taip pat į Europos lygmenį perkelti sėkmingus įmonių tinklų organizavimo modelius, kad būtų galima padėti sektoriaus MVĮ pasinaudoti istoriniais ir kultūriniais teritorijų privalumais;
55. ragina glaudžiai bendradarbiauti su Europos festivalių asociacija plėtojant mainus ir savanoriškus veiksmus kultūros ir kultūros paveldo srityje globojant Europos solidarumo korpusui 2018-aisiais Europos kultūros paveldo metais ir vėliau;
56. rekomenduoja, kad ES, atlikdama papildomos rėmėjos vaidmenį daugia dėmesio skirtų kultūros koncepcijoms, ypač regionų ir tarpregioniniu lygmeniu;
57. kritiškai vertina tai, kad trūksta Europos mastu palyginamųjų vertinimų, todėl ragina valstybes nares ir Europos Komisiją reguliariai užsakyti atlikti Europos mastu palyginamus vertinimus ir specializuotus tyrimus, o gautas išvadas įtraukti į politinius debatus visais lygmenimis;
58. tačiau atmeta reguliaraus ir išsamaus duomenų rinkimo ir ataskaitų teikimo prievoles kaip pernelyg biurokratiškas;
59. atkreipia Europos Komisijos dėmesį į tai, kad gerokai daugiau regionų kultūros paveldą ir kultūros kūrimą laiko svarbiu regiono vystymosi veiksmu nei tai atspindi S3 specializacijos strategijos;
60. todėl ragina užtikrinti geresnes sąlygas paramai, skirtai tyrimams šioje srityje, neapsiribojant siauru orientavimusi į pažangiosios specializacijos strategijas (S3);

⁽¹⁵⁾ OL C 463, 2014 12 23, p. 4.

⁽¹⁶⁾ Tai galėtų būti 2018-ųjų Europos kultūros paveldo metų rezultatas ir dėl jo priimtas sprendimas paveldui skirtoje konferencijoje.

61. ragina regionus, kurie savo kultūros pavelde išvelgia ypač didelį išteklių, į tai atsižvelgti ir savo S3 strategijoje;
62. taip pat apgailestauja, kad teisė į meną ir kultūrą, kurie yra esminiai aspektai siekiant socialinės sanglaudos ir įtraukties, nėra įtvirtinta Europos socialinių teisių ramstyje ⁽¹⁷⁾;
63. ragina toliau ir labiau remti virtualią biblioteką EUROPEANA integruojant nacionalinius skaitmeninimo metodus. 2018 m. sukanka dešimt metų nuo EUROPEANA sukūrimo ir tai suteikia puikią galimybę ją perkelti į kitą vystymosi lygį;
64. ragina Europos Komisiją išplėsti premijų ir apdovanojimų teikimą, kuris nepriklausytų nuo to, ar projektai yra gavę ES lėšų. Inovatyvių projektų apdovanojimas gerina supratimą apie regioną ir valstybę narę, skatina europinius mainus ir pasekėjus kituose Europos regionuose;
65. pakartoja, kad tvirtai remia Europos kultūros sostinės (2020–2033 m.) iniciatyvą, ir ragina tęsti ją ir po 2033 m., siekiant, kad iniciatyva dar labiau atspindėtų visą turtingos Europos kultūros įvairovę ir skatintų ilgalaikį bendros Europos kultūros erdvės, grindžiamos visuomenės dalyvavimu, plėtojimą; atsižvelgdamas į tai, taip pat apgailestauja, kad Europos Komisija nusprendė nuo 2023 m. į iniciatyvą neįtraukti Jungtinės Karalystės, nes bendra Europos kultūros erdvė neapsiriboja Europos Sąjungos sienomis;
66. rekomenduoja šią nuomonę savo iniciatyva pateikti 2018 m. gegužės 22–23 d. vyksiančiam kultūros ministrų tarybos susitikimui, kuriame bus aptariama ES ateitis nustatant ilgalaikę Europos kultūros turinio viziją ir būtinybę į visas direktyvas įtraukti Europos kultūros paveldą;
67. ragina RK narius patiems inicijuoti reguliarių keitimąsi nuomonėmis ir patirtimi, susijusia su savo kultūros paveldo vietomis.

2018 m. gegužės 17 d., Briuselis

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽¹⁷⁾ CDR 3141/2017.

III

(Parengiamieji aktai)

REGIONŲ KOMITETAS

129-OJI RK PLENARINĖ SESIJA, 2018 5 16–2018 5 17

Europos regionų komiteto nuomonė „ES civilinės saugos mechanizmo peržiūra“

(2018/C 361/07)

Pranešėjas: Adam BANASZAK (PL/ECR), Kujavijos Pamario vaivadijos asamblėjos pirmojo pavaduotojas

Pamatiniai dokumentai: Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 1313/2013/ES dėl Sąjungos civilinės saugos mechanizmo

COM(2017) 772 *final*/2

Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai ir Regionų komitetui „ES nelaimių valdymo stiprinimas: *rescEU*. Solidarumas ir atsakomybė“

COM(2017) 773 *final*

I. SIŪLOMI PAKEITIMAI

1 straipsnio 1 dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Sprendimas Nr. 1313/2013/ES iš dalies keičiamas taip:	Sprendimas Nr. 1313/2013/ES iš dalies keičiamas taip:
1) 3 straipsnis iš dalies keičiamas taip:	1) 3 straipsnis iš dalies keičiamas taip:
a) 1 dalis papildoma e punktu:	a) 1 dalis papildoma e punktu:
„e) didinti mokslo žinių apie nelaimės prieinamumą ir naudojimą.“;	„e) didinti mokslo žinių apie nelaimės prieinamumą ir naudojimą.“;
b) 2 dalies a punktas pakeičiamas taip:	b) 2 dalies a punktas pakeičiamas taip:

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
„a) pažanga, padaryta įgyvendinant nelaimių prevencijos sistemos priemonės: vertinama pagal valstybių narių, pateikusių Komisijai savo rizikos vertinimus, rizikos valdymo gebėjimų vertinimą ir savo nelaimių valdymo planavimo santrauką, kaip nurodyta 6 straipsnyje, skaičių;“;	„a) pažanga, padaryta įgyvendinant nelaimių prevencijos sistemos priemonės: vertinama pagal valstybių narių, pateikusių Komisijai savo rizikos vertinimus, rizikos valdymo gebėjimų vertinimą ir savo nelaimių valdymo planavimo santrauką, kaip nurodyta 6 straipsnyje, skaičių;“;
	c) <i>po 2 dalies įterpti 3 dalį:</i> „3. Sąjungos mechanizmu pagrindinis vaidmuo suteikiamas atsparumo nelaimėms, įskaitant potvynių, seisminę ir savaiminių gaisrų riziką, didinimui, suteikiant mokymosi galimybių vietos reagavimo padaliniams, taip pat savanorių grupėms.“

1 straipsnio 3 punktas

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
5 straipsnio 1 dalies a punktas pakeičiamas taip:	5 straipsnio 1 dalies
„a) imasi veiksmų, kad pagerintų žinių apie nelaimių riziką bazę ir sudarytų palankesnes sąlygas keistis žiniomis, mokslinių tyrimų rezultatais, geriausia praktika ir informacija, be kita ko, tarp valstybių narių, kurioms kyla panašaus pobūdžio rizika;“.	a) a punktas pakeičiamas taip: „a) imasi veiksmų, kad pagerintų žinių apie nelaimių riziką bazę ir sudarytų palankesnes sąlygas keistis žiniomis, mokslinių tyrimų rezultatais, geriausia praktika ir informacija, be kita ko, tarp valstybių narių ir vietos bei regionų valdžios institucijų, kurioms kyla panašaus pobūdžio rizika;“; b) <i>1 dalyje po f punkto įrašomas naujas punktas:</i> „g) iki 2018 m. gruodžio 31 d. parengia gaires ir intervencijos kriterijus dėl pastatų ir infrastruktūros seisminio perkvalifikavimo;“; c) <i>1 dalies h punktas iš dalies keičiamas taip:</i> „h) skatina naudotis įvairiais Sąjungos fondais, skirtais remti tvarią nelaimių prevenciją, ir valstybėse narėse įsikūrusiose Komisijos atstovybėse teikia lengvai prieinamą informaciją internetu ir spausdinta forma apie tai, kaip pasinaudoti šiomis finansavimo galimybėmis;“.

Paaiškinimas

Labai dažnai vietos ar regionų valdžios institucijos turi daugiau žinių apie rizikos valdymą nei nacionalinės valdžios institucijos.

Reikia sukurti modernią ir vientisą techninių standartų sistemą, kuri kartu su Eurokodais padėtų nustatyti seisminio pažeidžiamumo klasifikaciją ir prioritetinius kriterijus. Įgyvendinimo gairėse derinamas esamų pastatų stiprinimas seisminiu požiūriu su energijos vartojimo efektyvumu.

1 straipsnio 4 punktas

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
4) 6 straipsnis iš dalies keičiamas taip:	4) 6 straipsnis iš dalies keičiamas taip:
a) a ir b punktai pakeičiami taip:	a) a, b ir d punktai pakeičiami taip:
„a) ne vėliau kaip 2018 m. gruodžio 22 d., o vėliau – kas trejus metus parengia rizikos vertinimus nacionaliniu arba atitinkamu subnacionaliniu lygiu ir juos pateikia Komisijai;	„a) ne vėliau kaip 2018 m. gruodžio 22 d., o vėliau – kas trejus metus, konsultuodamasi su atitinkamomis vietos ir regionų valdžios institucijomis ir atsižvelgdama į Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo programą , parengia rizikos vertinimus nacionaliniu arba atitinkamu subnacionaliniu lygiu ir atrinktą rizikos vertinimų informaciją, kuri yra būtina tinkamam mechanizmo funkcionavimui , pateikia Komisijai;
b) plėtoja ir tobulina savo nelaimių rizikos valdymo planavimą nacionaliniu arba atitinkamu subnacionaliniu lygiu, remdamosi a punkte nurodytais rizikos vertinimais ir atsižvelgdamos į c punkte nurodytą savo rizikos valdymo gebėjimų vertinimą bei 5 straipsnio 1 dalies c punkte nurodytą rizikos apžvalgą.“;	b) plėtoja ir tobulina savo nelaimių rizikos valdymo planavimą nacionaliniu arba atitinkamu subnacionaliniu lygiu, remdamosi a punkte nurodytais rizikos vertinimais ir atsižvelgdamos į c punkte nurodytą savo rizikos valdymo gebėjimų vertinimą bei 5 straipsnio 1 dalies c punkte nurodytą rizikos apžvalgą.“
b) įterpiamos šios antra ir trečia pastraipos:	b) įterpiamos šios antra ir trečia pastraipos
„Ne vėliau kaip 2019 m. sausio 31 d., o vėliau – kas trejus metus Komisijai pateikiama atitinkamų rizikos valdymo planavimo elementų santrauka, įskaitant informaciją apie pasirinktas prevencijos ir pasirengimo priemonės. Be to, Komisija gali reikalauti valstybių narių pateikti konkrečius prevencijos ir pasirengimo planus, kuriuose aprašomi trumpalaikiai ir ilgalaikiai veiksmai. Sąjunga tinkamai apsvarsto valstybių narių padarytą pažangą nelaimių prevencijos ir pasirengimo joms srityje įgyvendinant bet kokią būsimą <i>ex ante</i> sąlygų mechanizmą pagal Europos struktūrinius ir investicijų fondus.	„Ne vėliau kaip 2019 m. sausio 31 d., o vėliau – kas trejus metus Komisijai pateikiama atitinkamų rizikos valdymo planavimo elementų santrauka, įskaitant informaciją apie pasirinktas prevencijos ir pasirengimo priemonės. Be to, Komisija gali reikalauti, kad valstybės narės pateiktų prevencijos ir pasirengimo planus pagal SESV 346 straipsnio 1a dalyje nurodytas informacijas, kuri yra svarbi jų gyvybiniams saugumo interesams, atskleidimo ribas ir joms pateiks gaires, kaip parengti šiuos planus , kuriuose aptariami trumpalaikiai ir ilgalaikiai veiksmai. Sąjunga tinkamai apsvarsto valstybių narių padarytą pažangą nelaimių prevencijos ir pasirengimo joms srityje įgyvendinant bet kokią būsimą <i>ex ante</i> sąlygų mechanizmą pagal Europos struktūrinius ir investicijų fondus.

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Komisija taip pat gali sukurti specialius konsultavimosi mechanizmus, kad pagerintų tinkamą prevencijos ir pasirengimo planavimą ir koordinavimą tarp valstybių narių, kuriose gali kilti panašių nelaimių.“	Komisija taip pat gali sukurti specialius konsultavimosi mechanizmus, kad pagerintų tinkamą prevencijos ir pasirengimo planavimą ir koordinavimą tarp valstybių narių, kuriose gali kilti panašių nelaimių, įskaitant regioninį ir vietos lygmenį. “

Paaiškinimas

Būtina užtikrinti, kad rizikos vertinimai nebūtų rengiami pagal principą „iš viršaus į apačią“, t. y. apeinant vietos ir regionų valdžios institucijas. Subnacionalinės valdžios institucijos turi daugiau informacijos apie atitinkamoje teritorijoje kylančią riziką, o jų atstovai turi aktyviai dalyvauti rengiant rizikos vertinimus.

1 straipsnis (4a dalis) – įrašyti naują punktą

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
—	8a straipsnis iš dalies keičiamas taip: „Komisija vykdo šiuos pasirengimo veiksmus: a) koordinuodama savo veiklą su atitinkamomis veikiančiomis nacionalinėmis ir vietos bei regioninėmis įstaigomis, valdo Reagavimo į nelaimes koordinavimo centrą;“.

Paaiškinimas

Labai svarbu užtikrinti ir aptarti faktą, kad ERCC valdomas koordinuojant veiklą su atitinkamomis nacionalinėmis ir regioninėmis įstaigomis, siekiant užkirsti kelią paralelinių struktūrų naudojimui arba neaiškių procedūrų taikymui Europos lygmeniu.

1 straipsnio 6 dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
7. Pateikus pagalbos prašymą per Reagavimo į nelaimes koordinavimo centrą, reagavimo pajėgumus, kuriuos valstybė narė skiria Europos civilinės saugos rezervui, galima naudoti reagavimo operacijoms pagal Sąjungos mechanizmą, nebent valstybėje narėje susidarė išskirtinė padėtis, dėl kurios labai sunku vykdyti nacionalines užduotis.	7. Pateikus pagalbos prašymą per Reagavimo į nelaimes koordinavimo centrą, reagavimo pajėgumus, kuriuos valstybė narė skiria Europos civilinės saugos rezervui, skiriančios valstybės narės sprendimu galima naudoti reagavimo operacijoms pagal Sąjungos mechanizmą.

Paaiškinimas

Kadangi tiek žvelgiant iš skiriančios, tiek ir pagalbos prašančios valstybės narės perspektyvos neįmanoma numatyti, kokiai konkrečiai padėčiai esant reikalinga pagalba, teisė priimti sprendimą, ar faktiškai naudoti pajėgumus, turi ir toliau likti skiriančios ir pagalbos prašančios valstybės narės rankose.

1 straipsnio 9 punktas

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
9. 13 straipsnio pavadinimas ir 1 dalies pirmas sakinyss pakeičiami taip: „Sąjungos civilinės saugos žinių tinklas 1. Komisija sukuria atitinkamų civilinės saugos ir nelaimių valdymo subjektų ir institucijų tinklą, kuris kartu su Komisija sudaro Sąjungos civilinės saugos žinių tinklą. Kai tinkama, tinklas, glaudžiai bendradarbiaudamas su atitinkamais žinių centrais, atlieka toliau nurodytas užduotis, susijusias su mokymu, pratybomis, įgyta patirtimi ir žinių sklaida.“	9. 13 straipsnio pavadinimas ir 1 dalies pirmas sakinyss pakeičiami taip: „Sąjungos civilinės saugos žinių tinklas 1. Komisija sukuria atitinkamų civilinės saugos ir nelaimių valdymo subjektų, institucijų, taip pat savanoriškos ir bendruomeninės veiklos sektoriaus organizacijų tinklą, kuris kartu su Komisija sudaro Sąjungos civilinės saugos žinių tinklą. Kai tinkama, tinklas, glaudžiai bendradarbiaudamas su atitinkamais žinių centrais, atlieka toliau nurodytas užduotis, susijusias su mokymu, pratybomis, įgyta patirtimi ir žinių sklaida.“

Paaškinimas

Savanoriškos ir bendruomeninės veiklos sektorius gali atlikti svarbų vaidmenį užtikrinant atsparumą po nelaimės, tačiau jo vaidmuo dažnai nėra pakankamai įvertinamas.

1 straipsnio 10 dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
10) 15 straipsnio 1 dalis pakeičiama taip: „1. Kai Sąjungoje įvyksta ar gresia nelaimė, nukentėjusioji valstybė narė gali prašyti pagalbos per Reagavimo į nelaimes koordinavimo centrą. Prašymas turi būti kuo konkretesnis. Pagalbos prašymas galioja ne ilgiau kaip 90 dienų, nebent Reagavimo į nelaimes koordinavimo centrui pateikiama naujos informacijos, kuria pagrindžiamas poreikis toliau teikti pagalbą arba suteikti papildomos pagalbos.“	10) 15 straipsnio 1 dalis pakeičiama taip: „1. Kai Sąjungoje įvyksta ar gresia nelaimė, nukentėjusioji valstybė narė gali prašyti pagalbos per Reagavimo į nelaimes koordinavimo centrą. Prašymas turi būti kuo konkretesnis ir jame būtinai turi būti pateikta ši informacija: a) <i>didelio masto nelaimės rūšis;</i> b) <i>teritorija, kurią ištiko nelaimė, ir teritorijos, kurioms ji gali kelti grėsmę;</i> c) <i>kiek galimos ar įvykusios nelaimės likvidavimui reikės lėšų, laiko ir materialinių išteklių.</i>

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	Pagalbos prašymas galioja ne ilgiau kaip 90 dienų, nebent Reagavimo į nelaimes koordinavimo centrui pateikiama naujos informacijos, kuria pagrindžiamas poreikis toliau teikti pagalbą arba suteikti papildomos pagalbos.“

Paaiškinimas

Jei ištikus didelio masto nelaimei, valstybės narės pateiktą tikslesnę informaciją, pagal šią priemonę būtų galima imtis veiksmingesnių, tikslingesnių ir ekonomiškai efektyvesnių veiksmų, be to, būtų galima greičiau pasiekti pageidaujamus tikslus. Tai labai svarbu reaguojant į nelaimes.

1 straipsnis (11a dalis) – naujas punktas

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
—	11) 16 straipsnio 3b dalis pakeičiama taip: <i>„nedelsiant teikiamos rekomendacijos, kai įmanoma, bendradarbiaujant su nukentėjusia šalimi ir, kai tinkama, su regioniniais ir vietos ryšių punktais, remiantis vietos poreikiais ir visais susijusiais iš anksto parengtais planais, raginant valstybės nares dislokuoti konkrečius pajėgumus ir palengvinant prašomos paramos koordinavimą;“.</i>

Paaiškinimas

Tiesioginiai kontaktai su regioniniais ir vietos ryšių punktais gali turėti teigiamo poveikio sutrumpinant laiką, per kurį parengiamos rekomendacijos, ir pateikiamos informacijos išsamumui. Tai visų pirma taikoma didelio masto nelaimėms, per kurias nacionalinių valdžios institucijų gebėjimas greitai reaguoti yra ribotas.

1 straipsnio 14 dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
14) 21 straipsnis iš dalies keičiamas taip: a) 1 dalies j punktas pakeičiamas taip: „j) „rescEU“ sukūrimas, valdymas ir priežiūra pagal 12 straipsnį;“; (...)	14) 21 straipsnis iš dalies keičiamas taip: a) 1 dalies j punktas pakeičiamas taip: „j) „rescEU“ sukūrimas, valdymas ir priežiūra pagal 12 straipsnį;“; b) įterpiami n ir o punktai: „n) vietos ir regionų valdžios institucijoms ir kitoms susijusioms organizacijoms skirtos pagalbinės konsultacijos ir praktiniai užsiėmimai, kuriais siekiama finansines priemones integruoti į politiką/ programas, kurių įgyvendinimas galėtų padėti užkirsti kelią meteorologinių reiškinių ir nelaimių pasekmėms ir jas sušvelninti; o) parama testavimui nepalankiausiomis sąlygomis ir reagavimo pajėgumų, kuriuos valstybės narės skiria į Europos civilinės saugos rezervą, sertifikavimo procesas.“ (...)

Paiškinimas

Nelaimių prevencija yra susijusi su mažesnėmis išlaidomis, palyginti su atsigavimo po nelaimių išlaidomis. Todėl pagrįstai galima integruoti veiksmus, kurie paskatintų investicijas, padedančias tiesiogiai ar netiesiogiai sumažinti nelaimių riziką arba sušvelninti jų pasekmes.

II. POLITINĖS REKOMENDACIJOS**EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS****Bendrosios pastabos**

1. sutinka, kad neseniai įvykusios plataus masto nelaimės parodė ES civilinės saugos mechanizmo apribojimus; tačiau pažymi, kad, nors mechanizmo nereikia reformuoti, pagrindinis dėmesys toliau turi būti skiriamas siekiui užtikrinti atsparumą nelaimėms. Dėmesio sutelkimas į reagavimą tuo metu, kai nelaimių dažnumas ir intensyvumas didėja, nepadės išspręsti problemos esmės. Europos Sąjungos lygmeniu atsparumo nelaimėms principas ir „stipresnės infrastruktūros atstatymo“ principas turi būti integruoti į visų sričių ES politiką ir fondus; pakartoja, kad atsparumo nelaimėms principas taip pat turi būti ES investicijų politikos pagrindas, kad viešosios lėšos padėtų didinti bendruomenių atsparumą neigiamam nelaimių poveikiui ir nekeltų grėsmės žmonių gyvybei ⁽¹⁾;
2. pažymi, kad, kaip matyti iš 2017 m. gegužės mėn. atliktos „Eurobarometro“ apklausos rezultatų, visuomenė pritaria idėjai, kad ES padėtų koordinuoti reagavimą į nelaimes valstybėse narėse (atlikdama savo vaidmenį civilinės saugos srityje);
3. pažymi, kad Komisijos pasiūlymas ir komunikatas – tai žingsnis į priekį įgyvendinant Europos Komisijos siekį dar labiau supaprastinti ir racionalizuoti teisės aktus;
4. sutinka su Komisijos išvada, kad dėl klimato kaitos didėja gaivalinių nelaimių rizika; todėl ragina ES institucijas užtikrinti, kad ES klimato politika būtų orientuota į nelaimių rizikos mažinimą ir nelaimėms atsparesnės Europos kūrimą, taikant vietos lygiu inicijuojamą, vietos poreikiais grindžiamą ir daugiapakopio valdymo požiūrį;
5. atkreipia dėmesį į tai, kad Komisijos pasiūlyme daugiausiai akcentuojamas reagavimas ir kad daugeliu atvejų mechanizmas aktyvuojamas dėl ciklinių nelaimių. Todėl turėtų būti daromas spaudimas valstybėms narėms imtis tinkamų prevencinių veiksmų siekiant išsaugoti pakankamai pajėgumų reaguoti nacionaliniu lygmeniu;
6. pabrėžia, kad svarbu suderinti Komisijos pasiūlymus su Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo programa, kad būtų užtikrintos bendros pastangos, didinamas pajėgumų rėmimas ir vengiama darbo dubliavimo, visų pirma rengiant nacionalines ir vietos nelaimių rizikos mažinimo strategijas;
7. pažymi, kad Sąjungos civilinės saugos mechanizmo tobulinimas yra sudedamoji veiklos, kuria siekiama šalinti klimato kaitos padarinius, dalis; atkreipia dėmesį į tai, kad reikia užtikrinti didesnę tinklų, kuriuose kovojama su klimato kaita ir sprendžiami su atsparumu nelaimėms susiję klausimai, sinergiją; pažymi, kad reikia užtikrinti didesnę sinergiją tarp Merų paktą dėl klimato kaitos ir energetikos ir Jungtinių Tautų Nelaimių rizikos mažinimo biuro atsparesnių miestų kūrimo iniciatyvos;

Vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo

8. pritaria, kad, atsižvelgiant į nelaimių (tiek susijusių su oro sąlygomis, tiek su vidaus saugumu) tendencijas, reikia stiprinti civilinę saugą; tačiau pažymi, kad geriausias būdas tai padaryti yra tvirtesnio teritorinio ir bendruomenės inicijuojamo požiūrio taikymas. ES lygmens veiksmai turi būti orientuoti į valstybių narių ir jų vietos ir regionų valdžios institucijų veiksmų koordinavimą ir rėmimą; pažymi, kad vietos bendruomenių veiksmai yra greičiausias ir veiksmingiausias būdas riboti nelaimių sukeltą žalą;
9. ragina Komisiją ir valstybes nares į planuojamų investicijų visose susijusiose programose tikrinimo ir galimų pakeitimų aptarimo procesą įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas;

⁽¹⁾ CDR 02646/2014, CDR 5035/2016.

10. pažymi, kad rizikos vertinimo ir rizikos valdymo planavimo nuostatas, pavyzdžiui, kurių reikalaujama pagal civilinės saugos teisės aktus arba ES potvynių direktyvą, reikia rengti užmezgant partnerystes su vietos ir regionų valdžios institucijomis; pažymi, kad labai dažnai vietos ir regionų valdymo lygmenimis turima daugiau žinių apie riziką nei nacionalinės Vyriausybės lygmeniu; ragina parengti vietos ir regionų valdžios institucijų įtraukimo į tokių planų rengimo procesą elgesio kodeksą; taip pat pažymi, kad vietos, regionų ir nacionaliniu valdymo lygmenimis reikia dalytis gerąja patirtimi;

11. pakartoja ⁽²⁾, kad reikia sukurti rizikos valdymo planų sistemą, kuria valstybės narės galėtų naudotis kaip orientyru. Tai taip pat padėtų palyginti jų turinį; pažymi, kad ES sistema atitiktų subsidiarumo principą; pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms turėtų būti suteikta galimybė parengti savo rizikos valdymo planus, tačiau ES sistema būtų naudinga, nes pateiktų gaires;

12. rekomenduoja, kad Europos Komisija Reagavimo į nelaimės koordinavimo centrą (angl. ERCC) valdytų bendradarbiaudama su Sąjungos mechanizme dalyvaujančiomis nacionalinėmis ir regionų valdžios institucijomis;

13. pabrėžia, kad reikia įtraukti vietos ir regionų valdžios institucijas, taip pat savanoriškos veiklos ir bendruomenės sektorių į naujai sukurtą ES civilinės saugos žinių tinklą;

14. ragina Komisiją, bendradarbiaujant su nacionalinėmis, regionų ir vietos valdžios institucijomis, sukurti pasirengimo nelaimėms strategiją, kuri apimtų mokymo ir pratybų programas bei kitus elementus, pavyzdžiui, Sąjungos mechanizmo kvietimą teikti pasiūlymus, ekspertų mainų programą ir rizikos scenarijų kūrimą;

15. pažymi, kad apie Sąjungos mechanizmą reikėtų tinkamai informuoti regioninius ir vietos subjektus siekiant pagerinti rizikos valdymą ne tik tarpvalstybiniu lygmeniu, bet ir tarp Europos, nacionalinių, regionų ir vietos valdžios institucijų;

16. atkreipia dėmesį į nacionalinių ir subnacionalinių informavimo kampanijų svarbą skleidžiant informaciją apie Sąjungos mechanizmą, taip pat į susijusiuose vietos ir regioniniuose rizikos vertinimo dokumentuose nustatytą vietos ir regioninę riziką; pakartoja, kad svarbu tokias informavimo kampanijas skirti ir mokykloms;

17. pritaria raginimui sukurti naują civilinės saugos programą „Erasmus“, pagrįstą Reglamento (ES) Nr. 1288/2013, kuriuo sukuriamą programą „Erasmus+“, taisyklėmis ir principais ⁽³⁾. Ši nauja programa turėtų turėti tarptautinę dimensiją ir būti atvira ne tik nacionalinio, bet ir regionų bei vietos lygmens atstovams;

Finansavimo galimybės

18. ragina Komisiją, Tarybą ir Parlamentą dėti pastangas siekiant sustiprinti derėjimą su kitomis ES priemonėmis, susijusiomis su nelaimių rizikos prevencija ir valdymu. Tai turėtų būti daroma ne tik sukuriant ryšį tarp Sąjungos mechanizmo ir sanglaudos, kaimo plėtros, sveikatos ir mokslinių tyrimų politikos ir skatinant integruoti šią veiklą į aplinkos politiką, bet ir nagrinėjant, kaip įgyvendinant naująją daugiametę finansinę programą ir taikant taisykles, kuriomis reglamentuojamas lėšų panaudojimas, būtų galima sustiprinti šiuos ryšius;

19. atkreipia dėmesį į tai, kad Komisija svarsto galimybę nustatyti *ex ante* sąlygas, susijusias su rizikos vertinimo ir rizikos valdymo planavimu po 2020 m. tiek pagal sanglaudos politiką, tiek ir panaudojant Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai lėšas; pažymi, kad *ex ante* sąlygos, paremtos vien tik rizikos vertinimo ir rizikos valdymo planavimu, nepadės užtikrinti atsparumo nelaimėms. Atsparumas nelaimėms turi būti laikomas taisyklių, kuriomis reglamentuojamas fondų panaudojimas, kriterijumi, kurį turi atitikti kiekvienas ES finansuojamas projektas;

20. teigiamai vertina tikslą užtikrinti platesnio masto mokslinių žinių prieinamumą ir labiau kliautis mokslinių tyrimų rezultatais imantis prevencinių veiksmų ir juos vykdanč; pažymi, kad svarbu dirbti su privačiuoju sektoriumi siekiant įgyvendinti atvirųjų duomenų politiką ir užtikrinti, kad komerciniai interesai nebūtų viršesni už visuomenės saugumą ir gerovę;

⁽²⁾ CDR 740/2012.

⁽³⁾ 2017/0309 (COD) (OL L 347, 2013 12 20, p. 50).

21. pažymi, kad reikia skatinti bendruomenes planuoti savipagalbą, nes dažnai išorės pagalba atvyksta per labai ilgą laiką; todėl ragina ES veiksmus sutelkti į techninę pagalbą mokymams, kad būtų sustiprinti bendruomenių gebėjimai teikti savipagalbą ir kad jos būtų geriau pasirengusios atlikti pradinį reagavimo veiksmus ir suvaldyti nelaimę. Tikslinis mokymas ir švietimas, skirti už civilinę saugą atsakingiems asmenims, bendruomenių vadovams, socialiniams ir medicininės priežiūros darbuotojams ir gelbėjimo bei priešgaisrinėms tarnyboms, gali padėti suvaldyti nelaimę ir sumažinti mirčių skaičių krizės metu ir po jos ⁽⁴⁾;

22. dar kartą pabrėžia svarbų privačiojo sektoriaus vaidmenį siekiant atsparumo nelaimėms ir sudarant sąlygas veiksmingai ir laiku atsigauti po jų. Pavyzdžiui, privatus draudimas yra pagrindinis atgrasymo nuo rizikingo elgesio aspektas, kuriuo skatinamas informavimas apie riziką ir palengvinamas atsigavimas po nelaimės ⁽⁵⁾;

Specialus ES išteklių rezervas „rescEU“

23. atkreipia dėmesį į pasiūlymą sukurti atskirą specialų išteklių rezervą „rescEU“, kuriuo siekiama papildyti nacionalinius valstybių narių reagavimo pajėgumus ir sustiprinti kolektyvinį gebėjimą reaguoti į nelaimes. Pagal Komisijos pasiūlymą „rescEU“ taps svarbia, o gal net ir svarbiausia reagavimo priemone ateityje, visų pirma ją įgyvendinant tarpvalstybiniu lygmeniu; vis dėlto apgailestauja, kad prie Komisijos pasiūlymo nepridedamas poveikio vertinimas, dėl to Komisijai nepavyko pateikti alternatyvių pasirinkimo galimybių. Siekiant užtikrinti subsidiarumo principo laikymąsi, „rescEU“ tikslas ir užduoties turi būti įgyvendinami taip, kad būtų išlaikyta pagrindinė atsakomybė valstybės narės lygmeniu, kartu sudarant palankesnes sąlygas didinti sąveiką tarp susijusių valstybių narių bei vietos ir regionų valdžios institucijų. Kad būtų galima nedelsiant ir veiksmingai reaguoti, itin svarbu turėti aukštos kvalifikacijos ir gerai aprūpintas vietos padalinius, taip pat svarbus yra bendruomenės lygmens savanorių grupių vaidmuo. Valstybės narės turi užtikrinti tinkamą finansinę paramą visuomeniniams reagavimo padaliniams; vis dėlto pažymi, kad pagrindinį dėmesį toliau reikia skirti atsparumo nelaimėms didinimui, kad būtų galima sumažinti nelaimių riziką ir jų daromą žalą;

24. teigiamai vertina dabartinės sistemos supaprastinimą, kuris vykdomas nustatant vienodą bendrojo finansavimo lygį (75 %), taikomą adaptavimo, taisymo, transportavimo ir veiklos išlaidoms, susijusioms su Europos civilinės saugos rezervo išteklių panaudojimu; taip pat palankiai vertina sprendimą panaikinti dalyvaujančioms šalims tenkančią finansinę naštą praplečiant tinkamų finansuoti išlaidų sąrašą ir padidinant bendrojo finansavimo lygį iki 75 %, kartu pabrėžia, kad naujas rezervas turi padėti valstybėms narėms, o ne atleisti jas nuo prievolės didinti savo gelbėjimo potencialą;

25. atkreipia dėmesį į tai, kad pagal siūlomą „rescEU“ rezervo konfigūraciją į jį įeina ištekliai, kurių jau buvo pakankamai skirta savanoriškam telkiniui; todėl pritaria tam, kad Komisija ir toliau turėtų galimybę performuoti „rescEU“ rezervą pritarant valstybėms narėms, kad būtų galima jį visapusiškai pritaikyti prie nustatytų pajėgumų trūkumų;

26. siūlo, kad valstybių narių viešųjų institucijų ir privačiojo sektoriaus subjektų dalyvavimas „rescEU“ būtų grindžiamas savanoriškumo principu;

Subsidiarumas ir proporcingumas

27. pabrėžia, kad civilinė sauga yra veiklos sritis, kurioje ES remia, koordinuoja ar papildo valstybių narių veiksmus; todėl pažymi, kad Komisija privalo užtikrinti, kad naujai sukurtas rezervas būtų orientuotas į valstybių narių veiksmų koordinavimą, rėmimą ir papildymą, užuot suteikęs ES nuosavus išteklius arba naują kompetenciją; pažymi, kad orientacija į paramą ir pagalbą siekiant stiprinti vietos bendruomenių reagavimo pajėgumus gali būti vienas veiksmingesnių reagavimo į nelaimes stiprinimo būdų, kuris derėtų su subsidiarumo principu.

Briuselis, 2018 m. gegužės 16 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽⁴⁾ CDR 02646/2014.

⁽⁵⁾ CDR 05035/2016, CDR 02646/2014.

**Europos regionų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl
žmonėms vartoti skirto vandens kokybės**

(2018/C 361/08)

Pranešėjas: Mark WEINMEISTER (DE/EPP), Heseno žemės Europos reikalų valstybės sekretorius

Pamatinis dokumentas: Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl žmonėms vartoti skirto vandens kokybės (nauja redakcija)

COM (2017) 753 *final*

I. SIŪLOMI PAKEITIMAI

1 pakeitimas

2 konstatuojamoji dalis, įrašyti naują konstatuojamąją dalį prieš Direktyvos 98/83/EB 6 konstatuojamąją dalį
Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl žmonėms vartoti skirto vandens kokybės (nauja redakcija)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	<i>Siekiant apibrėžti minimalius aplinkos kokybės tikslus, kurių reikia siekti įgyvendinant kitas ES lygmens nuostatas ir priemones, kad būtų galima užtikrinti ir skatinti tolydų žmonėms vartoti skirto vandens naudojimą, būtina nustatyti pagrindinius ir prevencinius su sveikata susijusius žmonėms vartoti skirto vandens kokybės standartus ir parametrų vertes. Tai visų pirma apima deramas vandens apsaugos priemones, užtikrinančias, jog paviršinis ir požeminis vanduo bus švariai laikomas;</i>

Paiškinimas

Šioje konstatuojamojoje dalyje iš dalies derinamos išbrauktos 5 ir 8 konstatuojamosios dalys. Labai svarbu nustatant aplinkos kokybės standartus pagal „teršėjas moka“ ir atsargumo principus valdyti nepageidaujamą aplinkos taršos šaltinių iš, pavyzdžiui, nuotekų, pramonės ir žemės ūkio, sričių poveikį, kuris įvairia apimtimi gali turėti poveikio vandens telkinių kokybei. Galiausiai užterštumo lygis priklauso nuo to, koku mastu artimiausiu metu ir ilgalaikėje perspektyvoje bus galima užtikrinti vandens kokybę. Geriamojo vandens išteklių valdymo, grindžiamo baigiamojo etapo (angl. *end-of pipe*) priemonėmis, turi būti atsisakyta dėl sveikatos priežasčių. Siekiant užtikrinti žmonėms vartoti skirto vandens kokybę reikia įgyvendinti atitinkamas strategijas ir priemones įvairiose aplinkos srityse vadovaujantis 7 straipsnio nuostatomis. Su sveikata susijęs PSO parametrų verčių įvertinimas grindžiamas prevenciniu požiūriu į sveikatą (taip pat žr. naują 16 konstatuojamąją dalį, kuria panaikinamos Direktyvos 98/83/EB 9 straipsnio nukrypti leidžiančios nuostatos) ir paskirstant vandenį ribotą laiką užtikrinamas geriamojo vandens tiekimas be pavojaus sveikatai. Be to, naujajame 12 straipsnyje taip pat atsisakoma šio prevencinio požiūrio.

2 pakeitimas

5 konstatuojamoji dalis

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl žmonėms vartoti skirto vandens kokybės (nauja redakcija)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) Europos regioninis biuras atliko išsamią Direktyvoje 98/83/EB pateikto parametrų ir jų verčių sąrašo peržiūrą siekdamas išsiaiškinti, ar reikia jį koreguoti atsižvelgiant į technikos ir mokslo pažangą. Atsižvelgiant į tos peržiūros rezultatus turėtų būti kontroliuojami enteriniai patogenai ir legionelės, įtraukti dar šeši cheminiai parametrai arba parametrų grupės ir apsvaistytos trijų tipinių endokrininę sistemą ardančių medžiagų lyginamosios vertės, grindžiamos atsargumo principu. Trims naujiems parametrams atsižvelgiant į atsargumo principą turėtų būti nustatytos tokios parametrų vertės, kurios būtų griežtesnės nei PSO siūlytos, bet dar įmanomos užtikrinti. Švino koncentracijos, kaip pažymėjo PSO, turėtų būti kiek praktiškai įmanoma žemesnės, o chromo vertės PSO dar nebaigė peržiūrėti, todėl abiem parametrams turėtų būti taikomas dešimties metų pereinamasis laikotarpis ir jų vertės sugriežtintos tik po jo.	Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) Europos regioninis biuras atliko išsamią Direktyvoje 98/83/EB pateikto parametrų ir jų verčių sąrašo peržiūrą siekdamas išsiaiškinti, ar reikia jį koreguoti atsižvelgiant į technikos ir mokslo pažangą. Atsižvelgiant į tos peržiūros rezultatus turėtų būti kontroliuojami enteriniai patogenai ir legionelės, įtraukti dar devyni cheminiai parametrai arba parametrų grupės, įskaitant tris tipines endokrininę sistemą ardančias medžiagas, ir apsvaistytos PSO pasiūlytos orientacinės vertės. Švino koncentracijos, kaip pažymėjo PSO, turėtų būti kiek praktiškai įmanoma žemesnės, o chromo vertės PSO dar nebaigė peržiūrėti, todėl abiem parametrams turėtų būti taikomas dešimties metų pereinamasis laikotarpis ir jų vertės sugriežtintos tik po jo.

Paaiškinimas

Komisijos pasiūlyme nėra sąvokos „lyginamosios vertės, grindžiamos atsargumo principu“ apibrėžties. Aiškinamojo memorandumo 5 dalyje „Išsamus paaiškinimas, kaip atsižvelgti į PSO rekomendacijas dėl pasiūlymu nustatytinų parametrų ir parametrų verčių“ Komisija pažymi, kad PSO duomenimis, šiuo metu nėra įrodymų, jog dėl šių trijų endokrininę sistemą ardančių medžiagų geriamasis vanduo kelia grėsmę sveikatai, ir kad ta grėsmė nėra tikėtina. Komisijos taikomas metodas nustatyti šių trijų medžiagų koncentraciją yra neskaidrus ir moksliniu požiūriu nepagrįstas. Todėl rekomenduojama – ir tai atsižvelgiant į su sveikata susijusį reikalavimą (žmonėms vartoti skirtas vanduo) būtų pagrįsta – PSO pasiūlytas orientacines vertes laikyti parametrų vertėmis.

3 pakeitimas

Po 5 konstatuojamosios dalies įrašyti ankstesnes Direktyvos 98/83/EB 13 ir 16 konstatuojamąsias dalis
Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl žmoniems vartoti skirto vandens kokybės (nauja redakcija)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	<i>Parametrų vertės yra pagrįstos turimomis mokslo žiniomis ir nustatytos remiantis Pasaulio sveikatos organizacijos „Geriamojo vandens kokybės vadovu“, be to, buvo atsižvelgta ir į atsargumo principą ir tokiu būdu šios vertės rodo aukštą sveikatos apsaugos lygį;</i>

Paaiškinimas

Reikia išsaugoti ankstesnėse Direktyvos 98/83/EB 13 ir 16 konstatuojamosiose dalyse pateikiamą aiškią informaciją apie parametrų vertes. Atsižvelgiant į 18 straipsnį („Priedų peržiūra“), reikia aiškiai nustatyti, kad parametrų vertės grindžiamos turimomis mokslo žiniomis ir atsargumo principu. Tai susiję su naujo 12 straipsnio 3 dalimi; joje nustatyta, kad valstybės narės bet kokių parametrų verčių viršijimą turi automatiškai laikyti potencialiu pavojumi žmonių sveikatai. Kaip jau nurodyta pirmesniame 1 pakeitime, su sveikata susijęs PSO parametrų verčių įvertinimas grindžiamas prevenciniu požiūriu į sveikatą (taip pat žr. naują 16 konstatuojamąją dalį, kuria panaikinamos Direktyvos 98/83/EB 9 straipsnio nukrypti leidžiančios nuostatos), o ne tiesioginiu potencialiu pavojumi. Tai prieštarauja PSO požiūriui.

4 pakeitimas

9 konstatuojamoji dalis

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl žmoniems vartoti skirto vandens kokybės (nauja redakcija)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Pavojingumo vertinimas turėtų būti orientuojamas į siekį mažinti žmonėms vartoti skirto vandens gamybai reikalingą vandens ruošimo lygį, pvz., mažinant veiksnius, dėl kurių užteršiami vandens telkiniai, iš kurių imamas žmonėms vartoti skirtas vanduo. Šiuo tikslu valstybės narės turėtų nustatyti su tais vandens telkiniais susijusius pavojus ir galimus taršos šaltinius ir vykdyti teršalų, kuriuos jos laiko svarbiais, pvz., dėl nustatyto jų pavojingumo (kaip antai mikroplastiko, nitrato, pesticidų ar vaistinių preparatų, nustatytų pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2000/60/EB, atveju), dėl jų natūralaus buvimo vandens ėmimo vietoje (kaip antai arseno atveju) arba dėl vandens tiekėjų pateiktos informacijos (pvz., staigaus konkretaus parametro padidėjimo neapdorotame vandenyje), monitoringą. Tie parametrai turėtų būti naudojami kaip signalai, kuriuos užfiksavus kompetentingos institucijos imtųsi veiksmų, skirtų vandens telkiniams daromam poveikiui mažinti, pvz., prevencinių ar poveikio mažinimo priemonių (įskaitant, jei reikia, mokslinių tyrimų sveikatai daromam poveikiui išsiaiškinti), skirtų tiems vandens telkiniams apsaugoti ir taršos priežastims šalinti bendradarbiaujant su vandens tiekėjais ir suinteresuotaisiais subjektais.	Pavojingumo vertinimas turėtų būti orientuojamas į siekį mažinti žmonėms vartoti skirto vandens gamybai reikalingą vandens ruošimo lygį, pvz., mažinant veiksnius, dėl kurių užteršiami vandens telkiniai, iš kurių imamas žmonėms vartoti skirtas vanduo. Šiuo tikslu valstybės narės turėtų nustatyti su tais vandens telkiniais susijusius pavojus ir galimus taršos šaltinius ir vykdyti teršalų, kuriuos jos laiko svarbiais, pvz., dėl nustatyto jų pavojingumo (kaip antai mikroplastiko (dalelių, kurių sudėtyje yra daug polimerų ir kurių apimtis yra nuo 1 nm iki 5 mm), nitrato kiekio, pesticidų ar vaistinių preparatų, nustatytų pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2000/60/EB, atveju), dėl jų natūralaus buvimo vandens ėmimo vietoje (kaip antai arseno atveju) arba dėl vandens tiekėjų pateiktos informacijos (pvz., staigaus konkretaus parametro padidėjimo neapdorotame vandenyje), monitoringą. Tie parametrai turėtų būti naudojami kaip signalai, kuriuos užfiksavus kompetentingos institucijos imtųsi veiksmų, skirtų vandens telkiniams daromam poveikiui mažinti, pvz., prevencinių ar poveikio mažinimo priemonių (įskaitant, jei reikia, mokslinių tyrimų sveikatai daromam poveikiui išsiaiškinti), skirtų tiems vandens telkiniams apsaugoti ir taršos priežastims šalinti bendradarbiaujant su vandens tiekėjais ir suinteresuotaisiais subjektais; Šiuo tikslu valstybės narės turėtų numatyti teisinių ir reguliavimo nuostatų, kurios paskatintų vietos ir regionų valdžios institucijas ir vandens paslaugų tiekėjus pasitelkti priemones, skirtas stebėti investicinių sprendimų pasekmes. Vandens ėmimo ir išmetamų teršalų poveikis vandens telkiniams turi būti pagrindiniai veiksniai, skatinantys kurti suderintus aplinkos prognozavimo ir valdymo modelius, kurie padėtų įvertinti geriausias ne tik socialines ir ekonomines, bet ir aplinkos tvarumo sąlygas veiklai, susijusiai su tinklais ir įrenginiais, siekiant užtikrinti tinkamas integruotas vandens paslaugas, kurios atitiktų atitinkamų teritorijų socialinę ir ekonominę veiklą.

Paaiškinimas

Mikroplastikas yra didesnis taršos šaltinis, kurį valstybės narės turėtų stebėti. Šiame pakeitime siūloma naudoti Švedijos aplinkos apsaugos agentūros apibrėžtį. Be to, siūloma vartoti terminą „nitrato kiekiai“, o ne „nitratai“, nes vertinant cheminiu požiriu teisingas terminas yra „nitratas“, o šiame kontekste kalbama apie nitrato kiekius.

5 pakeitimas

11 konstatuojamoji dalis

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl žmoniems vartoti skirto vandens kokybės (nauja redakcija)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Parametrų verčių, kurios naudojamos žmonėms vartoti skirto vandens kokybei vertinti, būtina laikytis toje vietoje, kur žmonėms vartoti skirtas vanduo tiekiamas konkrečiam vartotojui. Tačiau žmonėms vartoti skirto vandens kokybei įtakos gali turėti pastatų vidaus vandentiekis. PSO pažymi, kad iš visų vandeniui plintančių patogenų daugiausia sveikatos problemų Sąjungoje kelia legionelės. Jos plinta per šilto vandens sistemą, o užsikrečiama jomis įkvepiant, pvz., prausiantis duše. Taigi jos akivaizdžiai susijusios su pastatų vidaus vandentikiu. Kadangi vienašalis įpareigojimas dėl šio patogeno vykdyti visų privačių ar viešų patalpų monitoringą pareikalautų nepagrįstai didelių išlaidų, tinkamesnis šios problemos sprendimas būtų pastatų vidaus vandentiekio rizikos vertinimai. Šiuose vertinimuose reikėtų atsižvelgti ir į potencialią riziką, kurią kelia su žmonėms vartoti skirtu vandeniui besiliečiantys produktai ir medžiagos. Todėl atliekant pastatų vidaus vandentiekio rizikos vertinimus, be kita ko, didžiausias dėmesys turėtų būti skiriamas prioritetinių patalpų monitoringui: turėtų būti vertinama rizika, kurią kelia pastatų vidaus vandentiekis ir su juo susiję produktai bei medžiagos, ir, remiantis eksploatacinių savybių deklaracijomis pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 305/2011, turėtų būti tikrinamos statybos produktų, kurie liečiasi su žmonėms vartoti skirtu vandeniu, eksploatacinės savybės. Kartu su eksploatacinių savybių deklaracijomis turėtų būti teikiama ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1907/2006 31 ir 33 straipsniuose nurodyta informacija. Remdamosi šiuo vertinimu valstybės narės turėtų imtis visų būtinų priemonių siekdamos, be kita ko, užtikrinti, kad būtų įdiegtos PSO gairės atitinkančios tinkamos kontrolės ir valdymo priemonės (pvz., protrūkių atvejams) ir kad žmonių sveikatai pavojaus nekeltų į vandenį išsiskiriančios statybos produktų medžiagos. Tačiau, nepažeidžiant Reglamento (ES) Nr. 305/2011, jei šios priemonės imtų riboti laisvą produktų ir medžiagų judėjimą Sąjungoje, tas ribojimas turėtų būti tinkamai pagrįstas ir griežtai proporcingas ir juo negalėtų būti savavališkai diskriminuojama ar užslėptai ribojama valstybių narių tarpusavio prekyba.	Parametrų verčių, kurios naudojamos žmonėms vartoti skirto vandens kokybei vertinti, būtina laikytis toje vietoje, kur žmonėms vartoti skirtas vanduo tiekiamas konkrečiam vartotojui. Tačiau žmonėms vartoti skirto vandens kokybei įtakos gali turėti pastatų vidaus vandentiekis. PSO pažymi, kad iš visų vandeniui plintančių patogenų daugiausia sveikatos problemų Sąjungoje kelia legionelės. Jos plinta per šilto vandens sistemą, o užsikrečiama jomis įkvepiant, pvz., prausiantis duše. Taigi jos akivaizdžiai susijusios su pastatų vidaus vandentikiu. Kadangi vienašalis įpareigojimas dėl šio patogeno vykdyti visų privačių ar viešų patalpų monitoringą pareikalautų nepagrįstai didelių išlaidų, tinkamesnis šios problemos sprendimas būtų pastatų vidaus vandentiekio rizikos vertinimai. Šiuose vertinimuose reikėtų atsižvelgti ir į potencialią riziką, kurią kelia su žmonėms vartoti skirtu vandeniui besiliečiantys produktai ir medžiagos. Todėl atliekant pastatų vidaus vandentiekio rizikos vertinimus, be kita ko, didžiausias dėmesys turėtų būti skiriamas prioritetinių patalpų monitoringui: turėtų būti vertinama rizika, kurią kelia pastatų vidaus vandentiekis ir su juo susiję produktai bei medžiagos, ir turėtų būti tikrinamos į žmonėms vartoti skirtą vandenį produktų ir medžiagų išskiriamos medžiagos.

Paaiškinimas

Nuomonėje rekomenduojama į žmonėms vartoti skirtą vandenį produktų ir medžiagų išskiriamų medžiagų vertinimo nereglamentuoti Reglamentu (ES) Nr. 305/2011 (Statybos produktų reglamentas). Į geriamąjį vandenį išsiskiriančių statybos produktų medžiagų parametrų kriterijai arba parametrų vertės yra sveikatos reikalavimai, o Statybos produktų reglamente iki šiol nėra nurodyta suderintų standartų (išskyrus eksploatacinių savybių deklaraciją), nustatančių su sveikatos reikalavimais susijusius patikros kriterijus ir eksploatacines savybes. Patys gamintojai negali parengti ir pateikti eksploatacinių savybių deklaracijų, kuriose nurodomi lygiai ir klasės. Be to, CE ženklų pažymėtų arba į rinką pateiktų CE ženklų pažymėtų statybos produktų atveju negalima nustatyti, ar eksploatacinių savybių deklaracija (pvz., dėl mechaninio atsparumo) reiškia ir tai, kad nekyla pavojus žmonių sveikatai dėl į geriamąjį vandenį išsiskiriančių medžiagų. Medžiagas į vandenį gali išskirti ne tik statybos produktai. Todėl statybos produktų reglamentas yra tik iš dalies tinkamas, o visos medžiagos turėtų būti tikrinamos ir reglamentuojamos. Tačiau patikrinta informacija apie medžiagas, išsiskiriančias į geriamąjį vandenį, pateikiama sistemoje, dėl kurios susitarė 4 valstybės narės (4 VN iniciatyva), kuria sukuriamas patikrintas ir nustatytas pagrindas diegti bendrą ES lygmens sistemą su geriamuoju vandeniu besiliečiančių medžiagų ir produktų tikrinimui ir vertinimui. Turėtų būti siekiama šiuos higienos reikalavimus ir kitus tiesioginius reikalavimus ateityje įtraukti į ES Geriamojo vandens direktyvą. 4 VN iniciatyvoje dalyvauja Vokietija, Prancūzija, Nyderlandai ir Jungtinė Karalystė. Taip pat žr. 13 ir 14 pakeitimus dėl 10 straipsnio 1 dalies c punkto.

6 pakeitimas

12 konstatuojamoji dalis

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl žmonėms vartoti skirto vandens kokybės (nauja redakcija)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<i>Direktyvos 98/83/EB nuostatomis dėl vandens ruošimo įrenginių ir medžiagų kokybės užtikrinimo nepavyko pašalinti kliūčių vidaus rinkai, susijusių su laisvu statybos produktų, kurie liečiasi su žmonėms vartoti skirtu vandeniu, judėjimu. Tebėra taikomos nacionalinės produktų tvirtinimo sistemos, kurių reikalavimai valstybėse narėse skiriasi. Dėl šios priežasties gamintojams sudėtinga ir brangu realizuoti savo produktus visoje Sąjungoje. Pašalinti technines kliūtis galima tik pagal Reglamentą (ES) Nr. 305/2011 nustatant darniąsias statybos produktų, kurie liečiasi su žmonėms vartoti skirtu vandeniu, technines specifikacijas. Pagal tą reglamentą galima kurti Europos standartus, kuriais būtų suderinami su žmonėms vartoti skirtu vandeniu besiliečiančių statybos produktų vertinimo metodai, ir nustatyti ribinius lygius ir klases, susijusius su esminių charakteristikų eksploatacinių savybių lygiu. Šiuo tikslu į 2017 m. standartizacijos darbo programą įtrauktas standartizacijos prašymas, kuriame konkrečiai prašoma pagal Reglamentą (ES) Nr. 305/2011 atlikti produktų ir medžiagų, kurie liečiasi su žmonėms vartoti skirtu vandeniu, higienos ir saugos standartizacijos darbą, ir šis standartas bus paskelbtas 2018 m. Šį darnųjį standartą paskelbus Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje bus užtikrinta, kad sprendimai dėl saugių statybos produktų, kurie liečiasi su žmonėms vartoti skirtu vandeniu, teikimo ir tiekimo rinkai būtų priimami racionaliai. Todėl nuostatos dėl įrenginių ir medžiagų, kurie liečiasi su žmonėms vartoti skirtu vandeniu, turėtų būti išbrauktos, iš dalies pakeistos nuostatomis dėl pastatų vidaus vandentiekio rizikos vertinimo ir papildytos atitinkamais pagal Reglamentą (ES) Nr. 305/2011 nustatytais darniaisiais standartais.</i>	

Paaiškinimas

Atsižvelgiant į tai, kad Reglamentu (ES) Nr. 305/2011 nenumatomas esminių higienos ir sveikatos reikalavimų, susijusių su produktų ir vertinimo standartais, suderinimas (I priedo 3 dalies e punktas), – o tai reiškia ir tai, kad nesuderinama į žmonėms vartoti skirtą vandenį išskiriamų medžiagų eksploatacinė informacija, – galima prieštarauti Reglamento (ES) Nr. 305/2011 taisyklių (taip pat žr. 10 straipsnio 1 dalies c punktą) taikymui siekiant išvengti pavojaus žmonių sveikatai. Ankstesnė iniciatyva suderinti standartus jau žlugo. Mes rekomenduojame sveikatos reikalavimus reglamentuoti ES Geriamojo vandens direktyvoje. Taip pat žr. 13 ir 14 pakeitimus dėl 10 straipsnio 1 dalies c punkto.

7 pakeitimas

15 konstatuojamoji dalis

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl žmonėms vartoti skirto vandens kokybės (nauja redakcija)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Tuo atveju, kai žmonėms vartoti skirto vandens kokybė neatitinka šioje direktyvoje nustatytų standartų, atitinkamos valstybės narės turėtų nedelsdamos ištirti priežastis ir užtikrinti, kad būtų kuo greičiau imtasi būtinų vandens kokybės atkuriamųjų veiksmų. Tais atvejais, kai tiekiamas vanduo kelia potencialų pavojų žmonių sveikatai, turėtų būti uždraustas tokio vandens tiekimas arba apribotas jo naudojimas. Be to, svarbu paaiškinti, kad nukrypimą nuo minimalių reikalavimų dėl mikrobiologinių ir cheminių parametrų verčių valstybės narės turėtų automatiškai laikyti potencialiu pavojumi žmonių sveikatai. Tais atvejais, kai būtina imtis žmonėms vartoti skirto vandens kokybės atkuriamųjų veiksmų, pagal Sutarties 191 straipsnio 2 dalį pirmiausia reikėtų imtis veiksmų, kuriais problema būtų šalinama ten, kur yra jos šaltinis.	Tuo atveju, kai žmonėms vartoti skirto vandens kokybė neatitinka šioje direktyvoje nustatytų standartų, atitinkamos valstybės narės turėtų nedelsdamos ištirti priežastis ir užtikrinti, kad būtų kuo greičiau imtasi būtinų vandens kokybės atkuriamųjų veiksmų. Tais atvejais, kai tiekiamas vanduo kelia potencialų pavojų žmonių sveikatai, turėtų būti uždraustas tokio vandens tiekimas arba apribotas jo naudojimas. Be to, svarbu paaiškinti, kad nukrypimą nuo minimalių reikalavimų dėl mikrobiologinių ir cheminių parametrų verčių valstybės narės atskirais atvejais galėtų laikyti potencialiu pavojumi žmonių sveikatai. Tais atvejais, kai būtina imtis žmonėms vartoti skirto vandens kokybės atkuriamųjų veiksmų, pagal Sutarties 191 straipsnio 2 dalį pirmiausia reikėtų imtis veiksmų, kuriais problema būtų šalinama ten, kur yra jos šaltinis.

Paaiškinimas

Nerekomenduojama parametrų verčių viršijimo automatiškai laikyti potencialiu pavojumi žmonių sveikatai. Kaip jau nurodyta ankstesniame 1 pakeitime, su sveikata susijęs PSO parametrų verčių įvertinimas grindžiamas prevenciniu požiūriu į sveikatą (taip pat žr. naują 16 konstatuojamąją dalį – Direktyvos 98/83/EB 9 straipsnio panaikinimą), o ne tiesioginiu potencialiu pavojumi, ką jau savime reikėtų laikyti prieštaravimu. Be to, tai apsunkintų bendravimą su vartotojais, didintų jų baimę ir mažintų pasitikėjimą. Ateityje tai gali tik paskatinti vandens buteliuose naudojimą. Tai prieštarautų pasiūlymo dėl direktyvos tikslui. Rekomenduojama atkurti panaikintą Direktyvos 98/83/EB 9 straipsnį „Nukrypti leidžiančios nuostatos“.

8 pakeitimas

2 straipsnio 3, 4, 5, 6 ir 9 dalys

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl žmonėms vartoti skirto vandens kokybės (nauja redakcija)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
3. vandens tiekėjas – subjektas, per dieną vidutiniškai tiekiantis ne mažiau kaip 10 m³ žmonėms vartoti skirto vandens; 4. smulkus vandens tiekėjas – mažiau nei 500 m³ vandens per dieną tiekiantis arba mažiau nei 5 000 žmonių vandeniu aprūpinantis vandens tiekėjas;	3. vandens tiekėjas – aiškiai apibrėžtas subjektas, per dieną vidutiniškai tiekiantis ne mažiau kaip 10 m³ žmonėms vartoti skirto vandens; 4. smulkus vandens tiekėjas – mažiau nei 500 m³ vandens per dieną tiekiantis arba mažiau nei 50 000 žmonių vandeniu aprūpinantis aiškiai apibrėžtas vandens tiekėjas;

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
5. stambus vandens tiekėjas – ne mažiau kaip 500 m³ vandens per dieną tiekiantis arba ne mažiau kaip 5 000 žmonių vandeniui aprūpinantis vandens tiekėjas; 6. labai stambus vandens tiekėjas – ne mažiau kaip 5 000 m³ vandens per dieną tiekiantis arba ne mažiau kaip 50 000 žmonių vandeniui aprūpinantis vandens tiekėjas; 7. prioritetinės patalpos – didelės patalpos, kuriomis naudojasi daug su vandeniu susijusių riziką galinčių patirti naudotojų, kaip antai ligoninės, sveikatos priežiūros įstaigos, pastatai, kuriuose teikiamos apgyvendinimo paslaugos, bausmių atlikimo įstaigos ir stovyklavietės, kaip yra pripažinusios valstybės narės; 8. pažeidžiamos ir marginalizuotos grupės – dėl diskriminacijos arba teisių, išteklių ar galimybių stokos nuo visuomenės atskirti žmonės, kuriems dažniau nei likusiai visuomenės daliai kyla įvairi galima rizika, susijusi su sveikata, sauga, išsilavinimo stoka, žalinga veikla ar kitais dalykais.	5. vidutinio dydžio vandens tiekėjas – ne mažiau kaip 500 m³ vandens per dieną tiekiantis arba ne mažiau kaip 50 000 ir ne daugiau kaip 500 000 žmonių vandeniui aprūpinantis aiškiai apibrėžtas vandens tiekėjas; 6. stambus vandens tiekėjas – ne mažiau kaip 1 250 m³ vandens per dieną tiekiantis arba ne mažiau kaip 500 000 ir ne daugiau kaip 1 500 000 žmonių vandeniui aprūpinantis aiškiai apibrėžtas vandens tiekėjas; 7. labai stambus vandens tiekėjas – ne mažiau kaip 5 000 m³ vandens per dieną tiekiantis arba ne mažiau kaip 1 500 000 žmonių vandeniui aprūpinantis aiškiai apibrėžtas vandens tiekėjas; 8. prioritetinės patalpos – didelės patalpos, kuriomis naudojasi daug su vandeniu susijusių riziką galinčių patirti naudotojų, kaip antai ligoninės, sveikatos priežiūros įstaigos, pastatai, kuriuose teikiamos apgyvendinimo paslaugos, bausmių atlikimo įstaigos ir stovyklavietės, kaip yra pripažinusios valstybės narės; 9. pažeidžiamos ir marginalizuotos grupės – dėl diskriminacijos arba teisių, išteklių ar galimybių stokos nuo visuomenės atskirti žmonės, kuriems dažniau nei likusiai visuomenės daliai kyla įvairi galima rizika, susijusi su sveikata, sauga, išsilavinimo stoka, žalinga veikla ar kitais dalykais. 10. individuali vandens tiekimo sistema, tiekianti per dieną vidutiniškai mažiau kaip 10 m³ vandens arba vandeniui aprūpinanti mažiau kaip 50 asmenų, jei vandens tiekimas nėra komercinės arba viešosios veiklos dalis.

Paaiškinimas

Reikia nustatyti tarpinę stambių vandens tiekėjų kategoriją, kurie vandeniui aprūpina nuo 500 000 iki 1 500 000 žmonių. 2 straipsnio 3–6 dalis rekomenduojama taikyti vandens tiekimo įmonėms, kurios yra iš esmės vientisos ir todėl gali būti laikomos aiškiai apibrėžtais subjektais. Čia nekalbama apie įvairiose vietose išsibarsčiusias neintegruotas tiekėjui priklausančias vandens tiekimo įmones. Kadangi 3 straipsnio 2 dalies b punkte apibrėžiami vandens tiekėjai, tiekiantys per dieną vidutiniškai mažiau kaip 10 m³ vandens arba vandeniui aprūpinantys mažiau kaip 50 asmenų, išsamumo tikslais rekomenduojama įtraukti šią apibrėžtį į 2 straipsnį.

9 pakeitimas

5 straipsnio 1 dalis

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl žmonėms vartoti skirto vandens kokybės (nauja redakcija)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Valstybės narės nustato I priede nurodytų žmonėms vartoti skirto vandens parametrų vertes, kurios negali būti mažiau griežtos nei tame priede nurodytos vertės.	Valstybės narės nustato I priede nurodytų žmonėms vartoti skirto vandens parametrų vertes, kurios negali būti mažiau griežtos nei tame priede nurodytos vertės. <i>I priedo C dalyje nurodytų indikatorinių parametrų vertės gali būti naudojamos kaip orientacinė nuoroda tik tam, kad būtų laikomasi 12 straipsnyje nustatytų įsipareigojimų.</i>

Paaiškinimas

Direktyvos 98/83/EB I priedo C dalyje nurodyti indikatoriniai parametrai šiame pasiūlyme dėl direktyvos išbraukiami, nes jie neteikia su sveikata susijusios informacijos. Tačiau kvapas ir skonis turėtų būti laikomi higienos reikalavimais vandens kokybei ir turi poveikio vandens gėrimo įpročiams.

10 pakeitimas

7 straipsnio 1 dalis

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl žmonėms vartoti skirto vandens kokybės (nauja redakcija)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Valstybės narės užtikrina, kad žmonėms vartoti skirto vandens tiekimui, ruošimui ir paskirstymui būtų taikomas rizika grindžiamas požiūris, kurį sudaro šie elementai:	Valstybės narės užtikrina, kad laikantis PSO geriamojo vandens kokybės gairių ir Europos standarto EN 15975-2 , žmonėms vartoti skirto vandens tiekimui, ruošimui ir paskirstymui būtų taikomas tinkamas, proporcingas ir vietos sąlygas atitinkantis rizika grindžiamas požiūris, kurį sudaro šie elementai:
a) vandens telkinių, naudojamų žmonėms vartoti skirtam vandeniui imti, pavojingumo vertinimas pagal 8 straipsnį;	a) vandens telkinių, naudojamų žmonėms vartoti skirtam vandeniui imti, pavojingumo vertinimas pagal 8 straipsnį;
b) tiekimo rizikos vertinimas, kurį pagal 9 straipsnį ir II priedo C dalį atlieka vandens tiekėjai vykdydami savo tiekiamo vandens kokybės monitoringą;	b) tiekimo rizikos vertinimas, kurį pagal 9 straipsnį ir II priedo C dalį atlieka vandens tiekėjai vykdydami savo tiekiamo vandens kokybės monitoringą;
c) pastatų vidaus vandentiekio rizikos vertinimas pagal 10 straipsnį.	c) pastatų vidaus vandentiekio rizikos vertinimas pagal 10 straipsnį.
	<i>Valstybės narės turi užtikrinti aiškų ir subalansuotą vandens tiekėjų atsakomybės už pavojingumo ir rizikos vertinimą paskirstymą, atsižvelgiant į nacionalines institucines ir teisės sistemas ir subsidiarumo principą.</i>

Paiškinimas

Siekiant užtikrinti pripažintomis tarptautinėmis procedūromis paremtą riziką grindžiamo požiūrio taikymą, būtina pateikti nuorodą į pagrindinius jo rengimo standartus, PSO gaires, įskaitant Vandens saugos planą ir standartą EN 15975-2 (*Geriamojo vandens tiekimo saugumas. Rizikos ir krizių valdymo gairės*).

Taikant riziką grindžiamą požiūrį turi būti laikomasi proporcingumo principo. Parametrai turėtų būti tinkami ir atitikti vietos sąlygas, atsižvelgiant į papildomas ekonomines ir technines išlaidas. Nėra įrodymų, kad siūlomas dažnumas ir parametų sąrašas užtikrins aukštesnį sveikatos apsaugos lygį.

Europos Komisija įveda riziką grindžiamą vandens baseinų, geriamojo vandens paruošimo ir paskirstymo, taip pat namo vidaus įrenginių analizę, palikdama vietos valstybėms narėms veikti savo nuožiūra. Atsakomybės pasidalijimą dar reikia patikslinti, ypač kai tai susiję su geriamojo vandens tiekimo bendrovių vaidmeniu.

11 pakeitimas

8 straipsnio 1 dalies d punkto iv papunktis

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl žmonėms vartoti skirto vandens kokybės (nauja redakcija)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
kitų svarbių teršalų, pavyzdžiui, mikroplastiko , arba konkrečiam upės baseinui būdingų teršalų, kuriuos valstybės narės nustato remdamosi pagal Direktyvos 2000/60/EB 5 straipsnį parengta žmogaus veiklos poveikio apžvalga ir pagal tos direktyvos II priedo 1.4 punktą surinkta informacija apie reikšmingą poveikį.	kitų svarbių teršalų, pavyzdžiui, mikroplastiko (dalelių, kurių sudėtyje yra daug polimerų ir kurių apimtis yra nuo 1 nm iki 5 mm) , arba konkrečiam upės baseinui būdingų teršalų, kuriuos valstybės narės nustato remdamosi pagal Direktyvos 2000/60/EB 5 straipsnį parengta žmogaus veiklos poveikio apžvalga ir pagal tos direktyvos II priedo 1.4 punktą surinkta informacija apie reikšmingą poveikį.

Paiškinimas

Mikroplastikas yra didesnis taršos šaltinis, kurį valstybės narės turėtų stebėti. Šiame pakeitime siūloma naudoti Švedijos aplinkos apsaugos agentūros apibrėžtį.

12 pakeitimas

8 straipsnis 4 punktas

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl žmonėms vartoti skirto vandens kokybės (nauja redakcija)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Tokiais atvejais, jei vandens tiekėjui leidžiama sumažinti monitoringo dažnumą, kaip nurodyta 2 dalies b punkte, valstybės narės į pavojingumo vertinimą įtrauktame vandens telkinyje toliau reguliariai vykdo šių parametų monitoringą.	Tokiais atvejais, jei vandens tiekėjui leidžiama sumažinti monitoringo dažnumą, kaip nurodyta 3 dalies b punkte, valstybės narės į pavojingumo vertinimą įtrauktame vandens telkinyje toliau reguliariai vykdo šių parametų monitoringą.

Paiškinimas

Nuoroda turi būti patikslinta – tai susiję su 3 dalies b punktu.

13 pakeitimas

10 straipsnio 1 dalies c punktas

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl žmonėms vartoti skirto vandens kokybės (nauja redakcija)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<i>tikrinama, ar su žmonėms vartoti skirtu vandeniu besiliečiantys statybos produktai pakankamai atitinka pagrindines charakteristikas, susijusias su Reglamento (ES) Nr. 305/2011 I priedo 3 punkto e papunktyje nurodytu statybos darbams taikomu esminiu reikalavimu.</i>	

Paiškinimas

Rekomenduojame išbraukti šią nuostatą, nes Reglamentu (ES) Nr. 305/2011 nenumatomas esminių higienos ir sveikatos reikalavimų, susijusių su produktų ir vertinimo standartais, suderinimas (I priedo 3 dalies e punktas), o tai reiškia ir tai, kad nesuderinama į žmonėms vartoti skirtą vandenį išskiriamų medžiagų eksploatacinė informacija, todėl negalima pagrįstai į ją daryti nuorodos siekiant išvengti pavojaus žmonių sveikatai. Taip pat žr. 5 ir 6 pakeitimus.

14 pakeitimas

10 straipsnio 2 dalies c punktas

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl žmonėms vartoti skirto vandens kokybės (nauja redakcija)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
<i>bendradarbiaudamos su vandens tiekėjais imasi kitų priemonių, pvz., tinkamų vandens kondicionavimo technologijų, kurios pakeistų vandens pobūdį arba savybes prieš jį tiekiant, kad būtų pašalinta arba sumažinta rizika, jog patiektas vanduo neatitiks nustatytų parametrų verčių;</i>	

Paiškinimas

Ši priemonė, su kurios pagalba vandens tiekėjai, prieš patiekdami vandenį į pastatų vidaus vandentiekį, jį pakeičia, kad šis atitiktų I priedo C dalyje nustatytas parametrų vertes, yra neįgyvendinama. Vietoj to, pastatų vidaus vandentiekiai techniniu ir medžiagų požiūriu turi būti taip suprojektuoti ir eksploatuojami, kad būtų laikomasi I priedo C dalyje nustatytų parametrų verčių.

15 pakeitimas

10 straipsnio 2 dalies d punktas

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl žmonėms vartoti skirto vandens kokybės (nauja redakcija)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
tinkamai informuoja ir konsultuoja vartotojus apie vandens vartojimo ir naudojimo sąlygas ir apie galimus veiksmus, padedančius išvengti rizikos pasikartojimo;	tinkamai informuoja ir konsultuoja vartotojus apie vandens vartojimo ir naudojimo sąlygas ir apie galimus veiksmus, padedančius išvengti neatitikties rizikos pasikartojimo;

Paaiškinimas

Patikslinimas, apie kokią riziką kalbama.

16 pakeitimas

12 straipsnio 3 dalis

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl žmonėms vartoti skirto vandens kokybės (nauja redakcija)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Neatsižvelgiant į tai, ar buvo nukrypta nuo parametrų verčių, valstybės narės užtikrina, kad būtų uždrausta tiekti bet kokią žmonėms vartoti skirtą vandenį, kuris kelia potencialų pavojų žmonių sveikatai, arba kad būtų apribotas jo vartojimas ir kad būtų imtasi visų kitų atkuriamųjų veiksmų, būtinų žmonių sveikatai apsaugoti.	Neatsižvelgiant į tai, ar buvo nukrypta nuo parametrų verčių, valstybės narės užtikrina, kad būtų uždrausta tiekti bet kokią žmonėms vartoti skirtą vandenį, kuris kelia potencialų pavojų žmonių sveikatai, arba kad būtų apribotas jo vartojimas ir kad būtų imtasi visų kitų atkuriamųjų veiksmų, būtinų žmonių sveikatai apsaugoti.
Valstybės narės visus nuokrypius nuo I priedo A ir B punktuose nustatytų parametrų verčių minimalių reikalavimų automatiškai laiko potencialiu pavojumi žmonių sveikatai.	

Paaiškinimas

Visus nuokrypius nuo nustatytų parametrų verčių minimalių reikalavimų, pavyzdžiui, vienintelę koliforminę bakteriją, drumstumą arba 10 % viršijamas cheminių parametrų vertes, automatiškai laikant potencialiu pavojumi žmonių sveikatai būtų įtvirtinamas perteklinis reglamentavimas. Pirma, su sveikata susijęs PSO parametrų verčių įvertinimas grindžiamas prevenciniu požiūriu į sveikatą (taip pat žr. naują 16 konstatuojamąją dalį, kuria panaikinamos Direktyvos 98/83/EB 9 straipsnio nukrypti leidžiančios nuostatos), o ne tiesioginiu potencialiu pavojumi. Taigi prieštaraujama PSO požiūriui. Antra, pavyzdžiui, koliforminės bakterijos ir drumstumas, gali būti užteršimo dekantavimo metu požymiai. Reikia atsižvelgti į tai, kad apie bet kokių nuokrypį nuo parametrų verčių turi būti informuojami vartotojai. Labai gali būti, kad tai didins jų neužtikrintumą, baimę ir nepasitikėjimą geriamojo vandens kokybe ir gali paskatinti vandens buteliuose vartojimą. Tai prieštarauja pagrindiniams šios direktyvos tikslams. Kartu reikia atsižvelgti ir į tai, kad konkrečiu atveju ne visada gali būti įmanoma imtis tiesioginių priemonių, pavyzdžiui, dėl techninių aplinkybių. (Žr. 17 pakeitimą, dėl Direktyvos 98/83/EB 9 straipsnio „Nukrypti leidžiančios nuostatos“ išbraukimo.)

17 pakeitimas

Po 12 straipsnio įrašyti naują straipsnį „Nukrypti leidžiančios nuostatos“

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl žmonėms vartoti skirto vandens kokybės (nauja redakcija)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	xx straipsnis – Nukrypti leidžiančios nuostatos (Direktyvos 98/83/EB 9 straipsnis) 1. Valstybės narės gali numatyti nukrypti leidžiančias nuostatas parametrų vertėms, nurodytoms I priedo B dalyje arba nustatytoms pagal 5 straipsnio 2 dalį, ir pačios nustatyti didžiausią jų vertę, jeigu tokia nukrypti leidžianti nuostata nekelia potencialaus pavojaus žmonių sveikatai ir jei tam tikroje teritorijoje žmonėms vartoti skirtas vanduo negali būti tiekiamas jokiais kitais priimtinais būdais. Nukrypti leidžiančios nuostatos taikomos kuo trumpesnę laiką, ne ilgiau kaip trejus metus, kuriems baigiantis atliekamas patikrinimas ir nustatoma, ar pasiekta pakankamos pažangos. Jei valstybė narė ketina taikyti antrą nukrypti leidžiančią nuostatą, ji perduoda Komisijai patikrinimo medžiagą ir nurodo savo sprendimo taikyti antrą nukrypti leidžiančią nuostatą motyvus. Antra nukrypti leidžianti nuostata netaikoma ilgiau kaip trejus metus. 2. Išskirtinėmis aplinkybėmis valstybė narė gali prašyti Komisijos leisti taikyti trečią nukrypti leidžiančią nuostatą ne ilgiau kaip trejus metus. Sprendimą dėl kiekvieno tokio prašymo Komisija priima per tris mėnesius. 3. Kiekvienoje nukrypti leidžiančioje nuostatoje, kuri taikoma remiantis šio straipsnio 1 arba 2 dalimi, nurodoma: a) nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo motyvai; b) konkretus parametras, atitinkami ankstesnės stebėsenos rezultatai ir pagal nukrypti leidžiančią nuostatą leistina didžiausia vertė; c) geografinė teritorija, kasdien tiekiamo vandens kiekis, gyventojų skaičius ir poveikio bet kuriai maisto gamybos įmonei tikimybė; d) tinkamas stebėsenos planas, numatantis, jei reikia, dažnesnę stebėseną; e) būtinų atkuriamųjų veiksmų plano santrauka, įskaitant darbų grafiką, išlaidų sąmatą ir patikrinimo nuostatas;

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	<i>f) būtina nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo trukmė.</i> <i>4. Jei kompetentingos institucijos mano, kad parametro vertės neatitikimas yra nereikšmingas, ir jei veiksmų, kurių buvo imtasi remiantis 12 straipsnio 2 dalimi, pakanka susidariusiai padėčiai ištaisyti per 30 dienų, nebūtina taikyti šio straipsnio 3 dalies reikalavimų.</i> <i>Tuo atveju kompetentingos institucijos arba kitos atitinkamos įstaigos nustato tik didžiausią leistiną tam tikrą parametro vertę ir laikotarpį, kuris reikalingas susidariusiai padėčiai ištaisyti.</i> <i>5. Jeigu per paskutiniuosius dvylika mėnesių vandens, tiekiamo iš tam tikros vandens tiekimo sistemos, bet kurios parametro vertės buvo nesilaikoma iš viso daugiau kaip 30 dienų, negalima daugiau taikyti šio straipsnio 4 dalies.</i> <i>6. Kiekviena valstybė narė, kuri pasinaudoja šiame straipsnyje numatytais nukrypti leidžiančiomis nuostatomis, užtikrina, kad gyventojai, kuriems turi įtakos kiekviena tokia nukrypti leidžianti nuostata, būtų greitai ir tinkamai informuojami apie tą nukrypti leidžiančią nuostatą ir jos taikymo sąlygas. Be to, valstybė narė prireikęs užtikrina, kad būtų konsultuojamos tam tikros gyventojų grupės, kurioms minėtos nukrypti leidžiančios nuostatos taikymas galėtų kelti ypatingą riziką.</i> <i>Minėti įsipareigojimai netaikomi šio straipsnio 4 dalyje aprašytomis aplinkybėmis, jei kompetentingos institucijos nusprendžia kitaip.</i> <i>7. Išskyrus nukrypti leidžiančias nuostatas, taikomas remiantis šio straipsnio 4 dalimi, valstybė narė per du mėnesius praneša Komisijai apie visas nukrypti leidžiančias nuostatas, taikomas kiekvienai individualiai vandens tiekimo sistemai, tiekiančiai per dieną vidutiniškai daugiau kaip 500 m³ vandens arba vandeniui aprūpinančiai daugiau kaip 5 000 asmenų, įskaitant šio straipsnio 3 dalyje nurodytą informaciją.</i> <i>8. Šis straipsnis netaikomas tam žmonėms vartoti skirtam vandeniui, kuris teikiamas prekybai buteliuose ar kitose talpose.</i>

Paiškinimas

Jei dėl nuokrypio nuo parametrų verčių nekyla potencialaus pavojaus žmonių sveikatai, rekomenduojama išsaugoti ankstesnes Direktyvos 98/83/EB 9 straipsniu nustatytas taisykles dėl nukrypti leidžiančių nuostatų. Ne kiekvienas nuokrypis kelia tiesioginį pavojų sveikatai, o su sveikata susijęs PSO parametrų verčių įvertinimas grindžiamas prevenciniu požiūriu į sveikatą (taip pat žr. naują 16 konstatuojamąją dalį, kuria panaikinamos Direktyvos 98/83/EB 9 straipsnio nukrypti leidžiančios nuostatos).

18 pakeitimas*13 straipsnis*

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl žmonėms vartoti skirtų vandens kokybės (nauja redakcija)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Aprūpinimas žmonėms vartoti skirtu vandeniu 1. Nepažeisdamos Direktyvos 2000/60/EB 9 straipsnio valstybės narės imasi visų būtinų priemonių siekdamos visiems gyventojams pagerinti prieigą prie žmonėms vartoti skirtų vandens ir savo teritorijoje skatina jį naudoti. Būtinų priemonės yra šios: a) nustatyti, kurie gyventojai neturi prieigos prie žmonėms vartoti skirtų vandens ir kodėl (pvz., nes priklauso pažeidžiamai ir marginalizuotai grupei), įvertinti galimybes gerinti prieigą tiems gyventojams ir informuoti juos apie galimybes prisijungti prie skirstomojo tinklo arba apie alternatyvias prieigas prie to vandens įgijimo priemonės; b) viešose erdvėse diegti ir prižiūrėti laisvos prieigos prie žmonėms vartoti skirtų vandens vidaus ir lauko įrangą; c) skatinti naudoti žmonėms vartoti skirtą vandenį tokio- mis priemonėmis: i) vykdant piliečių informavimo apie šio vandens kokybę kampanijas; ii) skatinant tiekti šį vandenį administraciniuose ir viešuose pastatuose; iii) skatinant nemokamai siūlyti šį vandenį restoranuose, valgyklose ir aprūpinimo maistu ir gėrimais paslaugų įstaigose.	Aprūpinimas žmonėms vartoti skirtu vandeniu 1. Nepažeisdamos Direktyvos 2000/60/EB 9 straipsnio valstybės narės imasi visų būtinų priemonių siekdamos visiems gyventojams pagerinti prieigą prie žmonėms vartoti skirtų vandens ir savo teritorijoje skatina jį naudoti. Atsižvelgiant į kaimo ir salų bendruomenių atokią geografinę padėtį, būtinų priemonės yra šios: a) nustatyti, kurie gyventojai neturi prieigos prie žmonėms vartoti skirtų vandens ir kodėl (pvz., nes priklauso pažeidžiamai ir marginalizuotai grupei), įvertinti galimybes gerinti prieigą tiems gyventojams ir informuoti juos apie galimybes prisijungti prie skirstomojo tinklo arba apie alternatyvias prieigas prie to vandens įgijimo priemonės; b) viešose erdvėse diegti ir prižiūrėti laisvos prieigos prie žmonėms vartoti skirtų vandens vidaus ir lauko įrangą, kartu numatant specialias priemones, leidžiančias išvengti švaistymo; c) skatinti naudoti žmonėms vartoti skirtą vandenį tokio- mis priemonėmis: i) vykdant piliečių informavimo apie šio vandens kokybę kampanijas; ii) skatinant tiekti šį vandenį administraciniuose ir viešuose pastatuose; iii) skatinant nemokamai siūlyti šį vandenį restoranuose, valgyklose ir aprūpinimo maistu ir gėrimais paslaugų įstaigose.

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
2. Remiantis pagal 1 dalies a punktą surinkta informacija valstybės narės įmisi visų būtinų priemonių siekdamas prieigą prie žmonėms vartoti skirto vandens užtikrinti pažeidžiamoms ir marginalizuotoms grupėms. Jei tos grupės neturi prieigos prie žmonėms vartoti skirto vandens, valstybės narės nedelsdamos jas informuoja apie jų naudojamo vandens kokybę ir apie visus veiksmus, kurių galima imtis siekiant apsaugoti žmonių sveikatą nuo neigiamo poveikio, susijusio su bet koku žmonėms vartoti skirtu vandens užterštumu.	2. Remiantis pagal 1 dalies a punktą surinkta informacija valstybės narės apsparsto visas būtinas priemones kartu su atitinkamomis valdžios institucijomis regionų ir vietos lygmeniu siekdamas prieigą prie žmonėms vartoti skirto vandens užtikrinti pažeidžiamoms ir marginalizuotoms grupėms. Labai svarbu užtikrinti, kad vietos valdžios institucijos galėtų daryti poveikį priemonėms, kuriomis siekiama užtikrinti prieigą prie vandens. Be to, turi būti leidžiama naudoti ir vandenį iš privačių vandens ėmimo vietų, jei jis buvo patikrintas ir atitinka kokybės reikalavimus. Jei tos grupės neturi prieigos prie žmonėms vartoti skirto vandens, valstybės narės nedelsdamos jas informuoja apie jų naudojamo vandens kokybę ir apie visus veiksmus, kurių galima imtis siekiant apsaugoti žmonių sveikatą nuo neigiamo poveikio, susijusio su bet koku žmonėms vartoti skirtu vandens užterštumu.

Paaiškinimas

Prieiga prie žmonėms vartoti skirto vandens yra svarbi visuotinės svarbos paslaugų dalis. Daugelyje valstybių narių vietos valdžios institucijos yra teisiškai įpareigos užtikrinti tinkamą gyventojų aprūpinimą geriamuoju vandeniu. Kilus klausimų dėl geriamojo vandens kokybės arba prieigos prie geriamojo vandens, valstybės narės turi turėti galimybę pačios įvertinti situaciją. Tačiau dalyvaujant vietos ir regionų valdžios institucijoms reikia išnagrinėti kai kurių iš šių institucijų daromas papildomas kliūtis ir jų poveikį ištekliams, siekiant užtikrinti teisingesnę prieigą prie vandens pažeidžiamoms gyventojų grupėms.

19 pakeitimas

I priedo B dalis – Cheminiai parametrai – Pesticidai – Pastabos

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl žmonėms vartoti skirto vandens kokybės (nauja redakcija)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Pesticidai – tai: — organiniai insekticidai, — organiniai herbicidai, — organiniai fungicidai, — organiniai nematocidai, — organiniai akaricidai, — organiniai algicidai, — organiniai rodenticidai, — organiniai slimicidai, — susiję produktai (<i>inter alia</i>, augimo reguliatoriai) bei jų atitinkami metabolitai apibrėžti Reglamento (EB) Nr. 1107/2009 3 straipsnio 32 punkte.	Pesticidai – tai: — organiniai insekticidai, — organiniai herbicidai, — organiniai fungicidai, — organiniai nematocidai, — organiniai akaricidai, — organiniai algicidai, — organiniai rodenticidai, — organiniai slimicidai, — susiję produktai (<i>inter alia</i>, augimo reguliatoriai) bei jų atitinkami metabolitai apibrėžti Reglamento (EB) Nr. 1107/2009 3 straipsnio 32 punkte.

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Ši parametro vertė taikoma kiekvienam atskiram pesticidui.	Ši parametro vertė taikoma kiekvienam atskiram pesticidui.

Paaiškinimas

Reglamento (EB) Nr. 1107/2009 reglamentuojami „atitinkami“ metabolitai ir 2018 m. vasario 1 d. pasiūlymo dėl ES Geriamojo vandens direktyvos priedo dokumente anglų kalba taip pat nurodoma „(...) and their relevant metabolites (...)“. Todėl siūloma dokumente vokiečių kalba atitinkamai pakeisti „relevant“ vertimą. [Pakeitimas dokumentui lietuvių kalba netaikomas.]

20 pakeitimas

Nauja I priedo C dalis

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl žmonėms vartoti skirto vandens kokybės (nauja redakcija)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
	D dalis. Indikatoriniai parametrai [Irašyti Direktyvos 98/83/EB I priedo C dalies lentelę]

Paaiškinimas

Direktyvos 98/83/EB I priedo C dalyje nurodyti indikatoriniai parametrai pasiūlyme dėl direktyvos išbraukiami, ne jie neteikia su sveikata susijusios informacijos. Tačiau kvapas ir skonis turėtų būti laikomi higienos reikalavimais vandens kokybei ir turi poveikio vandens gėrimo įpročiams. Kiti indikatoriniai parametrai yra susiję su techninėmis ir tvarkymo specifikacijomis, pavyzdžiui, geležis, manganas ir drumstumas reglamentuojami darant nuorodą į koroziją, o bendroji organinė anglis (BOA) ir pH – darant nuorodą į dezinfekcijos priemonių naudojimą. Rekomenduojama į I priedo D dalį lentelės pavidalu vėl įtraukti indikatorinius parametrus. Atitinkamai III priedo B dalies 1 lentelėje irgi reikėtų atsižvelgti į indikatorinius parametrus ją papildomai pakeičiant su nuoroda į analizės metodo veiksmingumo charakteristikas.

21 pakeitimas

Pasiūlymas iš dalies pakeisti Komisijos dokumentą COM(2017) 753 final 1 dalis

14 straipsnis

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl žmonėms vartoti skirto vandens kokybės (nauja redakcija)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Visuomenės informavimas	Visuomenės informavimas
1. Valstybės narės laikydamosi IV priedo užtikrina, kad visi asmenys, kuriems tiekiamas vanduo, internete galėtų susipažinti su reikiama naujausia informacija apie žmonėms vartoti skirtą vandenį.	1. Valstybės narės laikydamosi IV priedo užtikrina, kad visi asmenys, kuriems tiekiamas vanduo, internete galėtų susipažinti su reikiama naujausia informacija apie žmonėms vartoti skirtą vandenį.

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
2. Valstybės narės užtikrina, kad visi asmenys, kuriems tiekiamas vanduo, reguliariai bent kartą per metus tinkamiausia forma (pvz., sąskaitose faktūrose arba per išmaniąsias programėles) be atskiro prašymo gautų šią informaciją: a) informaciją apie tarifo, taikomo už vieną kubinį metrą žmonėms vartoti skirto vandens, išlaidų struktūrą, įskaitant kintamąsias ir pastoviąsias išlaidas, nurodant bent su šiais elementais susijusias išlaidas: i) priemonėmis, kurių vandens tiekėjai imasi pavojingumo vertinimo tikslais pagal 8 straipsnio 5 dalį; ii) žmonėms vartoti skirto vandens ruošimu ir skirstymu; iii) nuotekų rinkimu ir valymu; iv) priemonėmis, kurių imamasi pagal 13 straipsnį, jei jų imasi vandens tiekėjai; b) tiekiamo žmonėms vartoti skirto vandens litro ir kubinio metro kainą; c) namų ūkio suvartojamo vandens kiekį (bent už metus ar atsiskaitomąjį laikotarpį) ir metines vartojimo tendencijas; d) namų ūkio per metus suvartojamo vandens kiekio palyginimą su tos pačios kategorijos namų ūkių vidutiniškai suvartojamu vandens kiekiu; e) nuorodą į svetainę, kurioje pateikiama IV priede nustatyta informacija. Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriais nustato pagal pirmą pastraipą teiktinos informacijos formą ir teikimo sąlygas. Tie įgyvendinimo aktai priimami pagal 20 straipsnio 2 dalyje nurodytą nagrinėjimo procedūrą. 3. 1 ir 2 dalys taikomos nepažeidžiant direktyvų 2003/4/EB ir 2007/2/EB.	2. Valstybės narės užtikrina, kad visi asmenys, kuriems tiekiamas vanduo, reguliariai bent kartą per metus tinkamiausia forma (pvz., sąskaitose faktūrose arba per išmaniąsias programėles) be atskiro prašymo gautų šią informaciją: a) informaciją apie tarifo, taikomo už vieną kubinį metrą žmonėms vartoti skirto vandens, išlaidų struktūrą, įskaitant kintamąsias ir pastoviąsias išlaidas; b) tiekiamo žmonėms vartoti skirto vandens litro ir kubinio metro kainą; c) namų ūkio suvartojamo vandens kiekį (bent už metus ar atsiskaitomąjį laikotarpį) ir metines vartojimo tendencijas; d) namų ūkio per metus suvartojamo vandens kiekio palyginimą su tos pačios kategorijos namų ūkių vidutiniškai suvartojamu vandens kiekiu; e) nuorodą į svetainę, kurioje pateikiama IV priede nustatyta informacija. Komisija gali priimti įgyvendinimo aktus, kuriais nustato pagal pirmą pastraipą teiktinos informacijos formą ir teikimo sąlygas. Tie įgyvendinimo aktai priimami pagal 20 straipsnio 2 dalyje nurodytą nagrinėjimo procedūrą. 3. 1 ir 2 dalys taikomos nepažeidžiant direktyvų 2003/4/EB ir 2007/2/EB.

Paaiškinimas

14 straipsnio reikalavimai yra per aukšti. Namų ūkiams skirtoje informacijoje daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama žmonėms vartoti skirto vandens kokybei. Su geriamojo vandens kokybe nesusijusios informacijos (apie nuotekas, verslo paslaptimi laikomus vandens tvarkymo etapus ir pan.) nurodyti nereikėtų.

22 pakeitimasPasiūlymas iš dalies pakeisti Komisijos dokumentą COM(2017) 753 *final* 1 dalis

IV priedas

Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl žmonėms vartoti skirto vandens kokybės (nauja redakcija)

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
INFORMACIJA, KURI TURI BŪTI TEIKIAMA VISUOMENEI internete	INFORMACIJA, KURI TURI BŪTI TEIKIAMA VISUOMENEI internete
Internetu vartotojams patogiu ir pritaikytu būdu skelbiama tokia informacija:	Internetu vartotojams patogiu ir pritaikytu būdu skelbiama tokia informacija:
1) atitinkamo vandens tiekėjo identifikaciniai duomenys;	1) atitinkamo vandens tiekėjo identifikaciniai duomenys;
2) naujausi I priedo A ir B dalyse išvardytų parametru monitoringo rezultatai, įskaitant asmens, kuriam tiekiamas vanduo, interesų sritį atitinkančių bandinių ėmimo dažnumą ir vietas, kartu su parametru vertėmis, nustatytomis pagal 5 straipsnį. Monitoringo rezultatai turi būti ne senesni kaip:	2) naujausi I priedo A ir B dalyse išvardytų parametru monitoringo rezultatai, įskaitant asmens, kuriam tiekiamas vanduo, interesų sritį atitinkančių bandinių ėmimo dažnumą ir vietas, kartu su parametru vertėmis, nustatytomis pagal 5 straipsnį. Monitoringo rezultatai turi būti ne senesni kaip:
a) vieno mėnesio labai stambių tiekėjų atveju;	a) vieno mėnesio labai stambių tiekėjų atveju;
b) šešių mėnesių stambių tiekėjų atveju;	b) šešių mėnesių stambių tiekėjų atveju;
c) vienų metų smulkių vandens tiekėjų atveju;	c) vienų metų smulkių vandens tiekėjų atveju;
3) jei viršijamos pagal 5 straipsnį nustatytos parametru vertės, informacija apie potencialų pavojų žmonių sveikatai ir susijusios sveikatos bei vartojimo rekomendacijos arba internetinė nuoroda į tokią informaciją ir rekomendacijas;	3) jei viršijamos pagal 5 straipsnį nustatytos parametru vertės, informacija apie potencialų pavojų žmonių sveikatai ir susijusios sveikatos bei vartojimo rekomendacijos arba internetinė nuoroda į tokią informaciją ir rekomendacijas;
4) atitinkamo tiekimo rizikos vertinimo santrauka;	4) atitinkamo tiekimo rizikos vertinimo santrauka;
5) informacija apie šiuos indikatorinius parametrus ir su jais susijusias parametru vertes:	5) informacija apie šiuos indikatorinius parametrus ir su jais susijusias parametru vertes:
a) spalvą,	a) spalvą,
b) pH (vandenilio jonų koncentraciją),	b) pH (vandenilio jonų koncentraciją),

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
c) savitąjį elektros laidį, d) geležį, e) manganą, f) kvapą, g) skonį, h) kietumą, i) vandenyje ištirpusius mineralus, anijonus / katijonus: — boratą BO_3^-, — karbonatą CO_3^{2-}, — chloridą Cl^-, — fluoridą F^-, — vandenilio karbonatą HCO_3^-, — nitratą NO_3^-, — nitritą NO_2^-, — fosfatą PO_4^{3-}, — silikatą SiO_2, — sulfatą SO_4^{2-}, — sulfidą S_2^-, — aliuminį Al, — amonį NH_4^+, — kalcį Ca, — magnį Mg, — kalį K, — natrį Na.	c) savitąjį elektros laidį, d) geležį, e) manganą, f) kvapą, g) skonį, h) kietumą, i) vandenyje ištirpusius mineralus, anijonus / katijonus: — boratą BO_3^-, — karbonatą CO_3^{2-}, — chloridą Cl^-, — fluoridą F^-, — vandenilio karbonatą HCO_3^-, — nitratą NO_3^-, — nitritą NO_2^-, — fosfatą PO_4^{3-}, — silikatą SiO_2, — sulfatą SO_4^{2-}, — sulfidą S_2^-, — aliuminį Al, — amonį NH_4^+, — kalcį Ca, — magnį Mg, — kalį K, — natrį Na.
Šios parametrų vertės ir kiti nejonizuoti junginiai ir mikroelementai gali būti nurodomi drauge su pamatine verte ir (arba) paaiškinimu;	Šios parametrų vertės ir kiti nejonizuoti junginiai ir mikroelementai gali būti nurodomi drauge su pamatine verte ir (arba) paaiškinimu;
6) rekomendacijos vartotojams, įskaitant dėl vandens suvartojimo mažinimo;	6) rekomendacijos vartotojams, įskaitant dėl vandens suvartojimo mažinimo;
7) labai stambių vandens tiekėjų atveju – metinė informacija apie:	7) labai stambių vandens tiekėjų atveju – metinė informacija apie:
a) bendrą vandens sistemos veikimo efektyvumą, įskaitant nuotėkio lygį ir energijos suvartojimą vienam kubiniam tiekiamam vandens metrui;	a) informacija apie vandens tiekėjo vadybą ir valdymą, įskaitant valdybos sudėtį;

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
b) informacija apie vandens tiekėjo vadybą ir valdymą, įskaitant valdybos sudėtį; c) per metus tiekiamo vandens kiekis ir tendencijos; d) informacija apie vartotojams taikomo tarifo už kubinį vandens metrą išlaidų struktūrą, įskaitant kintamąsias ir pastoviąsias išlaidas, nurodant bent išlaidas, susijusias su energijos sunaudojimu vienam kubiniam metrui tiekiamo vandens, priemonėmis, kurių pagal 8 straipsnio 4 dalį ėmėsi vandens tiekėjas pavojaus vertinimo tikslais, žmonėms vartoti skirtą vandens ruošimu ir skirstymu, nuotekų rinkimu ir valymu, taip pat išlaidas, susijusias su priemonėmis, kurių imtasi taikant 13 straipsnį, jei jų ėmėsi vandens tiekėjai; e) investicijų suma, kurią vandens tiekėjas laiko būtina siekiant užtikrinti vandens paslaugų (įskaitant infrastruktūros priežiūrą) teikimo finansinį tvarumą, ir faktiškai gautų ar susigrąžintų investicijų suma; f) naudojami vandens ruošimo ir dezinfekcijos tipai; g) vartotojų skundų duomenų taip pat duomenų apie tai, ar problemos išspręstos laiku ir tinkamai, santrauka ir statistika; 8) pateikus prašymą – prieiga prie dešimties metų senumo 2 ir 3 punkte nurodytos informacijos duomenų.	b) per metus tiekiamo vandens kiekis ir tendencijos; c) informacija apie vartotojams taikomo tarifo už kubinį vandens metrą išlaidų struktūrą, įskaitant kintamąsias ir pastoviąsias išlaidas, nurodant bent išlaidas, susijusias su energijos sunaudojimu vienam kubiniam metrui tiekiamo vandens; d) investicijų suma, kurią vandens tiekėjas laiko būtina siekiant užtikrinti vandens paslaugų (įskaitant infrastruktūros priežiūrą) teikimo finansinį tvarumą, ir faktiškai gautų ar susigrąžintų investicijų suma; 8) pateikus prašymą – prieiga prie dešimties metų senumo 2 ir 3 punkte nurodytos informacijos duomenų.

Paaiškinimas

14 straipsnyje labai stambiams vandens tiekėjams nustatyti reikalavimai dėl prievolės teikti metinę informaciją vartotojams turi apimti duomenis, kurie, viena vertus, atspindėtų žmonėms vartoti skirtą vandens kokybės reikalavimus, ir, kita vertus, kuriais remiantis vartotojas būtų skaidriai informuojamas apie patiektą kiekį ir su tuo susijusią išlaidų struktūrą. Tai turi apimti ir informaciją apie išlaidas investicijoms, susijusias su vandens tiekimo paslaugos teikimu, nes nuo to taip pat priklauso kaina vartotojams. Platesnio masto informavimo prievolės nėra tiesiogiai susijusios su vandens tiekimo paslaugos teikimu vartotojui. Šiuo požiūriu reikėtų skirti deramą dėmesį kitiems duomenims, kurie susiję su ypatingos svarbos infrastruktūra viešajam saugumui užtikrinti. Informacija vartotojui apie vandens tiekimo paslaugas, kuri nėra tiesiogiai susijusi su tiekiamo vandens kokybe ir kiekiu bei tam būtina išlaidų struktūra, neturėtų būti teikiama. Duomenų apie nuotekų tvarkymą negalima prilyginti geriamojo vandens vartojimui, nes dėl to atitinkamai būtų teikiama klaidinga informacija ir vartotojui kiltų klausimų. Informacija, susijusi su ypatingos svarbos infrastruktūra plačiąja prasme ir bendruomenės gebėjimu veikti, neturėtų būti skelbiama viešai siekiant išvengti neigiamų pasekmių šiai infrastruktūrai.

II. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Bendrosios pastabos

1. palankiai vertina Europos Komisijos pasiūlymą parengti naują Tarybos direktyvos 98/83/EB dėl žmonėms vartoti skirto vandens kokybės redakciją, kad, atsižvelgiant į dabartinius mokslinius ir techninius duomenis, ES valstybių narių vartotojams būtų galima užtikrinti aukštos kokybės geriamąjį vandenį;
2. remia Komisijos tikslus apsaugoti geriamojo vandens kokybę nuo neigiamo poveikio žmonių sveikatai vykdant stebėseną ir užtikrinant minimalius reikalavimus, kurių turės būti laikomasi pagal šią direktyvą. Valstybių narių regionų ir vietos valdžios institucijoms tenka svarbus vaidmuo stebėsenos, prevencinių ir atkuriamųjų priemonių srityje pasiekiant ir pagal direktyvą užtikrinant vartotojams aukštą geriamojo vandens kokybę;
3. ypač palankiai vertina Komisijos pasiūlymus dėl Europos piliečių iniciatyvos „Teisė į vandenį“, kurios tikslas – užtikrinti visuotinę prieigą prie švaraus ir sveiko geriamojo vandens kaip būtinos viešosios paslaugos, numatant specialių priemonių, skirtų pagerinti pažeidžiamų ir marginalizuotų grupių prieigą prie jos;
4. laikosi nuomonės, kad siekiant užtikrinti tvarų žmonėms vartoti skirtą vandens tiekimą, būtina nustatyti būtiniausius reikalavimus pagrindiniams ir prevenciniams žmonėms vartoti skirtą vandens su sveikata susijusiems minimaliems kokybės standartams ir parametrų vertėms, nes jie apibrėžia minimalius tikslus aplinkos kokybės standartams, kurie reikalingi pagal „teršėjas moka“ ir atsargumo principus. Vartotojų atžvilgiu priemonės, kuriomis pirmenybė teikiama švaraus paviršinio ir požeminio vandens tiekimui pagal Europos Sąjungos aplinkos politikos tikslus (SESV 191 straipsnio 2 dalis), ypač pagal galiojančią Vandens pagrindų direktyvą, yra pirmasis esminis etapas, kuris prireikus turi būti papildytas baigiamojo etapo priemonėmis;
5. palankiai vertina tai, kad geriamojo vandens išteklių kokybė glaudžiai siejama su Vandens pagrindų direktyvos reikalavimais, ypač su jos 7 straipsniu. Šiuo atžvilgiu labai svarbus valstybių narių regionų ir vietos valdžios institucijų bendradarbiavimas su vandens tiekimo įmonėmis ir jį reikėtų remti, siekiant atpažinti dėl geriamojo vandens išteklių naudojimo kylančias grėsmes, užkirsti joms kelią šalinant jų priežastis ir priimant kovos su jomis priemones. Tai vertinama palankiai, atsižvelgiant į tikslą užtikrinti atsargumu grindžiamą ir tvarų aukštos kokybės geriamojo vandens tiekimą vartotojams. Europos Komisija įveda rizika grindžiamą vandens baseinų, geriamojo vandens ruošimo ir paskirstymo, taip pat namo vidaus įrenginių analizę, palikdama vietos valstybėms narėms konkrečiau apibrėžti šią sritį. Atsakomybės pasidalijimą dar reikia patikslinti, ypač kai tai susiję su geriamojo vandens tiekimo bendrovių vaidmeniu. Tai, pageidautina, vyktų valstybių narių lygmeniu, kad būtų galima tinkamai atsižvelgti į nacionalinės teisės sistemas ir subsidiarumo principą;
6. pritaria Europos Komisijos nuomonei, kad aukštai geriamojo vandens kokybei užtikrinti taikomas rizika grindžiamas požiūris siekiant išvengti neigiamo poveikio turi būti apibrėžtas išsamiau ir veiksmingiau palyginti su Geriamojo vandens direktyva 98/83/EB. Pagrįstai laikoma, kad pagrindiniai vandens tiekimo principai yra PSO koncepcija dėl vandens saugos plano, Europos standarto EN 15975-2 dėl vandens telkinių pavojingumo vertinimo bendrieji principai, tiekimo rizikos vertinimas, kurį atlieka vandens tiekėjai, bei pastatų vidaus vandentiekio rizikos vertinimas. Rizikos vertinimas ir rizikos valdymas gali padidinti vandens tiekimo veiksmingumą atsižvelgiant į vietos ir regionų sąlygas ir taip užtikrinti aukštos kokybės geriamąjį vandenį vartotojams. Valstybės narės, visų pirma regionų ir vietos valdžios institucijos, privalo užtikrinti geriamojo vandens kokybę vartotojams; Rizika grindžiamas požiūris turi atitikti nacionalines aplinkybes;
7. pripažįsta, kad aukšti aplinkos apsaugos standartai ir darni žemėtvarka turi lemiamos reikšmės vandens aplinkai ir geriamojo vandens kokybei. Šiuo atžvilgiu visi valdžios lygmenys turėtų ir toliau remti veiklą, susijusią su užterštos žemės dezinfekavimu ir kova su pasklidusiais teršalais, ypač žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose;

8. būtina sukurti reguliavimo sistemą, nustatančią sveikatos ir higienos kriterijus, kuriais remiantis galima būtų patikrinti visų medžiagų ir cheminių medžiagų, kurios liečiasi su geriamuoju vandeniu, pvz., skirstomojo tinklo vamzdžių arba aktyvintosios anglies valymo įrenginiuose, kokybę. Kadangi nėra europinės sistemos, reikalavimai kiekvienoje valstybėje narėje skiriasi. Pasiūlyme dėl direktyvos nėra sprendimo, kaip pašalinti šį reguliavimo sistemų derėjimo trūkumą. Komiteto nuomone, svarbu, kad į Geriamojo vandens direktyvą būtų įtraukta bandymų sistema, siekiant užtikrinti produktų ir medžiagų, kurie liečiasi su geriamuoju vandeniu, kokybę, kad būtų užtikrinta geriamo vandens kokybės apsauga;

9. pabrėžia, kad labai svarbu atlikti tyrimus ir teikti informaciją apie pažangą ir laimėjimus, susijusius su pavojingumo ir rizikos vertinimais bei principo „teršėjas moka“ priemonių taikymu. Visos parengtos ataskaitos apie geriamąjį vandenį ir vartotojams skirta informacija turi būti tikslinė ir veiksminga ir ataskaitų teikimo pareigos pritaikymas prie naujų Europos Komisijos planuojamos rengti direktyvos reikalavimų turi tai atspindėti. Reikia aiškiai pabrėžti, kad pagal direktyvos reikalavimus visas žmonėms vartoti skirtas vanduo turi atitikti žmonėms vartoti skirtam vandeniui taikomas būtiniausias geriamojo vandens kokybės standartus, taigi pagal direktyvą pateikiama informacija neturėtų skatinti vandens tiekėjų konkurencijos, nes daugeliu atveju vartotojai neturi galimybės rinktis iš įvairių tiekėjų. Vanduo kaip bendras turtas negali skatinti konkurencijos;

10. Komisija siūlo į informacijos teikimą vartotojams įtraukti dalykus, kurie nesusiję su geriamojo vandens kokybe, pavyzdžiui, tarifus, nuotėkio nuostolius ir organizaciją. Komiteto nuomone, tai nesusiję su Geriamojo vandens direktyva, kurioje daugiausia dėmesio skiriama vandens kokybei ir visuomenės sveikatos apsaugai. Valstybės narės turi turėti galimybę pačios pateikti informaciją kitais klausimais. Informacija apie geriamojo vandens kokybę turi būti dalijamasi, kaip vyksta dabar, geriamojo vandens tiekimo bendrovių interneto svetainėse siekiant užtikrinti, kad ji būtų atnaujinama ir tinkama konkrečioms pristatymo vietoms. Taigi vartotojams teikiama informacija pirmiausia turėtų būti apie vandens kokybę ir visuomenės sveikatos apsaugą;

11. susirūpinęs atkreipia dėmesį į tai, kad neseniai atlikus tyrimą ⁽¹⁾ paaiškėjo, jog daugiau kaip 70 % Europos ir daugiau nei 80 % pasaulio mastu vandentiekio vandens mėginių rasta mikroplastiko dalelių, ir pritaria raginimui Europos Komisijai uždrausti mikroplastiką, kurio specialiai dedama į produktus ir kuriam esama tinkamų alternatyvų ⁽²⁾;

12. palaiko Europos Komisijos tikslą visiems Europos gyventojams pagerinti prieigą prie žmonėms vartoti skirto vandens ir įpareigoti valstybes nares jį įgyvendinti. Prieiga prie žmonėms vartoti skirto vandens yra esminė visuotinės svarbos paslaugų dalis. Konkurencija vandentiekio tinkle neįmanoma ne tik dėl mokslinių ir techninių priežasčių, tokiai konkurencijai kelių užkerta ir etinės priežastys;

13. kadangi iš esmės numatoma valstybes nares įpareigoti imtis veiksmų užtikrinti laisvą prieigą prie geriamojo vandens ir skatinti jį vartoti bei sudaryti galimybę jį vartoti visose viešose vietose bei užtikrinti pažeidžiamų ir marginalizuotų grupių prieigą prie geriamojo vandens, tam tikrais atvejais ar tam tikrose šalyse gali kilti klausimas dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų, nes šie tikslai jau pasiekti nacionaliniu ir (arba) regionų ir (arba) vietos lygmeniu ir yra pakankamai reglamentuojami. Be to, kyla klausimas, koku mastu ES lygmeniu reikia imtis papildomų veiksmų ir kaip šiuos tikslus būtų galima geriau įgyvendinti ES lygmeniu;

Konkrečios pastabos

14. atkreipia dėmesį į tai, kad šios nuostatos nėra taikomos vandens tiekėjams, per dieną tiekiantiems mažiau kaip 10 kubinių metrų vandens arba vandeniu aprūpinantiems mažiau kaip 50 asmenų, jei vandens tiekimas nėra komercinės arba viešosios veiklos dalis. Mes turime raginti užtikrinti, kad tokių tiekėjų aprūpinami vartotojai gautų tokios pat kokybės geriamąjį vandenį ir jiems būtų užtikrintas toks pat sveikatos apsaugos lygis, kaip nustatyta šioje direktyvoje. Siekiant išvengti mažesnio sveikatos apsaugos lygio, Komisija raginama proporcingai reglamentuoti ir šiuos tiekėjus ir taikyti šios direktyvos išimtis toms valstybėms narėms, kuriose nesitinkama ribinių verčių viršijimo;

⁽¹⁾ Orb medijų ataskaita, paremta Minesotos universiteto ir Niujorko valstybinio universiteto tyrimu, 2018 m. kovo mėn.

⁽²⁾ Pakartojamas Europos Parlamento raginimas, išsakytas ENVE 2018 m. kovo 27 d. pranešimo projekte (2018/2035 (INI)).

15. ragina užtikrinti, kad mažiau nei 500 kubinių metrų per dieną tiekiantiems tiekėjams taikomi ataskaitų teikimo reikalavimai ir stebėsenos dažnumas būtų proporcingi ir veiksmingi. Valstybėms narėms turėtų būti suteikta galimybė nustatyti nuo taisyklių nukrypti leidžiančias nuostatas, kai nesitikima ribinių verčių viršijimo;

16. pasisako už tai, kad 2 straipsnyje būtų apibrėžti ir išvardyti visi tiekėjai atsižvelgiant į jų dydį, kuriems taikomos šios direktyvos nuostatos;

17. laikosi nuomonės, kad PSO geriamojo vandens kokybės gairės turėtų būti laikomos bendru pagrindu vertinant su poveikiu sveikatai susijusias parametrų vertes. Parametrų vertės grindžiamos turimais moksliniais duomenimis ir išvadomis, atitinka atsargumo principą ir užtikrina aukštą sveikatos apsaugos lygį, garantuojant saugų žmonėms vartoti skirto vandens vartojimą visą gyvenimą;

18. atkreipia dėmesį į tai, kad Komisijos pasiūlyme nėra sąvokos „lyginamosios vertės, grindžiamos atsargumo principu“ apibrėžties. Nėra įtikinamo vertinimo, susijusio su PSO geriamojo vandens kokybės gairėmis, o tai gali sukelti neaiškumų vartotojams dėl geriamojo vandens kokybės ir turėti neigiamo poveikio vartotojų pritarimui;

19. kritiškai vertina tai, kad pasiūlymu dėl direktyvos nustatomos mažesnės nei PSO rekomenduojamos parametrų vertės. Tai prieštarauja požiūriui, kuriuo vadovaujamasi nustatant kitus reglamentuojamus parametrus, kurie grindžiami PSO gairėmis. Tai trikdo vartotojus, galėtų didinti jų nerimą, ne tik dėl būtiniausio sveikatos apsaugos lygio, bet ir dėl to, kokia atitinkamos medžiagos svarba sveikatai. Šiuos du aspektus kol kas sunku visapusiškai išaiškinti vartotojui. Prarastas vartotojų pasitikėjimas ateityje gali tik paskatinti vandens buteliuose vartojimą. Tai prieštarautų pasiūlymo dėl direktyvos tikslui;

20. pabrėžia, kad didėja susirūpinimas dėl galbūt žalingo mikroplastiko poveikio žmonėms vartoti skirtame vandenyje; nors reikia toliau tęsti tyrimus siekiant nustatyti, kokią tiksliai poveikį daro šios medžiagos, taip pat parengti patikimus ir veiksmingus matavimo metodus, RK mano, kad svarbu valstybėms narėms ir vandens tiekėjams suteikti galimybę vykdyti kiek įmanoma tikslesnę mikroplastiko stebėseną, ir ragina Europos Komisiją paremti atitinkamą tyrimo veiklą;

21. nepitaria požiūriui, kad, vadovaujantis 12 straipsnio 3 dalimi, bet koks nuokrypis nuo parametrų verčių automatiškai laikomas potencialiu pavojumi žmonių sveikatai. Pavojų sveikatai turėtų apibrėžti nuokrypio mastas kiekvienu konkrečiu atveju: kalbant apie proporcingumo principą, prevencinis PSO požiūris, kuriame atsižvelgiama į leidžiamo užterštumo lygį, užtikrina, kad tais atvejais, kai nukrypstama nuo parametrų verčių, geriamasis vanduo be pavojaus sveikatai būtų tiekiamas ribotą laiką. Atsargumo principas yra svarbus Direktyvos 98/83/EB aspektas ir ateityje įsigaliojus naujai direktyvai jis nebebus taikomas. Praktiškai, tais atvejais, kai viršijama kuri nors parametrų vertė, geriamojo vandens tiekėjai dažnai netgi neturi galimybių imtis tokių priemonių, kurios iš karto būtų veiksmingos, arba iš karto pasiūlyti alternatyvų tiekimą. Tokiu atveju vartotojai gali neigiamai įvertinti vandens kokybę, o dėl pasitikėjimo praradimo gali padidėti vandens buteliuose vartojimas. Tai prieštarautų pasiūlymo dėl direktyvos tikslui. Todėl Europos Komisijos prašoma vėl įtraukti išbrauktą Direktyvos 98/83/EB 9 straipsnį („Nukrypti leidžiančios nuostatos“);

22. atsižvelgiant į tai, kad Europos ir nacionaliniu lygmeniu nėra duomenų apie asbesto viešosiose erdvėse esančiame geriamajame vandenyje stebėseną, I priede pateiktus indikatorinius parametrus reikia pritaikyti pagal prevencinės sveikatos apsaugos reikalavimus, nes ten nustatyti konkrečių įrenginių ir techniniai parametrai ir parametrų vertės, užkertančios kelią galimam asbesto pluošto išskyrimui dėl vandens sukeltos korozijos. Taip pat reikia numatyti paskatas, skirtas keisti asbestcementinius nuotekų vamzdynus kitomis tinkamomis medžiagomis, atsižvelgiant į pavojų kilus nuošliaužoms dėl žemės drebėjimo ar kitu atveju;

23. nepitaria Komisijos pasiūlymui išbraukti I priede išvardytus indikatorinius parametrus ir ragina Direktyvos 98/83/EB I priedo C dalyje išvardytus indikatorinius parametrus vėl įrašyti į pasiūlymo dėl direktyvos I priedą. Indikatoriniai parametrai geriamajam vandeniui nustato higienos reikalavimus, susijusius su kvapu, skoniu ir tvarkymo procesais. Kurio nors indikatorinio parametro nesilaikymas daro poveikį vandens kokybei ir vartotojų pritarimui, o tai savo ruožtu gali paskatinti vandens buteliuose vartojimą. Tai prieštarautų pasiūlymo dėl direktyvos tikslui;

24. nepitaria Europos Komisijos pasiūlymui ateityje medžiagas, kurios liečiasi su žmonėms vartoti skirtu vandeniu, reglamentuoti Statybos produktų reglamentu (ES) Nr. 305/2011. Medžiagas į vandenį gali išskirti ne tik statybos produktai. Tai prastina geriamojo vandens kokybę ir kelia grėsmę aukštam vartotojų sveikatos apsaugos lygiui. Reglamente (ES) Nr. 305/2011 iki šiol nėra suderinti esminiai higienos ir sveikatos reikalavimai su geriamuoju vandeniu besiliečiančioms medžiagoms ir produktams (I priedo 3 dalies e punktas). Iki šiol nėra nurodyta suderintų standartų, nustatančių su sveikatos reikalavimais susijusius patikros kriterijus ir eksploatacines savybes, o patys gamintojai negali parengti ir pateikti įrodymais pagrįstų eksploatacinių savybių deklaracijų. Be to, CE ženklu pažymėtų arba į rinką pateiktų statybos produktų atveju negalima nustatyti, ar eksploatacinių savybių deklaracija (pvz., dėl mechaninio atsparumo) reiškia ir tai, kad dėl į geriamąjį vandenį išsiskiriančių medžiagų nekyla pavojus žmonių sveikatai;

25. pritaria tam, kad pagal Geriamojo vandens direktyvą visos su geriamuoju vandeniu besiliečiančios medžiagos ir produktai būtų tikrinami ir reglamentuojami remiantis mažinimo ir atsargumo principais. Taip bus užtikrinta, kad nesumažėtų su geriamojo vandens kokybe susijęs sveikatos apsaugos lygis. Patikrinta informacija apie medžiagas, išsiskiriančias į geriamąjį vandenį, pateikiama sistemoje, dėl kurios susitarė 4 valstybės narės (4 VN iniciatyva), kuria sukuriamas patikrintas ir nustatytas pagrindas diegti bendrą ES lygmens sistemą su geriamuoju vandeniu besiliečiančių medžiagų ir produktų tikrinimui ir vertinimui.

Briuselis, 2018 m. gegužės 16 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Karl-Heinz LAMBERTZ

Europos regionų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių

(2018/C 361/09)

Pranešėjas: Mauro D'ATTIS (IT/PPE), Rokaforitos savivaldybės tarybos narys (Mesina)

Pamatinis dokumentas: Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių

COM (2017) 660 final

I. SIŪLOMI PAKEITIMAI

1 pakeitimas

3 konstatuojamoji dalis

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
šia direktyva siekiama šalinti likusias gamtinių dujų vidaus rinkos sukūrimo kliūtis, kylančias dėl to, kad Sąjungos rinkos taisyklės netaikomos dujotiekiams į trečiąsias šalis ir iš jų. Šia direktyva įvedamais daliniais pakeitimais bus užtikrinta, kad dvi ar daugiau valstybių narių jungiantiems dujotiekiams taikomos taisyklės taip pat būtų taikomos Sąjungoje esantiems dujotiekiams į trečiąsias šalis ir iš jų. Taip bus užtikrintas teisinės sistemos nuoseklumas Sąjungoje kartu išvengiant konkurencijos iškraipymo Sąjungos energijos vidaus rinkoje. Tai taip pat padidins skaidrumą ir rinkos dalyviams, visų pirma į dujų infrastruktūrą investuojantiems investuotojams ir tinklo naudotojams, suteiks teisinio tikrumo dėl taikomo teisinio režimo.	šia direktyva siekiama šalinti likusias galimas gamtinių dujų vidaus rinkos sukūrimo kliūtis, kylančias dėl to, kad Sąjungos rinkos taisyklės netaikomos dujotiekiams į trečiąsias šalis ir iš jų. Šia direktyva įvedamais daliniais pakeitimais bus užtikrinta, kad dvi ar daugiau valstybių narių jungiantiems dujotiekiams taikomos taisyklės taip pat būtų taikomos Sąjungoje, įskaitant valstybių narių teritorinius vandenis ir išskirtines ekonomines zonas, esantiems dujotiekiams į trečiąsias šalis ir iš jų. Taip bus užtikrintas teisinės sistemos nuoseklumas Sąjungoje kartu išvengiant konkurencijos iškraipymo Sąjungos energijos vidaus rinkoje. Tai taip pat padidins skaidrumą ir rinkos dalyviams, visų pirma į dujų infrastruktūrą investuojantiems investuotojams ir tinklo naudotojams, suteiks teisinio tikrumo dėl taikomo teisinio režimo.

Paaiškinimas

Regionų komitetas mano, kad remiantis būtinumo, proporcingumo ir subsidarumo principais ir atsižvelgiant į bendrą ES dujų tiekimo saugumo tikslą, Trečiosios direktyvos nuostatų išplėtimas neturėtų apimti tik tų atvejų, kai tai iš tiesų yra laikoma būtina.

2 pakeitimas**4 konstatuojamoji dalis**

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
siekiant atsižvelgti į tai, kad anksčiau nebuvo konkrečių Sąjungos taisyklių, taikomų dujotiekiams į trečiąsias šalis ir iš jų, valstybės narės turėtų turėti teisę leisti nukrypti nuo tam tikrų Direktyvos 2009/73/EB nuostatų tokiems dujotiekiams, kurie buvo užbaigti šios direktyvos įsigaliojimo dieną. Atitinkama atskyrimo modelių, išskyrus nuosavybės atskyrimo modelius, taikymo data turėtų būti pritaikyta dujotiekiams į trečiąsias šalis ir iš jų.	Siekiant atsižvelgti į tai, kad anksčiau nebuvo konkrečių Sąjungos taisyklių, taikomų dujotiekiams į trečiąsias šalis ir iš jų, valstybės narės turėtų turėti teisę leisti nukrypti nuo tam tikrų Direktyvos 2009/73/EB nuostatų tokiems dujotiekiams, kurie buvo užbaigti šios direktyvos įsigaliojimo dieną. Visas tokias leidžiančias nukrypti nuostatas tvirtina Komisija. Atitinkama atskyrimo modelių, išskyrus nuosavybės atskyrimo modelius, taikymo data turėtų būti pritaikyta dujotiekiams į trečiąsias šalis ir iš jų.

Paaiškinimas

Savaime suprantama.

3 pakeitimas**1 straipsnis****1 punktas**

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
1) 2 straipsnio 17 punktas pakeičiamas taip: „17) jungiamasis vamzdynas – perdavimo vamzdynas, kuris kerta sieną tarp valstybių narių arba tarp valstybių narių ir trečiųjų šalių iki Sąjungos jurisdikcijos sienos;“	1) 2 straipsnio 17 punktas pakeičiamas taip: „17) jungiamasis vamzdynas – perdavimo vamzdynas, kuris kerta sieną tarp valstybių narių arba – tik tais atvejais, kai visos egzistuojančios infrastruktūros, jungiančios Europos Sąjungą ir trečiąją šalį, kurioje prasideda atitinkama infrastruktūra (užbaigta kurti po šios direktyvos priėmimo datos), kaip patvirtinta Agentūros, nuolatiniai techniniai paros pajėgumai jau viršija (arba kartu su nauja infrastruktūra viršys) 40 % infrastruktūros, jungiančios Europos Sąjungą ar atitinkamą rizikos grupę, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2017/1938 I priede, su trečiąją šalimi, kaip patvirtinta Agentūros, bendro nuolatinio techninio paros pajėgumo (įskaitant Europos Sąjungos SGD terminalus) – tarp valstybių narių ir trečiosios šalies;“

Paaiškinimas

Atsižvelgiant į 3 konstatuojamąją dalį. Komisijos praktikoje, kurią patvirtina ir ES teismai, paprastai taikoma 40 % riba, kai galima daryti prielaidą dėl dominuojančios padėties (šią prielaidą galima paneigti). Be to, toks požiūris geriau atitinka SESV 194 straipsnio, 2 dalies 2 punktą ir SESV 3 straipsnio 2 punktą dėl įvairių Europos Komisijos ir valstybių narių įgaliojimų energetikos srityje ir subsidiarumo principą. Reglamento (ES) 2017/1938 I priede apibrėžtos rizikos grupės išlieka ES dujų tiekimo sistemos saugumo pagrindu, nes jos nustatomos siekiant spręsti didelio masto tarpvalstybinės rizikos problemas. Projektas „Nord Stream“ gali daryti poveikį visų pirma dviem rizikos grupėms (Ukraina ir Baltarusija).

4 pakeitimas

1 straipsnis

4 punktas

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
4) 36 straipsnis iš dalies keičiamas taip: a) 3 dalis papildoma antru sakiniu: „Jeigu atitinkama infrastruktūra priklauso valstybės narės ir vienos (ar daugiau) trečiosios (-ųjų) šalies (-ių) jurisdikcijai, nacionalinė reguliavimo institucija prieš priimdama sprendimą konsultuojasi su atitinkamomis trečiųjų šalių institucijomis.“; b) 4 dalies antroje pastraipoje pridedamas antras sakiny: „Jeigu atitinkama infrastruktūra taip pat priklauso vienos ar daugiau trečiųjų šalių jurisdikcijai, valstybių narių nacionalinės reguliavimo institucijos prieš priimdamos sprendimą konsultuojasi su atitinkamomis trečiųjų šalių institucijomis siekdamos užtikrinti, kad atitinkamai infrastruktūrai šios direktyvos nuostatos būtų nuosekliai taikomos iki Sąjungos jurisdikcijos sienos.“;	4) 36 straipsnis iš dalies keičiamas taip: a) 1 dalies a punktas pakeičiamas taip: „a) investicija turi skatinti dujų tiekimo konkurenciją ir gerinti tiekimo saugumą, atsižvelgiant į infrastruktūros į trečiąsias šalis ir iš jų atvejį, taip pat į atitinkamų pasiūlymų struktūrą ir į prieigą prie šių eksporto ir (arba) importo dujotiekių trečiosiose šalyse;“; b) 3 dalis papildoma antru sakiniu: „Jeigu atitinkama infrastruktūra priklauso valstybės narės ir vienos (ar daugiau) trečiosios (-ųjų) šalies (-ių) jurisdikcijai, nacionalinė reguliavimo institucija prieš priimdama sprendimą konsultuojasi su atitinkamomis trečiųjų šalių institucijomis.“; c) 4 dalies antroje pastraipoje pridedamas antras sakiny: „Jeigu atitinkama infrastruktūra taip pat priklauso vienos ar daugiau trečiųjų šalių jurisdikcijai, valstybių narių nacionalinės reguliavimo institucijos prieš priimdamos sprendimą konsultuojasi su atitinkamomis trečiųjų šalių institucijomis siekdamos užtikrinti, kad atitinkamai infrastruktūrai šios direktyvos nuostatos būtų nuosekliai taikomos iki Sąjungos jurisdikcijos sienos.“;

Paaškinimas

Šiuo pakeitimu siekiama sudaryti sąlygas geresniam ir išsamesniam svarstymui vertinant galimybę taikyti leidžiančią nukrypti nuostatą, tai pat vertinant kai kuriuos svarbius kitos šalies veiksnius (biržos prekes ir pajėgumus), kurie svarbūs užtikrinant importo ir (arba) eksporto infrastruktūros kontrolę vadovaujantis 36 straipsniu, t. y. esant dominuojančiai padėčiai tiekimo ir (arba) transporto srityje.

5 pakeitimas**1 straipsnis****7 dalis**

Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
7) 49 straipsnis papildomas 9 dalimi: „Kalbant apie dujotiekius į trečiąsias šalis ir iš jų, užbaigtus iki [LB: šios direktyvos įsigaliojimo data], valstybės narės gali nuspręsti nukrypti nuo 9, 10, 11 ir 32 straipsnių ir 41 straipsnio 6, 8 ir 10 dalių nuostatų taikymo šių dujotiekių atkarpoms tarp Sąjungos jurisdikcijos sienos ir pirmo sujungimo taško, su sąlyga, kad nukrypti leidžianti nuostata nepakenks konkurencijai Sąjungos gamtinių dujų vidaus rinkoje bei jos veiksmingam veikimui arba energijos tiekimo saugumui Sąjungoje. Nukrypti leidžiančios nuostatos galiojimo laikas ribojamas ir jai gali būti taikomos sąlygos, padedančios siekti minėtų sąlygų. Jeigu atitinkamas dujotiekis yra daugiau negu vienos valstybės narės jurisdikcijoje, dėl nukrypti leidžiančios nuostatos šiam dujotiekiui sprendžia valstybė narė, kurios jurisdikcijoje yra pirmas sujungimo taškas. Bet kokią sprendimą dėl nukrypti leidžiančios nuostatos pagal šią dalį valstybės narės paskelbia per vienerius metus nuo šios direktyvos įsigaliojimo.“	7) 49 straipsnis papildomas 9 dalimi: „Kalbant apie dujotiekius į trečiąsias šalis ir iš jų, užbaigtus iki [LB: šios direktyvos įsigaliojimo data], valstybės narės gali nuspręsti nukrypti nuo 9, 10, 11 ir 32 straipsnių ir 41 straipsnio 6, 8 ir 10 dalių nuostatų taikymo šių dujotiekių atkarpoms tarp Sąjungos jurisdikcijos sienos ir pirmo sujungimo taško, su sąlyga, kad nukrypti leidžianti nuostata nepakenks konkurencijai Sąjungos gamtinių dujų vidaus rinkoje bei jos veiksmingam veikimui arba energijos tiekimo saugumui Sąjungoje. Nukrypti leidžiančios nuostatos galiojimo laikas ribojamas, jį nustoja galioti... ne vėliau kaip ... [praėjus 3 metams nuo šios iš dalies keičiančios direktyvos įsigaliojimo datos] ir jai taikomos sąlygos, padedančios siekti minėtų sąlygų. Jeigu atitinkamas dujotiekis yra daugiau negu vienos valstybės narės jurisdikcijoje, dėl nukrypti leidžiančios nuostatos šiam dujotiekiui sprendžia valstybė narė, kurios jurisdikcijoje yra pirmas sujungimo taškas. Kompetentinga institucija nedelsdama praneša Komisijai apie sprendimą ir kartu pateikia visą svarbią, su sprendimu susijusią informaciją. Per 2 mėnesių laikotarpį nuo pranešimo gavimo Komisija gali priimti sprendimą, reikalaujantį, kad valstybė narė iš dalies pakeistų sprendimą taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą arba jį atšauktų. Bet kokią sprendimą dėl nukrypti leidžiančios nuostatos pagal šią dalį valstybės narės paskelbia per vienerius metus nuo šios direktyvos įsigaliojimo.“

Paaiškinimas

Siekiant teisinio saugumo, svarbu nustatyti aiškų nukrypti leidžiančių nuostatų galiojimo terminą.

II. POLITINĖS REKOMENDACIJOS**EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS****Bendrosios pastabos**

1. primena, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms daugeliu atveju tenka pagrindinė atsakomybė už energijos tiekimą ir (arba) paskirstymą, planavimą ir aplinkos apsaugą, energijos tiekimo saugumo stiprinimą, o taip pat už ryšių su piliečiais, įmonėmis ir nacionalinėmis valdžios institucijomis palaikymą energijos tiekimo klausimais;

2. visų pirma nori pabrėžti, kad pakankamas gamtinių dujų kiekis už pagrįstą kainą, kurias modernia, saugia ir atsparia importo infrastruktūra tiekia patikimi tiekėjai, yra tvaraus vietos ir regionų bendruomenių gyvenimo lygio užtikrinimo pagrindas ir svarbiausias įmonių, padedančių savo bendruomenių nariams užtikrinti darbo vietas ir orumą, veiklos išteklius; be to, Europos Sąjunga įsipareigojo siekti ES politikos tikslų – iki 2050 m. šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) išmetimą sumažinti 80–95 %, palyginti su 1990 m. lygiu ⁽¹⁾;

⁽¹⁾ Energetikos veiksmų planas iki 2050 m. (COM(2011) 885 final).

3. atkreipia dėmesį į tai, kad ES gamtinių dujų importo poreikiai artimiausiais metais gali dar labiau padidėti, visų pirma atsižvelgiant į išaugusią vidaus paklausą ir mažėjančią ES dujų gamybą; pabrėžia, kad vykdant infrastruktūros projektus, kuriuose prieiga prie daugiau kaip 40 % ES importo pajėgumų suteikiama vieninteliui tiekėjui arba atitinkamai rizikos grupei, kaip apibrėžta Reglamento (ES) 2017/1938 I priede, pavyzdžiui, „Nord Stream 2“, kyla pavojus energijos tiekimo saugumui ir vidaus rinkos plėtrai. Siekiant sumažinti riziką, būtina visapusiškai laikytis Dujų direktyvos reikalavimų, ypač dėl trečiųjų šalių prieigos, veiklos atskyrimo bei skaidrių, nediskriminacinių ir išlaidas atspindinčių tarifų;

4. pabrėžia, kad ES gamtinių dujų vidaus rinka yra toliau plėtojama ir priklauso nuo sprendimų, kurie leistų pagerinti biržos prekių rinkos likvidumą ir tiekimo įvairinimą, taip pat plėtoti importo pajėgumus, kad, be kita ko, sumažėtų gamtinių dujų kaina ES vietos ir regionų bendruomenių gyventojams;

5. atkreipia dėmesį į tai, kad gamtinių dujų rinkai būdinga didelė biržos prekių ir susijusių pajėgumų rinkų tarpusavio priklausomybė. Abi šios rinkos susijusios su ta pačia paklausa, t. y. siuntėjų (angl. *shipper*), kurie užtikrina ryšį tarp pagrindinių biržos prekių šaltinių (telkiniai ES viduje ar už jos ribų ir suskystintų gamtinių dujų (SGD) suskystinimo terminalai) ir atitinkamos ES vietos paklausos;

6. todėl pabrėžia, kad naujos taisyklės (atsižvelgiant į rinkos ypatumus, susijusius su atitinkamos infrastruktūros plėtojimu ES energetikos sąjungoje, kurios tikslas – užtikrinti saugią, konkurencingą ir tvarią (2050 m. nedaug iškastinio kuro naudojančią Europą) energetiką, ir grindžiamą laisvosios rinkos ir solidarumo principais) turėtų būti gerai apgalvotos atsižvelgiant į ilgalaikę, o ne tik *ad hoc* perspektyvą;

7. pažymi, kad tai yra būtina atsižvelgiant ir į investicijų ir pramonės iniciatyvų svarbą vietos ir regionų bendruomenėms, kuriose į ES teritoriją tiesiami dujotiekiai iš trečiųjų šalių;

8. nurodo, kad nors povandeniniams dujotiekiams taikomi griežti ES aplinkos apsaugos teisės aktai, įskaitant Espo konvenciją, o su gamtinių dujų struktūromis susijęs nelaimingų atsitikimų skaičius, palyginti su kitais energetikos infrastruktūros objektais, yra itin žemas, vietos ir regionų bendruomenės gali patirti neigiamą poveikį aplinkai;

Konkrečios rekomendacijos

9. pažymi, kad šiomis aplinkybėmis siekiant pirmiau minėtų tikslų, ES reikia: i) ne ES gamtinių dujų (dabartinių tiekėjų, o ateityje – potencialių naujų tiekėjų, su kuriais turi būti skatinamos jungtys) ir ii) nepriklausyti nuo tam tikrų gamintojų ir (arba) šalių ir visose teisėkūros iniciatyvose atsižvelgti į šias dvi objektyvias kliūtis;

10. kartoja savo poziciją⁽²⁾, kad naujais energetikos projektais Europoje pirmiausia turėtų būti siekiama energijos šaltinių įvairinimo ir neturėtų būti kenkiama tranzito šalių, įskaitant Europos kaimynystės politikos šalis, statusui;

11. pripažįsta, kad kai kurios naujos gamtinių dujų importo infrastruktūros iniciatyvos, visų pirma „Nord Stream 2“, padėjo užtikrinti daugiau tiekimo maršrutų, tačiau dėl jų kai kurioms kitoms valstybėms narėms ir visų pirma kai kurioms vietos ir regionų ir bendruomenėms gali kilti tiekimo saugumo problemų; nurodo, kad šias problemas reikia spręsti remiantis solidarumo ir vidaus rinkos principais ES ir regionų lygmenimis, taip pat rizikos vertinimu, kai įvertinamas tiek tiekimo saugumas, tiek atitinkamomis ES taisyklėmis reglamentuojama pačių įrenginių sauga;

12. šiuo požiūriu primena, kad ypač baiminamasi dėl sustiprėjusios kai kurių ne ES gamtinių dujų tiekėjų dominuojančios padėties, kuri lėmė kainų iškraipymus ir dėl kurios kyla pavojus, kad tokios iniciatyvos, pavyzdžiui, „Nord Stream 2“, gali paskatinti ES poreikį įvairinti ne ES energijos šaltinius;

13. todėl teigiamai vertina šią Komisijos teisėkūros iniciatyvą, tačiau pabrėžia būtino poveikio vertinimo svarbą atsižvelgiant į Tarpinstitucinį susitarimą dėl geresnės teisėkūros⁽³⁾;

⁽²⁾ CIVEX-VI/011.

⁽³⁾ Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos tarpinstitucinis susitarimas dėl geresnės teisėkūros (OL L 123, 2016 5 12, p. 1).

14. pabrėžia, kad pasiūlytuose sprendimuose visada privalu atsižvelgti į bendrą ES interesą ir į Europos energetikos sąjungos kūrimą, kuris išlieka svarbesnis už valstybių narių interesus, taip pat į poreikį deramai atsižvelgti ne tik į solidarumo, bet ir į proporcingumo ir subsidiarumo principus, o pastarojo, vienos ES valstybės narės Senato manymu, šiuo atveju nepakankamai paisoma;

15. pažymi, kad šiuo požiūriu ir atsižvelgiant į pirmiau minėtą ryšį tarp pajėgumų (importo infrastruktūros) ir biržos prekių (gamtinių dujų) reikėtų teikti pirmenybę sprendimams, kuriais nebūtų atgrasoma nuo investicijų į naujas importo struktūras (pvz., iš Artimųjų Rytų į Graikiją jūros dugnu nutiestiems dujotiekiams, kurie galėtų sudaryti galimybę Pietryčių Europos valstybėms narėms įvairinti energijos tiekimo šaltinius) ar kurie neapsunkintų esamų objektų valdymo, nes tai galėtų turėti paradoksalių pasekmių, t. y. sumažinti importo galimybes ir padidinti ES energetinę priklausomybę nuo dabartinių tiekėjų;

16. pabrėžia, kad pirmiau nurodyto požiūrio, kuris neatgraso nuo naujų investicijų ir nesukuria pernelyg didelės papildomos naštos esamos importo infrastruktūros valdymui, taikymas padėtų išspręsti su galimu siūlomos direktyvos neigiamu ir nenumatytu poveikiu rinkai ir operatoriams susijusius klausimus, iškeltus per Komisijos surengtas konsultacijas;

17. šiuo klausimu primena, kad suinteresuotųjų subjektų organizacija, pavyzdžiui, asociacija „Eurogas“, pareiškė priekaištų dėl: i) pasiūlymo taikymo atgaline data poveikio jau esamų investicijų saugumui (atsižvelgiant į teisinę sistemą ir laikotarpį, kuris *ex post* bus iš dalies pakeistas) ir teisėtiems investuotojų lūkesčiams; ii) politinių ir teisinių sunkumų (tarptautinės teisės požiūriu) persvarstant atitinkamus esamus tarpvyriausybinius susitarimus su trečiosiomis šalimis be jų sutikimo; iii) rizikos būsimam ES tiekimo saugumui, kurią galėtų lemti anksčiau minėti veiksniai, ir sunkumai, susiję su naujų dujotiekių tiesimu;

18. atsižvelgiant į tai, kas pirmiau išdėstyta, ir vadovaujantis vienas nuo kito neatsiejamais solidarumo, proporcingumo ir subsidiarumo principais, siūlo iš dalies keisti pasiūlymą siekiant: i) sudaryti sąlygas ES institucijoms užkirsti kelią arba išspręsti problemas, su kuriomis gali susidurti kai kurios valstybės narės dėl kitų valstybių narių infrastruktūros iniciatyvų, kurios gali sustiprinti dominuojančią padėtį arba sumažinti ne ES šaltinių įvairinimą, kaip nurodyta 10 punkte; ii) apsaugoti visą ES nuo tiekimo nesaugumo pavojų ir iii) užtikrinti derėjimą su esama ES teisine sistema ir tarptautiniais įsipareigojimais;

19. todėl išplėtus pasiūlymo dėl direktyvos taikymo sritį jį taikant ir teritoriniams vandenims ragina Komisiją užtikrinti būtiną atitiktį (taigi, kartu ir šio išplėtimo atitiktį) Montego Bėjuje priimtai Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijai (UNCLOS);

20. pabrėžia, kad laikantis pirmiau minėto požiūrio bus galima derinti būtinus politinius sprendimus ir deramai laikytis teisinių apribojimų, susijusių su ES teisės aktais dėl vidaus kapitalo judėjimo ir tarptautinėmis taisyklėmis (UNCLOS, PPO, investicijų apsaugos taisyklės);

21. pažymi, kad RK, atlikdamas jam pavestą vaidmenį šioje srityje, dės pastangas siekiant Europos lygmeniu išspręsti minėtas problemas, ir tikisi, kad tokių pat pastangų dės ir kitos ES institucijos, bei ragina jas priimti iš dalies keičiamą direktyvą.

Briuselis, 2018 m. gegužės 16 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Karl-Heinz LAMBERTZ

ISSN 1977-0960 (elektroninis leidimas)
ISSN 1725-521X (popierinis leidimas)

Europos Sąjungos leidinių biuras
2985 Liuksemburgas
LIUKSEMBURGAS

LT